

ALPASLAN II BARAJI VE HİDROELEKTRİK SANTRALİ

BÖLÜM VIII

Paydaş Katılım Eylem Planı

Table of Contents

Kısaltmalar Listesi.....	3
1. GİRİŞ.....	4
2. ALPASLAN II HES PROJESİ PAYDAŞ KATILIM EYLEM PLANININ (PKEP) AMACI VE KAPSAMI	5
3. YASAL ÇERÇEVE	7
3.1 Halk Katılımı İçin Ulusal Gereksinimler	7
3.2 IFI Standartları: EBRD Performans Koşulları, Ekvator İlkeleri, Dünya Bankası/ IFC Politika ve Rehberleri.....	7
3.2.1 Paydaş Katılımı için EBRD Performans Koşulları (PR 10).....	7
3.2.2 Ekvator İlkeleri ⁶	8
3.2.3 Dünya Bankası/ Uluslararası Finans Kurumu (IFC) İlke ve Rehberleri	9
3.3 Enerjisa'nın Kurumsal Paydaş Katılım Planı	9
4. PAYDAŞ ANALİZİ	11
4.1 Paydaşlar	11
4.1.1. Sivil Toplum Paydaşları	11
4.1.2 Kamu Paydaşları	14
4.1.3 Sivil ve Ticari Paydaşlar.....	15
4.1.4 Medya Paydaşları.....	16
5. ALPASLAN II HES PROJESİ HALKIN KATILIMI VE BİLGİLENDİRİLMESİ PLANI KOŞULLARI	17
5.1 Bugüne Kadarki Halk Katılımı ve Bilgilendirilmesi.....	17
5.2 Proje Belgelerinin Açıklanması ve Tamamlayıcı Kreditör Bilgi Paketi	17
Açıklanacak ÇSED Belgeleri	17
6. PAYDAŞ ANALİZ MATRİSİ	19
7. ŞİKAYET VE TALEP YÖNETİM SİSTEMİ	32
7.1 Şikayet/Talep Mekanizması	33
8. BELİRLEYİCİ PKEP TAKVİMİ	35
9. İZLEME VE RAPORLAMA	50
EK 1. Aylık Halk İstişare Toplantıları Takvimi	52
EK 2. Alpaslan II Proje Broşürü.....	53
EK 3. Şikayet ve Talep Şablonu	55
EK 4. Halk Ve Yerel Paydaşlarla İstişarelerin Toplantı Notu Şablonu	58
EK 5. Alpaslan II Projesi Sosyal Yapı Şeması	61
EK 6. Proje Sosyal Ekibi İş Tanımları	62
EK 7. Medya Kuruluşlarının Listesi	65
EK 8. Aylık Sosyal İlerleme Rapor Formatı	66
EK 9. Haftalık Sosyal İlerleme Rapor Formatı	77
EK 10. Şikayet Formu	81
EK. 11 Projeden Etkilenen Yerleşim Yerlerinin Etnik ve Kültürel Artalanı	84
EK 12 Paydaşlar ile Görüşmeler	86

Kısaltmalar Listesi

AB	Avrupa Birliği
ADYEP	Acil Durum Yanıt Eylem Planı
ADEP	Acil Durum Eylem/Hazırlık Planı
BİK	Bilgilendirilmiş İzin ve Katılım
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇYP	Çevresel Yönetim Planı
DAYY	Dolaşımli Akışkan Yatakta Yakma
DB	Dünya Bankası
DSİ	Devlet Su İşleri
EİH	Enerji İletim Hattı
EİMK	Ekvator İlkeleri Mali Kuruluşları
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu
AIKB	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
IFC	Uluslararası Finans Kurumu
IMF	Uluslararası Para Fonu
GKYYP	Geçim Kaynaklarını Yeniden Yapılandırma Planı
KB	Kalkınma Bakanlığı
KSS	Kurumsal Sosyal Sorumluluk
MİGEM	Maden İşleri Genel Müdürlüğü
PEH	Projeden Etkilenen Halk
PEK	Projeden Etkilenen Köy
PKP	Paydaş Katılım Planı
PKEP	Paydaş Katılım Eylem Planı
SED	Sosyal Etki Değerlendirmesi
SEP	Sosyal Eylem Planı
TEİAŞ	Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi
TYP	Toz Yönetim Planı
UÇED	Ulusal Çevresel Etki Değerlendirmesi

1. GİRİŞ

Paydaşlar, bir projeden (i) doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen veya etkilenebilecek kişiler (“Projeden etkilenenler”) veya projeden (ii) fayda beklentisi bulunan birey ya da gruplardır (“diğer fayda grupları”)¹. Alpaslan II HES Projesi Paydaş Katılım Eylem Planının (PKEP) amacı:

1. Paydaşları belirlemek, rollerini ve katılım kapasitelerinin tanımlanması,
2. PKEP paydaşlarla etkileşim yollarını belirlenmesi ve Projenin şeffaf, kapsayıcı, taleplere cevap veren, iştirakçi bir yapıda yürütülebilmesi için, katılımın seçenek ve kısıtlamalarını da dikkate alarak, projenin hedeflenene ulaşabilmesi için bir yol haritasının çizilmesi.
3. Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi ile Proje hakkında potansiyel veya fark edilen etkiler ve endişelerin ortaya çıkartılmasının desteklenmesi.
4. Alpaslan II Proje takımının paydaşlarla olan ilişkilerini, Proje kurulum ve operasyon süresince yönlendirilmesidir.

PKEP düzenli olarak (ilk etapta her üç ayda bir daha sonra yıllık olarak) gözden geçirilerek güncelleneceği, Proje gündemine giren konuların/fırsatların yansıtılacağı “yaşayan” bir dökümandır. Bu döküman Projenin başlangıç evresindeki bilenen paydaşları kapsamaktadır. Proje ilerledikçe yeni paydaşlar Projenin PKEP kapsamına alınabilir. Özellikle, Proje’nin geniş sosyal etki alanı incelendiğinde, PKEP’deki paydaş listesine eklemeler olacaktır.

Toplam 56,56 km²’lik alana yayılacak olan Alpaslan II Barajı ve HES Projesi ile 2 adet 110 MW gücünde, 2 adet de 30 MW gücünde toplam 4 üniteli 280 MW kurulu güce sahip santral yılda 880 GWh enerji üretilmektedir.

¹ EBRD PR 10, para 8, sayfa 69

2. ALPASLAN II HES PROJESİ PAYDAŞ KATILIM EYLEM PLANININ (PKEP) AMACI VE KAPSAMI

PKEP, Alpaslan II HES Projesi için paydaşlarla etkileşim adına gerekli olan önemli unsurların hatlarını çizen ve paydaş katılımının yollarını gösteren bir eylem planıdır. Paydaşların düzenli olarak Proje'ye katılımlarının sağlanması, Projenin başarı ile tamamlanması için kritik önem taşımaktadır. Paydaşların Projeye katılım seviyesi, paydaşın faaliyet alanına, kapasitesine, etkileme ve etkilenme seviyesine göre değişmektedir. PKEP sadece paydaşları belirlemekle kalmayıp, etkileşim için paydaşların rollerini ve kapasitelerini de tanımlar. PKEP tüm paydaşlarla olan etkileşimi tanımlarken, aynı zamanda paydaşlarla olan etkileşimin getireceği fırsatlar ve riskleri de belirlemektedir. Yerel halktan, kadın gruplarından, uluslararası Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) kadar geniş bir paydaş kitlesi olan Proje kapsamında PKEP yerel katılımının sağlanması için gerekli stratejilere önem vermektedir.

PKEP, paydaş katılımının şeffaf, duyarlı, kapsamlı ve bütüncü olması garanti etmektedir. İzleme ve Değerlendirme (İ&D) çalışmaları sırasında şeffaflık izleme göstergeleriyle ölçülecektir. Paydaşlarla sadece pasif bilgi paylaşımı yapılmayacak, PKEP sayesinde tüm paydaşlar inşaat süreci ve operasyon sürecinde Projenin geniş sosyal ve çevre etki alanlarında aktif rol oynayacaklardır. PKEP ayrıca paydaş katılımının herkese açık olmasını sağlamakta ve paydaşların sosyal, siyasal, kültürel duruşlarından dolayı ayrımcılıkta bulunmamaktadır. PKEP paydaşlardan gelecek olan istek ve dileklerin en kısa sürede sonuçlandırılmasını hedeflemektedir.

Alpaslan II Projesi kapsamında:

- Paydaşlar, yani projeden etkilenen ve/veya proje ile ilgisi olan bireyler, gruplar, topluluklar ve kuruluşlar, projenin potansiyel çevresel ve toplumsal etkilerinin değerlendirilmesi ve yönetimi konusunda söz sahibidir ve
- Enerjisa paydaşlara ilgili ve ulaşılabilir bilgiyi şeffaf, anlaşılır bir biçimde zamanında sunar.

PKEP paydaşlar ile danışma stratejisini sunarken, paydaşların kendi görüşlerini ve düşüncelerini belirtebileceği mekanizmaları tanımlamakta, danışma stratejisinin uygulanması ve düzenli izleme ve değerlendirmesinin yapılması için gerekli kaynak ve görev dağılımını belirlemekte, şikayet ve talep mekanizmasının işleyişi hakkında bilgi vermektedir. PKEP'nin ana bileşenlerinden biri paydaşların belirlenmesi ve onların Projedeki rollerinin tanımlanmasıdır. Paydaşların Proje'ye katılımları hem paydaşların Projeden etkilenme oranları hem de paydaşların Projeden faydalanmalarıyla ilgili olarak değişebilmektedir. Bundan dolayı PKEP, her paydaşın Proje ile olan ilişkisini açıklarken, katılımın sağlayacağı fırsatları ve riskleri ortaya koymaktadır. PKEP her paydaş için paydaş özelinde katılım stratejini belirtmektedir. PKEP; katılım yöntemini, zamanlamasını ve fırsat ve riskleri sunmaktadır.

PKEP, farklı paydaş gruplarını karar alma mekanizmasına dahil etmeyi ve bilgi paylaşımının yanında katılımcı mekanizmalar oluşturulmasını hedefler. Paydaşların PKEP'e dahil olması ile:

- PEH ile daha iyi ilişkiler kurulacaktır,
- Olası sorunlar, anlaşmazlıklar ve faydalar önceden belirlenebilecektir,
- İletişim kanalları iyileştirilmiş olacaktır,
- Sosyal sermaye arttırılacaktır,
- Yeni iş birliği olanakları sağlanacaktır,
- Yerel kapasitenin oluşturulması teşvik edilecektir,

- Toplumdaki birlik artırılacaktır,
- Projeyi sahiplenme oranı yükselecektir ve
- Sosyal risklerin hafifletilmesi ile gelecekteki giderler azaltılacaktır.

Etkin katılımın sağlanması için hassas gruplara yönelik katılımı Projenin, uygun dil ve iletişim araçlarını kullanması gerekmektedir. Projeden Etkilenen Kişileri hakları ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirmek yeniden yerleşim planlaması ve Projenin uygulanması açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda paylaşılan bilginin anlaşılır ve erişilebilir olması şarttır. Proje hakkında bilgilendirme yerel dillere çevrilmeli, paydaşların okur yazarlık durumu göz önünde bulundurularak, bilgi yalın ve anlaşılır bir şekilde sunulmalıdır. Yaygın bilgilendirmeye erişimi olmayan hassas gruplar için, bilgi paylaşımına özen gösterilmeli, hassas grupların bilgiye erişimi sağlanmalıdır.

3. YASAL ÇERÇEVE

Paydaş katılımının önemi uluslararası ve kurumsal standartlar ve rehberler kadar ulusal yasalarda da geniş kabul görmektedir.

1. Ulusal rehber: Türk ulusal mevzuatı
2. Uluslararası Finans Kurumu'nun (IFI) belirlediği standartlar: EBRD Performans Gereksinimleri (PRs) özel olarak PR10, Ekvator İlkeleri, Dünya Bankası/IFC Politika ve Rehberleri
3. Kurumsal Rehber: Enerjisa'nın Kurumsal Paydaş Katılım Eylem Planı (PKEP)

3.1 Halk Katılımı İçin Ulusal Gereksinimler²

Türk Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği (Madde 9, 1. bent) uyarınca proje sahibinin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile ortak olarak belirlenen bir tarihte proje alanında bir kamu katılım toplantısı düzenlemesi ve bu yolla projeden etkilenen kişileri yatırımla ilgili bilgilendirerek onların proje ile ilgili yorumlarını ve fikirlerini alması yasal bir zorunluluktur. Ek olarak, ÇED yönetmeliğindeki aynı maddenin 2. bendinde, proje sahibi tarafından, çevresel etki değerlendirmesi sürecinden önce anket ve seminer/atölye gibi çalışmalar yürütülebileceği belirtilir ve bunların halkın katılımını artırmak amacıyla, yasal bir zorunluluk olan Halk Katılım Toplantılarına ek bir faaliyet olarak yapılması önerilir.

3.2 IFI Standartları: EBRD Performans Koşulları, Ekvator İlkeleri, Dünya Bankası/ IFC Politika ve Rehberleri

3.2.1 Paydaş Katılımı İçin EBRD Performans Koşulları (PR 10)

EBRD, Proje'ye finansal destek sağlamayı düşünmektedir ve bundan ötürü Proje'nin EBRD'nin çevresel ve sosyal koşullarına uyması gerekmektedir.

EBRD'nin Çevre ve Sosyal Politikası (ESP, 2008) ve özellikle Performans Koşulları 10 "Bilgi Açıklama ve Paydaş Katılımı" için özel gereklilikler içermektedir. EBRD'nin finansal destek sağlama niyetinde olduğu Proje'yle ilgili kamuya bilgi açıklaması EBRD'nin Kamu Bilgi Politikası'nda (PIP, 2008) tanımlanmıştır. Paydaş katılımıyla ilgili EBRD'nin politikaları diğer uluslararası finans kurumlarının koşullarıyla aynı hizadayken, Avrupa Birliği, uluslararası sözleşme ve anlaşmalara gelindiğinde bazı ek koşullar ortaya çıkmaktadır. Avrupa Birliği koşulları EIA Yönergeleri, Aarhus ve Espoo Sözleşmeleri'nde belirtilenleri içermektedir. Avrupa Birliği koşulları EIA Yönergeleri, Aarhus ve Espoo Sözleşmeleri'nde ortaya konulmaktadır.

EBRD Performans Koşulları (PR) 10 bilgi açıklama ve paydaş katılımı ile ilgili koşulları ortaya koymaktadır. Bunlar aşağıda özetlenmektedir:

Paydaş katılımı (i) paydaşlarla anlamlı müzakereyi mümkün kılacak uygun bilginin kamuya açıklanmasını, (ii) muhtemelen etkilenecek taraflarla anlamlı müzakereyi ve (iii) kişilerin yorum yapabilecekleri veya şikâyet edebilecekleri bir prosedürü veya politikayı gerektiren devam eden bir süreçtir. Bu süreç projenin planlanmasının erken bir aşamasında başlamalı ve proje sürecinin başından sonuna kadar devam etmelidir.

PR 10, müşterilere paydaşları özellikle yerel olarak etkilenen topluluklarla yapıcı bir ilişki kurmalarına ve zaman içinde bu ilişkiyi sürdürmelerine yardımcı olacak paydaş katılımına sistematik bir yaklaşımın çerçevesini çizer. Paydaş katılımı süreci müşterinin yatırımlarına ilişkin çevresel ve sosyal sorunların değerlendirilmesi, yönetimi ve izlemesinin elzem bir parçasıdır.

² The EIA Regulation as published in the official gazette dated 17 July, 2008 and numbered 26939

PR 10, bilgi sağlama ve öngörülen şikayet mekanizması da dahil olmak üzere, Proje'nin hazırlık ve uygulama aşaması (inşaat ve işletme) boyunca belirlenen paydaşlarla iletişimin nasıl ele alınacağını tanımlayan bir paydaş katılım planı tasarlar. Şikayet mekanizması, paydaşların sorunları gündeme getirebildikleri veya soru yöneltebildikleri ve bunların Proje tarafından nasıl ele alınıp cevaplanacağını gösteren prosedürleri belirler.

EBRD, çevresel ve sosyal incelemelerin tamamlanmasının ardından, kamuoyuna Proje'nin çevresel ve sosyal boyutuyla ilgili bilgi verilmesini şart koşar. Proje, kamunun yorumları için yeterli zaman tanımak amacıyla Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmeyi (ÇSED) ve destekleyici belgeleri halka açık hale getirmek zorundadır. Özel sektör A kategorisi projeleri için Proje'nin EBRD yönetim kurulu tarafından değerlendirmeye alınmasından en az 60 gün önce ÇSED açıklanmalıdır. Buna ek olarak belgelerin ulaşılabilirliği ÇSED'in teknik olmayan özeti, uygun bulunan danışmanlık raporları ve faaliyet planları ile birlikte EBRD'nin web sayfasından ilan edilir. ÇSED Türkçe ve İngilizce olarak yayımlanır.

EBRD, proje sponsorlarını ÇSED'leri web sayfalarında ya da elektronik ortamda ve yazılı formatta yayınlamaları için teşvik etmektedir. ÇSED bir web sayfasında yayınlandığında, EBRD sponsorun web sayfasına doğrudan link verecektir. EBRD, sponsorların ÇSED'leri süresiz olarak ya da en azından Banka'nın projeye ilişkisi devam ettiği sürece kamu erişimine açık bırakmaları için teşvik etmektedir. Hiç bir suretle ÇSED kamu erişimine kapatılmamalıdır ve her ne olursa olsun ÇSED, EBRD'nin Türkiye ve Londra ofisleri aracılığıyla kalıcı olarak kamu erişimine açık olacaktır.

3.2.2 Ekvator İlkeleri⁶

Ekvator İlkeleri Mali Kuruluşları (EİMK'ler), 2006 yılında yayınlanan ve 2013 yılı Haziran ayında yenilenen ve EİMK'ler tarafından finanse edilen projelerin sosyal ve çevresel olarak sorumluluk sahibi olduğunu garanti etmek için, proje finansmanındaki sosyal ve çevresel risklerin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve yönetilmesi için geliştirilmiş bir dizi politika benimsemiştir. Buna bağlı olarak bu politika ve ilkeler, proje faaliyetlerinin planlanması ve uygulanmasından sorumlu kişiler olarak kredi kullanan kuruluşların uyması gereken şartları belirler. Bu prensipler; projeden etkilenen ekosistemler ve topluluklar üzerindeki olumsuz etkilerin mümkün olduğunca engellenmesi, eğer bu etkiler kaçınılmaz değilse, azaltılması/bir ölçüde önlenmesi ve/veya uygun şekilde³ tazmin edilebilmesini içermektedir.

Ekvator İlkeleri, IFC'nin sürdürülebilirlikle ilgili rehberine uymaktadır. Paydaş katılımıyla ilgili olarak Ekvator İlkeleri şunları vurgulamaktadır:

İlke 5 ile ilgili Olarak; Proje faaliyetlerinden etkilenen nüfusla uyumlu, kültürel hassasiyetleri dikkate alarak ve yapılandırılmış bir şekilde sürekli olarak yöre halkı ve diğer paydaşlarla istişare yapılmasını gerektirir. Bu ilke aynı zamanda istişarenin bağımsız, tercihli ve bilgilendirme amaçlı olmasını ve bu projeden etkilenen grupların ihtiyaçlarının belirlenmesini ister. Bu tür danışmanlık ihtiyaçlarının yapılandırılarak üstlenildiği yerlerde EİMK paydaş katılım planı hazırlanmasını isteyebilir. Danışma "serbest" (dış manipülasyondan, müdahale veya zorlamadan bağımsız), "önceden planlanmış" (bilginin zamanında açıklanması) ve "alakalı" (anlaşılabilir ve erişilebilir bilgi) olmalı ve sadece projenin ilk aşamasına değil tüm proje sürecine uygulanmalıdır.⁴ Ayrıca bir şikayet mekanizması yürürlükte olmalıdır. İlke 6; Proje faaliyetlerinden etkilenen nüfusun şikayetlerini düzenli ve sistematik olarak alan ve kaydeden ve aynı zamanda belirlenen zaman dilimi içerisinde harekete geçilmesini zorunlu tutan bir mekanizmanın oluşturulmasını gerekli kılar.⁵

2 No'lu Sosyal ve Çevre Etki Değerlendirme, 4 No'lu Faaliyet Planı ve Yönetim Sistemi, 5 No'lu İstişare ve tebliğ ve 6 No'lu Şikayet Mekanizması projeye ilgili olan Ekvator İlkeleri'dir.⁶

³ Ekvator İlkeleri (EP III), Haziran 2013, 1

⁴ Equator Principles (EP III), June 2006, 4

⁵ Ibid, 5

⁶ Equator Principles (EP III), June 2006

3.2.3 Dünya Bankası/ Uluslararası Finans Kurumu (IFC) İlke ve Rehberleri⁷

Projenin sosyal yönleri için Enerjisa, Dünya Bankası Grubu İlke ve Rehberleri'nin bazı temel belgelerini dikkate alır. Bu referanslar aşağıda gösterildiği şekildedir:

- Uluslararası Finans Kurumu Sürdürülebilirlik Çerçevesi, Performans Standartları ve Rehberi Notları, 2012
- Aralık 2001'de yayımlanan 4.12 Dünya Bankası İşletme Politikası (İP)

IFC'nin Sürdürülebilirlik Çerçevesi IFC'nin politikalarını ve sürdürülebilirlikle ilgili sekiz performans standardını içermektedir.

Performans Standardı 1'in amacı; Projenin çevresel ve sosyal risk ve etkilerini belirlemek ve değerlendirmek; Çalışanlar/işçiler, Etkilenen Topluluklar ve çevre üzerindeki risk ve etkileri öngörmek ve engellemek, engellenen mümkün olmadığı durumlarda en aza indirmek⁸ve, kalıntı etkilerin bulunduğu durumlarda, risk ve etkileri tazmin etmek/dengelemek için risk ve etkileri hafifletme hiyerarşisi uygulamak; Yönetim sistemlerinin etkili kullanımı yoluyla müşterileri çevresel ve sosyal performanslarını arttırmaya teşvik etmek; Etkilenen Topluluklardan gelen şikayetlere ve diğer paydaşlardan gelen taleplere uygun şekilde cevap verilmesi ve yönetilmesini sağlamak; Proje süresince, Etkilenen Toplulukları etkileyebilecek konularda yakın işbirliğini yaygınlaştırmak, bunun için uygun araçları sağlamak ve ilgili çevresel ve sosyal bilgilerin açıklanması ve paylaşılmasını sağlamaktır. PS 1'in kilit unsurlarından birisi paydaş katılımıdır. Paydaş katılımı, "projenin çevresel ve sosyal etkilerinin başarılı yönetimi için gerekli olan güçlü, yapıcı, duyarlı ilişkiler kurulmasının zemini olarak görülmektedir".⁹ PS1, ilişkinin Proje'nin risk ve etkilerine bağlı olduğunu doğrulamakta ve genelde "paydaş analiz ve planlaması, bilginin açıklanması ve yayılması, danışma ve katılım, şikayet mekanizması ve etkilenen topluluklara devam etmekte olan raporlama"yı kapsamaktadır.

3.3 Enerjisa'nın Kurumsal Paydaş Katılım Planı¹⁰

Paydaş Katılım Eylem Planı (PKP) Enerjisa'nın her bir yeni yatırım için paydaşların proje yönetimi sürecine sürekli ve yapıcı bir şekilde nasıl dahil edileceği konusunda Proje Yönetimi Departmanı'na rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Tüm ulusal ve uluslararası gereklilikleri göz önüne alan Enerjisa, bu Planı şu amaçlarla tasarlamıştır:

- Tüm potansiyel paydaşların belirlenmesi;
- Potansiyel olarak etkilenen toplulukların, önerilen hareketlerin (planlanan proje) nitelikleri konusunda uygun bilgileri sağlayan etkileşimli bir sistem oluşturmak ve planlama, inşaat ve işletim aşamaları esnasında yerel ve ulusal düzeyde geri bildirim almak;
- Projeden etkilenen diğer gruplara, özellikle Sivil Toplum Kuruluşlarına'na, projenin yaşam döngüsü süresince önerilen hareketler konusundaki fikirlerini dile getirme fırsatının sağlanması; ve
- Ayrıntılı hareket planlarının tanımlanması, prosedürlerin takip edilmesi ve raporlanması.

Bu hedeflere ulaşmak için Enerjisa, İstişare süreçlerinde aşağıdaki ilkelere¹¹ bağlı kalmıştır:

- Tüm paydaşlar tarafından anlaşılabilir bir dilde yazılı ve sözlü iletişim;
- İlgili paydaşlar tarafından hem yazılı bilgilere hem de İstişare sürecine kolay erişim sağlanabilmesi;
- Halka bilgi açıklanırken sözlü ve görsel yöntemlerin kullanılması; ve

⁷ IFC Performance Standards on Environmental and Social Sustainability, 2012

⁸ Risk ve etkileri en aza indirmek için kabul edilen seçenekler farklılık gösterir. Buna göre risk ve etkiler azaltılabilir, düzeltilir, onarılabılır ve/veya durum eski haline getirebilir. Risk ve etkileri hafifletme hiyerarşisi Performans 2-8'de ilgili bölümlerde daha ayrıntılı anlatılmıştır

⁹ IFC Sustainability Framework, 2012, 21

¹⁰ Corporate Stakeholder Engagement Plan for Enerjisa Enerji Üretim A.Ş., January 2009

¹¹ Enerjisa Enerji Üretim A.Ş.'nin Kurumsal Paydaş Planı, Ocak, 2009, 6

- İnsanların endişelerine, önerilerine ve şikayetlerine yanıt vermek için kullanılacak açık mekanizmalar.

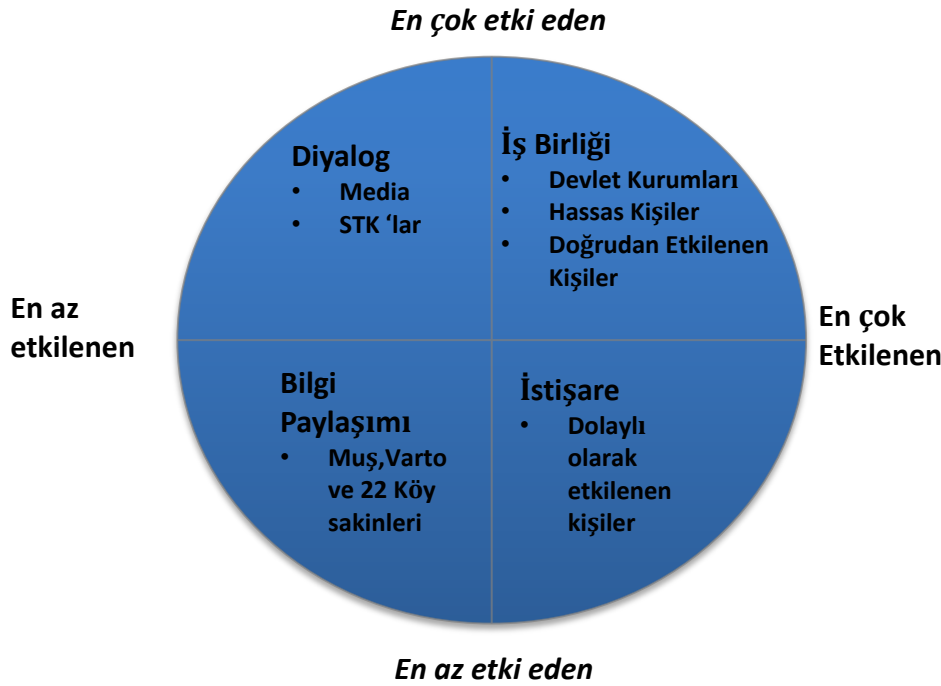
Bu şekilde Enerjisa, paydaş katılım politikası yoluyla, herkes için şeffaf ve erişilebilir bir katılım sürecini garanti etmektedir.

Enerjisa'nın yukarıda özetlenen kurumsal paydaş katılım planını içeren PKFP, tüm bu uluslararası standartlara (EBRD, IFC, PS1 ve Ekvator İlkeleri) uygun şekilde Projenin başlangıç aşamasından tamamlanmasına ve işletme aşamasına kadar olan süreçlerde projeden etkilenen ya da ilgi gösteren tüm paydaşların katılımını temin eder. PKFP, tüm paydaşların görüş ve endişelerinin paylaşıldığı bir mekanizma ve paydaşların endişelerini azaltmak için projeye özgü faaliyetleri sunar.

4. PAYDAŞ ANALİZİ

Paydaş analizi, PKEP'nin ilk adımıdır. Bu analizin hedefi, her bir paydaş grubunu belirlemek, projedeki görevini ve sorumluluğunu tanımlamak, bu paydaşlar ile etkileşimde olma olanaklarını ortaya koymak ve katılımın olası risklerini özetlemektir. Kapsamlı bir paydaş analizi gerçekleştirmek önemlidir, fakat analiz sadece paydaşları listelemekle kalmayıp, aynı zamanda paydaşları değerlendirir ve proje hedeflerine ve beklenen etkiye göre katılım düzeylerini öncelik sırasına koyar. Paydaşlar arasındaki dinamikler de Projeye dahil olma hususundaki risk ve olanakları tanımlama da bu analizde göz önüne alınır. Şekil 1'de, projedeki paydaşlar etki ve nüfuzlarına göre gösterilmiştir. Tablo 2'de paydaşlar detaylı olarak incelenmiştir.

Şekil 1. Paydaş Tanımlaması ve Etki Düzeyleri

4.1 Paydaşlar

Bu bölümde ana paydaş grupları analiz edilecektir.

4.1.1. Sivil Toplum Paydaşları

Sivil toplum paydaşları; yerel topluluk temsilcilerini ve sivil toplum kuruluşlarını içermektedir. Bu topluluklar konuyla ilgili olarak yerel toplulukların temsilcilerinin, ticari örgütlerin ve diğer sivil toplum grupları ve kuruluşlarının temsilcileridir. Her bir grup aşağıda detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir.

4.1.1.1 Yerel Halk

Projenin arazi edinimi, inşaat ve operasyon aşamalarından fiziksel ve sosyo-ekonomik açıdan doğrudan ve/veya dolaylı yoldan etkilenen gruplardır. Baraj alanı sular altında kalana ve baraj elektrik üretmeye başlayana kadar geçen proje aşamaları olan arazi edinimi, inşaat ve projenin tamamlanması esnasında fiziksel ve sosyo-ekonomik olarak etkilenecek paydaşlardır. Doğrudan/dolaylı olarak etkilenen kişiler ve hassas gruplar olarak ayrılmaktadır.

İlk grup doğrudan etkilenen halk yani PEH'lerdir. PEH'ler şunlardır:

- **Taşınmaz varlıklarının tamamı/bir kısmını kaybeden tapulu daimi mukimler;** Bu PEİ'ler arazi kaybı nedeniyle Projeden doğrudan etkilenmektedir ve mali olarak tazmin edilmektedir veya kaybedilen varlıklar ile ilgili tazminat beklemektedir. Enerjisa'nın bu PEİ'lere ilişkin tam listesi bulunmaktadır.
- **Taşınmaz varlıklara erişimini kaybeden veya kullanım hakkını kaybeden tapusuz daimi mukimler;** Bu PEİ'ler Projeden doğrudan etkilenmektedir, ancak tapu sahibi olmadıklarından dolayı, bu PEİ'lerin kayıpları için yasal olarak tazminat alma hakkı bulunmamaktadır, ancak Enerjisa bu kişileri tam yenisiyle değiştirme değeri üzerinden tazmin edecektir. Bu PEİ'ler de paydaşlardır. Enerjisa'nın bu PEİ'lere ilişkin tam listesi bulunmaktadır.
- **Taşınmaz varlıklarını kaybeden tapulu, mukim olmayan sahipler;** Bölge yüksek bir göç seviyesine maruz kalmıştır; bu nedenle, söz konusu PEİ'ler kaybedilen varlıkları için mali olarak tazmin edilmektedir. Buna karşın, söz konusu kişiler mukim değildir ve Proje başlamadan önce Proje alanını terk etmiştir. Bu PEİ'ler kaybedilen varlıkları için tazmin edilecektir.
- **Taşınmaz varlıklarını kaybetmeyen, ancak mera arazilerinin büyük bir bölümünü veya çoğunu kaybeden daimi mukimler;** Bu PEİ'ler olumsuz şekilde etkilenecektir, çünkü PEİ'ler hayvanlarını yıl boyunca otlattıkları ortak mera arazisine erişimlerini kaybedecektir. Bu kişilerin geçim kaynakları proje inşaat dönemi esnasında ve inşaat sonrasında etkilenecektir, çünkü bu kişilerin mera arazileri azalacaktır ve sonuç olarak, hayvancılık harcamalarında bir artış olacaktır.
- **Taşınmaz varlıklarını kaybetmeyen, ancak gayrimenkulleri ve/veya meralarına ulaşım erişiminin proje inşaatı nedeniyle sınırlı olacağı/engelleneceği kişiler;** Bu PEİ'lerin kendi arazileri ve/veya meralara ulaşım erişimi proje nedeni ile sınırlandırılabilir. Bazı insanların ekili arazilere ulaşım yolu proje inşaat dönemi esnasında ve su altında kalan yapılar/baraj gölü inşaatı ile ilgili olarak engellenebilmektedir. Bu PEİ'ler doğrudan etkilenen kişiler şeklinde sınıflandırılabilir.
- **Yeni Muş-Varto anayolu üzerinde yer alan ve yerlerinden edilecek olan haneler;** Muş-Varto anayolunun projeden sonra sular altında kalacak bir kesimi, yer değiştirilmesi suretiyle, daha yüksek kotlara kaydırılacaktır. Yüksek kotlarda yaşayan bazı insanlar yeni yol nedeniyle arazilerini kaybedecektir. Benzer şekilde, diğer haneler yeni yol inşaatı esnasında çalışmalardan etkilenecektir.
- **Mansap alanında yer alan haneler;** Baraj gövde alanının altında, mansap alanında meydana gelecek potansiyel etkilerden etkilenecek hanelerdir.

Projeden doğrudan etkilenen hanelerle ilgili etkilerin büyük bir kısmı Yedeni Yerleşim Eylem Planı (YYEP) kapsamında ele alınacaktır ve Planda haneler için geçim yolu yapılandırması çerçevesi bulunacaktır. Bu haneler için YYEP ve tedbirlerine özel bir paydaşlarla ilişkiler tedbirleri alınacaktır ve bu tedbirler daha çok projeye ilişkin olacaktır.

İkinci grup ise *dolaylı olarak etkilenen kişilerdir*. Bunlara,

- **Etkilenen köylerde etkilenen bir mülkü bulunmamasına rağmen Projenin meydana getireceği sosyo-ekonomik değişimlerden etkilenen kişiler;** Bu kişiler Projeden etkilenen yerleşim yerlerinde yaşayan, proje nedeniyle arazi veya varlıklarını kaybetmeyen, ancak Projenin sebep olduğu ekonomik kalkınmadan olumlu şekilde etkilenecek bütün mukimlerdir.
- **Muş il merkezi ve Varto ilçesinde yaşayan mukimler;** Bu kişiler Muş il merkezi ve Varto ilçesinde yaşayan mukimlerdir ve projeden dolaylı olarak etkilenecektir, çünkü projenin sebep olduğu bütün inşaat faaliyetleri ve ekonomik kalkınma Muş ve Varto ilçesinin mukimlerini etkileyecektir.
- **Yerel esnaf, girişimciler ve ulaşım hizmetleri sunan gruplar;** Bunlar Muş İli ve Varto İlçesindeki nüfus artışı nedeniyle daha fazla olanağa sahip olabilen yerel iş insanları veya ticaretle uğraşan kişiler dahildir.

Bu grup projeden dolayı herhangi bir varlığını kaybetmemesine karşın, Projenin meydana getireceği sosyo-ekonomik ve çevresel değişiklikler nedeniyle, yaşam tarzları etkilenecektir. Bu nedenle, Projenin faydaları ve risklerini anlama fırsatı sunulması açısından, bu grubun katılımı önemlidir.

Hassas gruplar yerel topluluklar kategorisi içerisindeki son paydaş grubunu oluşturmaktadır. Hassas grup şunlardan meydana gelmektedir:

- **Ekilebilir arazilerinin tamamı/çoğunu kaybeden ve uygulamada ekim yapan tek kişi olmalarına karşın tazminatlarını çok sayıda tapu sahibi ile paylaşmak zorunda olan PEİ'ler;** Bu PEİ'lerin hassasiyeti Projenin arazi edinimi nedeniyle arazi kaybı ve arazi değerinin artmasından kaynaklanmaktadır. Bu PEİ'ler arazi yenisiyle değiştirme maliyeti için tazmin edilememektedir.
- **Ekilebilir arazilerinin tamamı/çoğunu kaybeden ve arazi kayıplarını gidermek için ek arazisi bulunmayan PEH'ler;** Yenisiyle değiştirmeye yönelik arazinin bulunmaması bu kişilerin hassasiyetine yol açabilmektedir.
- **Arazi kaybetmeyen, ancak kış boyunca kullandıkları mera arazilerinin tamamı veya çoğunu kaybeden PEH'ler;** Hayvancılığın bölgedeki önemli ekonomik faaliyetlerden biri olması nedeniyle, bu PEİ'ler artık hayvanlarını otlatmak için meraları kullanamayacaktır ve bu hayvancılık faaliyetlerine katılan PEİ'lere mali yük getirecektir.
- **Tapu kaydı olmayan ve bu nedenle, resmi olarak "arazisi" bulunmayan, ancak gelirleri kaybedilen arazinin ekimine dayalı olan PEH'ler;** Projenin arazi edinimi tapu ve arazi kaydı açısından kötü durumu teyit etmiştir. Arazi ediniminde tapu değişimi zorunlu olduğu için, bu tapular ve kayıtların sorunlu olmasına karşın, bu PEİ'ler araziye erişimlerini kaybetmiştir ve bu nedenle hassas duruma düşebilmektedir.
- **Proje alanında yaşayan hassas gruplar;** Bu gruplara kadınlar, çocuklar gibi sosyal açıdan hassas gruplar, sınırlı mobilitesi olan ve çevredeki koşullara bağımlılığı yüksek olan engelliler ve yaşlılar dahildir. Sosyal açıdan hassas gruplar aşağıdaki kategorileri içermektedir:
 - Cinsiyet temelli;
 - Yaş temelli;
 - Engellilik temelli;
 - Yoksulluk temelli;
 - Arazi temelli;
 - Mera temelli.

4.1.1.2 Yerel, Ulusal ve Uluslararası Paydaşlar

Yerel STK'lar

Muş İlinde konuyla ilgili çok az STK bulunmaktadır. Aktif faaliyet gösteren STK sayısı ikidir. Bunlar:

- İnsan Hakları Derneği Muş Şubesi
- Muş Engelliler Bürosu'dur.

Ulusal STK'lar

Türkiye'de ulusal düzeyde çevre koruma ve sosyal konularıda faaliyet gösteren pek çok STK bulunmaktadır.

Bu STK'lardan bir kaçısı aşağıda listelenmiştir;

- Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD):

Derneğin amacı Türkiye'de ki bitki ve hayvan çeşitliliğini korumak, bu türlerin korunması için yapılacak çalışmaları belirlemek ve korunmalarına yardımcı olmaktır.

- Doğa Derneği

Doğa Derneği sahip olduğu tüm özellikleri ile doğanın hakkını ve yaşatılmasını savunmaktadır. Özellikle suya erişim ve su hakkı konusunda faaliyet göstermektedir.

- TEMA

TEMA Vakfı (Türkiye Erozyonla Mücadele, Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı 1992 yılında kurulmuş ve çevre sorunları, özellikle de toprak erozyonları, orman kayıpları, çölleşme, iklim değişikliği ve biyoçeşitliliğin azalması konularında kamuoyu oluşturmak ve farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

Uluslararası STK'lar

Projeyle ilgili olabilecek seçilmiş bazı STK'ların listesi aşağıda gösterilmiştir:

- Greenpeace

Greenpeace uluslararası bir kuruluştur. Çevre koruma ve soyu tükenmekte olan türlerin korunması konusunda çalışmalar yapmaktadır.

- Bankwatch

Bankwatch, uluslararası finans kuruluşlarının faaliyetlerinin izlenmesi ve bu kuruluşların destekledikleri projeler için çevre ve sosyal konularda yapıcı alternatifler öneren uluslararası bir kuruluştur.

- International Rivers

International Rivers, nehirleri ve bu nehirlerle bağlı yaşam/geçim faaliyetleri olan toplulukların korunmasını amaçlamaktadır. Çevreye çok büyük olumsuz etkileri olan barajların durdurulması ve sürdürülebilir bir dünya için su ve enerji çözümlerinin geliştirilmesi konularında faaliyet göstermektedir.

Sivil Toplum Grupları

Bu gruplar resmi olmayan bir şekilde bir araya gelen topluluklardır. Örneğin mahalle bir sosyal gruptur veya yerel gençlik spor takımları taraftarları bu gruplar arasında yer alır. Bu gruplarla yapılacak istişare, danışma süreci sadece yerel ilgi ve çıkarlarını tanımlamakla kalmaz aynı zamanda yerel toplulukların sahip olduğu ilişki ağlarını görebilmek ve diğer topluluklara ulaşabilmek için de önemlidir.

4.1.2 Kamu Paydaşları

Bu paydaşlar, Projede etkili bir yere sahip olan devlet kurumlarıdır. Projenin planlanması, uygulanması ve yürütülmesi süreçlerinde etkili olan resmi kurumlardır. Ulsal, il, bölgesel ve yerel düzeyde gruplandırılmışlardır:

Ulusal Düzeyde:

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı,
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı,
- Milli Eğitim Bakanlığı,
- Sağlık Bakanlığı,
- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK),
- Milli Emlak Müdürlüğü,
- Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ).
- Devlet Su İşleri'dir (DSİ).

İl Düzeyinde:

- Muş Valiliği,
- Muş İl Özel İdaresi,
- Muş İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü,
- Muş İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,
- Muş Kültür ve Turizm Müdürlüğü,
- Muş Milli Eğitim Müdürlüğü
- Muş Sağlık Müdürlüğü'dür.

Bölgesel Düzeyde:

- Varto İlçe Kaymakamlığı,
- Varto Belediyesi,
- Varto İlçe Özel İdaresi,
- Varto Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü,
- Varto Ormancılık Müdürlüğü,
- Varto Halk Eğitim Müdürlüğü,
- Varto Milli Eğitim Müdürlüğü,
- Varto Tapu Sicil Dairesi
- Varto Sağlık Müdürlüğü'dür.

Yerel Kurumlar:

Yerel Devlet Kurumları ise Akkonak, Akpınar, Alagün, Aligedik, Dumlusu, Mescitli, Aşağıalagöz, Aşağıhacıbey, Bağıcı, Değerli, Kayalıdere, Kayalık, Kumlukıy, Kuşluk, Özenç, Şanlıca, Taşbilek, Tepeköy, Ulusırt, Yurttutan, ve Zorabat köylerinin muhtarlarıdır. Muhtarlarla iş birliği içinde olunması hayati önem taşımaktadır, çünkü onlar PEH'lerle irtibat kurulmasını sağlayan kişilerdir. Köylerinin seçilmiş liderleri ve temsilcileri oldukları için, PEH'ler ile Enerjisa arasındaki iletişim köprüsünü onlar kurmaktadır.

4.1.3 Sivil ve Ticari Paydaşlar

STK'ların toplulukların kapasitelerinin geliştirilmesi ve Projenin olumsuz etkilerinin azaltılması açısından önemli rolleri bulunmaktadır. Bölgede kapasiteleri sınırlı olmasına karşın Projeye müdahil edilebilecek birkaç STK bulunmaktadır. Muş Ticaret Odası Muş ilinde ticari işbirliğinin geliştirilmesinden sorumlu STK'dır ve bu Oda PEH'lerin geçim kaynaklarının geri kazandırılması ve bölgenin kalkındırılması açısından yardımcı olabilecektir. Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı bölgedeki önceki projeleri sayesinde halihazırda projeden etkilenen alanda uzman konumunda bulunmaktadır. Bu nedenle, bu kuruluşun teknik bilgileri yerel kalkınma açısından faydalı olabilecektir. Bunun yanında, Enerjisa Ajansın yerel girişimcilerin desteklenmesine ilişkin kamu-özel ortaklıklarına yönelik kalkınma programları açısından bir yatırımcı olabilecektir.

- Bölgesel ve yerel düzeylerdeki Ticari Birlikler de Projenin gerekli paydaşlarıdır, çünkü bu kuruluşlar topluluğun geliştirilmesi açısından aktif bir rol oynayabilecektir.
- Muş ve Varto Tarım Kredi Kooperatifleri alternatif gelir getirici programların oluşturulması ve PEH'lerin daha intansif tarım tekniklerine yönelik kredilere erişiminin artırılması açısından yardımcı olabilecektir.

- Ulaşım Kooperatifi, Muş Ovası Sulama Kooperatifi gibi Muş ve Varto Kooperatifleri PEİ'lerin Projeye aktif katılımını artırmaktadır ve gelirlerin geri kazandırılmasını doğrudan etkilemektedir. Bu kuruluşların paydaşlar olarak katılımı Alpaslan II HES Projesinin olumsuz sosyal etkilerinin azaltılması açısından hayati önem taşımaktadır.
- Tarlam Danışmanlık Muş ilinde kurulmuştur ve 27 ziraat mühendisi, veteriner ve süt ürünleri uzmanı istihdam etmektedir. Bu firma Sağlık Bakanlığı onaylıdır ve tarımsal üretim ile hayvancılık ile ilgili olarak bütün köylere danışmanlık hizmetleri sağlamaktadır ve bunun karşılığında devlet tarafından tazmin edilmektedir. Bu grubun da Alpaslan II HES Projesi esnasında danışılması gereken bir paydaş olarak Projeye müdahil edilmesi gerekir.

4.1.4 Medya Paydaşları

Medya, STK'lar ve bölgesel ve yerel ticari kuruluşların Projeye dahil edilmesi gereklidir. Özellikle yerel ve bölgesel düzeyde medya Alpaslan II Projesi hakkında Varto ilçesi ve Muş ili düzeyinde düzenli bilgilendirmelerin yapılmasını sağlamak için gereklidir. Her durumda medya, bilgilendirme ve kamuoyu algısının oluşturulması için hayati bir öneme sahiptir. (Ek 7'de Muş Valiliğinin internet sayfasında belirtilen yerel medya kuruluşlarının bir listesi bulunmaktadır.)

5. ALPASLAN II HES PROJESİ HALKIN KATILIMI VE BİLGİLENDİRİLMESİ PLANI KOŞULLARI

5.1 Bugüne Kadarki Halk Katılımı ve Bilgilendirilmesi

Arazi değerlendirme ve varlık envanteri gibi proje hazırlık çalışmalarının parçası olarak Enerjisa 2010'dan beri yerel halk ve diğer paydaşlarla etkileşim içindedir. Projeyle ilgili teknik çalışmalar, inşaa faaliyetleri, arazi değerlendirme ve arazi edinimi süreçleri Muş merkez ve proje sahasındaki Enerjisa ofisleri aracılığıyla yayılmaktadır. Enerjisa saha ofisi 2011'de açılmıştır. Bugüne kadarki halk katılımı çalışmalarının detayları EK 12'de verilmektedir.

5.2 Proje Belgelerinin Açıklanması ve Tamamlayıcı Kreditor Bilgi Paketi

Projeyle ilgili çevresel ve sosyal dokümantasyonun tamamlanmasının ardından EBRD, teklif edilen plan ve önlemlerle ilgili olarak faaliyetlerin çevresel ve sosyal etkileri için halka yeterli bilgi verilmesini şart koşar. Bu amacı kolaylaştırmak için Enerjisa, farklı kanallardan halka açık, belirgin hedef kitlelerinin ihtiyaçlarını hedef alan ilgili dokümantasyonu yapmalıdır. Bu amacı kolaylaştırmak için Enerjisa aşağıda özetlendiği gibi, farklı kanallardan halka açık, belirgin hedef kitlelerinin ihtiyaçlarını hedef alan ilgili dokümantasyonu yapmalıdır.

Proje boyunca halk katılım süreci gözden geçirme, yorum ve değişikliklere açık olacaktır. ÇSED'in belirlenen dönemlerinde çevresel ve sosyal analiz ve bulgularının kamu erişimine açık hale getirilmesini de kapsayacaktır. .

Açıklanacak ÇSED Belgeleri

Projenin ÇSED'i, yerel çevre izni hazırlanan belgelerin yanı sıra EBRD'nin koşullarını karşılamak için ulusal yasaların ötesine geçen ek belgeleri de içermektedir. Bu ek raporlar, Bütünleyici Banka Bilgi Paketini oluşturmaktadır.

Proje ÇSED'i aşağıdakileri içermektedir:

1. Teknik olmayan özet
2. Çevre Etki Değerlendirme Raporu
3. Elektrik Nakil Hattı Geçici ÇSED'i
4. Değişen yol güzergahı ÇED ve ÇYP'i
5. Proje Tanım Raporu
6. Proje Alternatifleri Raporu
7. Proje Etki Alanı Raporu
8. Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı
9. Sınır Ötesi Etki Değerlendirme Raporu
10. Proje İşletme & Mansap Etki Değerlendirme Raporu
11. Kümülatif Etki Değerlendirme Raporu
12. Sera Gazı Ölçüm Raporu
13. Yeniden Yerleşim Eylem Planı
14. Paydaş Katılım Faaliyet Planı
15. Sosyal Etki Değerlendirme Raporu

Projenin ÇSED'i EBRD'nin web sayfasında (www.ebrd.com) ve Enerjisa'nın web sayfasında (www.enerjisa.com.tr) İngilizce ve Türkçe olarak yer alacaktır. ÇSED'in basılı kopyaları EBRD'nin İstanbul ve Londra ofislerinde bulunacaktır. Basılı kopyalar, il düzeyindeki yerel yönetimlerle de paylaşılacaktır. Enerjisa saha ofisi de talep üzerine dağıtılmak üzere basılı belgeleri hazır bulunduracaktır. İl düzeyindeki aşağıdaki

kamu kurumları, 15 Nisan 2014'e kadar paketteki tüm belgelerin Türkçe ve İngilizce basılı kopyalarına sahip olacaktır.

- Muş Valiliği
- Muş ve Varto Belediyesi
- Muş Devlet Su İşleri (SHW)

Bilgilendirme Toplantıları

Kamuyu haberdar etmek ve değerlendirme sonuçları ile Teknik Olmayan Özet'ten kilit bilgileri aktarmak için halk bilgilendirme toplantıları düzenlenecektir. Bu toplantılarda, belgelerin basılı kopyaları da bulunacaktır. Türkçe bilmeyenlerle iletişim kurabilmek için Kürtçe tercüman bulunacaktır.

Halk bilgilendirme toplantıları, sivil toplum, kamu ve ticari paydaşları bir araya getirecektir. Toplantının tarih ve yeri yerel gazeteler, valilik, muhtarlıkların yazılı ilanı ile köy camilerinden sözlü ilanlar gibi kamu ilan mekanizmaları ile duyurulacaktır.

Bu toplantılar için teklif edilen tarih ve yer aşağıdaki gibidir:

- Muş halk bilgilendirme toplantısı— Mayıs 2014
- Varto halk bilgilendirme toplantısı - Mayıs 2014

Etkilenen köylerdeki toplantılar Mayıs 2014'te başlayacak ve her etkilenen köyde ayrı olarak yapılacaktır. Teknik olmayan özet ve tüm belge paketi dağıtılmak üzere toplantılarda hazır bulundurulacaktır. PEK'ler belgelere erişmek isterlerse Enerjisa saha ofisinden basılı kopyasını alabilirler veya Enerjisa web sayfasından ulaşabilirler. Köylerdeki toplantılarda Enerjisa yetkilileri herkesin anlayabileceği şekilde sunumlar yapacaklar ve Kürtçe bilmeyenler için aynı sunumun Kürtçesi yapılacaktır.

Proje, kadınların da danışma sürecine katılmalarını temin edecektir. Yerel bölgelerin sosyo – ekonomik yapısına bağlı olarak toplantılar kadınların katılımına ve fikirlerini ifade edebilmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenecektir.

Proje, hassas grupların etrafıca bilgilendirilmelerini ve görüşlerinin alınmasını temin edecektir.

6. PAYDAŞ ANALİZ MATRİSİ

Paydaş Analiz Matrisi, paydaş analizinin vazgeçilmez bir bileşenidir. Paydaşların açık bir profilini çıkarır, paydaşlar ile proje arasındaki ilişkiyi görmemizi sağlar ve onların Projeye dahil olmasından kaynaklanan olası kısıtlamalara dikkat çeker. Aşağıdaki matris (Tablo 4) paydaş kuruluşun/grubun/bireyin adını, faaliyet düzeyini, paydaşın tanımını, projedeki rolünü, projeyle ilgili bilgi sahibi olma düzeyini, olası katılım kısıtlamalarını içerir.

- *Paydaşın kuruluşun/grubun/bireyin adı*, projeyle ilgili paydaşların resmî adını içerir.
- *Faaliyet Düzeyi*, paydaşın sorumluluk ve etkinlik ölçüsünü temsil eder. Bu bağlamda, bu ölçek ulusal, il çapında, bölgesel ve yerel olarak belirlenir.
- *Paydaşın Tanımı*, paydaşların sorumluluklarını ve faaliyetlerini içerir.
- *Projedeki Rolü*, paydaşların proje ile nasıl ilgili olduklarını gösterir. Paydaşlar ile proje arasındaki ilişki bu kısımda görülebilir.
- *Projeyle İlgili Bilgi Sahibi Olma Düzeyi*, paydaşların proje ile ilgili bilgilerinin kapsamını sergiler. “Gelişmiş” düzey, bu paydaşların projeyle ilgili yüksek düzeyde bilgi sahibi olduğunu gösterir. Bunlar genellikle en yüksek düzey karar mercileri ve/veya onay mekanizmalarıdır.
- *Olası Katılım Kısıtlamaları*, bu paydaşların Projeye katılım konusunda sahip olabilecekleri kısıtlamaları özetler.

Tablo 6.1. Paydaş Analiz Matrisi

Paydaş Analiz Matrisi					
Paydaş kuruluşun, grubun veya bireyin adı	Faaliyet Düzeyi	Paydaşın Tanımı	Projedeki Rolü	Projeye İlgili Bilgi Düzeyi	Olası Katılım Kısıtlamaları
Paydaşlar					
Yerel Topluluklar					
Doğrudan Etkilenen Kişiler					
Taşınmaz mallarının tümünü/bir kısmını kaybetmiş, tapu sahibi kalıcı sakinler	Yerel	Bu PEH'ler, arazi kaybı nedeniyle Projeden doğrudan etkilenmiştir ve maddi olarak veya kaybedilen varlıkları için tazminat olarak kayıpları telafi edilmiştir. Enerjisa bu PEH'lerin tam listesine sahiptir.	Doğrudan etkilenen kişiler olarak bu PEH'lerin geçim kaynakları ve refahı Projeden doğrudan etkilenmiştir. Projeye ilgili herhangi bir kamu /yerel gelişim yatırımı, bu gruptakiler üzerinde doğrudan etkiye sahip olacaktır. Dahası, PEH'lerin memnuniyetsizliği durumunda, Projenin uygulanması üzerinde olumsuz etkiler oluşabilir. Bu nedenle, Projenin tasarım, uygulama, inşaat ve işletim aşamalarında PEH'lerin katılımı kritik önem taşımaktadır.	Ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılıkla uğraşılır; Proje ile ilgili bilgileri, projeden etkilenen topluluklara Enerjisa'nın haftalık olarak düzenlediği halk bilgilendirmesinden gelir.	PEH'ler, yaşam tarzlarında oluşacak değişiklikleri istemediği için katılım önerilerine karşı çıkabilir.
Tapusu bulunmayan ve gayrimenkullerine ulaşımını veya kullanım haklarını yitirmiş olan, tapu sahibi olmayan kalıcı sakinler	Yerel	Bu PEH'ler Projeden doğrudan etkilenmiştir, fakat tapuları olmadığı için kayıp arazileri için yasal olarak tazminat alamamaktadır. Bu PEH'lerin de paydaş olarak tanımlanması gerekir.			Bu PEH'lerin belirlenmesi kritik önem taşımaktadır; bu kişilerin tapu taleplerinin adil şekilde karşılanması için şeffaf bir belirleme mekanizması olmalıdır.
Taşınmaz Mallarını kaybetmiş, tapu sahibi olup da bölge sakini olmayan kişiler	Yerel	Bölge, göç vermeye meyillidir, bu nedenle bu PEH'ler de kaybettikleri varlıkları için maddi tazminat alır. Fakat bölge sakini değildirlir ve Projenin başlangıcından önce Proje alanını terk etmiş bulunmaktadırlar.			Bölge sakini olmayanları bulmak zordur, çünkü Projenin başlangıcından önce göç etmişlerdir.
Taşınmaz Mallarını kaybetmemiş ama ortak alanların/ meranın kaybindan etkilenen haneler	Yerel	Bu PEHler Projenin ortak alanların kısıtlanmasına yönelik oluşturacağı baskıdan olumsuz etkilenecektir. Kendi gayrimenkulleri etkilenmediği için Projenin kamulaştırma ve istimlak sürecinde ellerine gelir geçmeyecek olan bu haneler, ortak alanların azalmasıyla hayvan otlatma alanlarında kısıtlama olacak, dolayısıyla hayvancılık giderlerinde artış olacaktır.			Bu PEHler gayrimenkul kaybetmedikleri için tespit listelerinde yer almamaktadır. Köylerin mera kullanımı konusunda detaylı çalışmalar yapıp, meranın hangi haneler tarafından nasıl kullanıldığının tespit edilmesi ve mağduriyetin tanımlanması gerekmektedir.

Taşınmaz Mallarını kaybetmemiş ama Proje inşaatı dolayısıyla gayrimenkullerine ve/veya mera alanına ulaşımı kısıtlanacak, engellenecek haneler	Yerel	Bu PEHlerin kendi arazilerine ve/veya mera alanlarına ulaşimleri Proje dolayısıyla kısıtlanabilir. Proje inşaatı süresince ve Proje su tutma/baraj oluşturma durumunda bazı hanelerin işledikleri topraklara ulaşım yolları engellenebilir. Bu haneler de Projeden direk etkilenen hanelerdir.			Projede yol konusunda olacak değişiklikler bu hanelerin sayısında artışa sebep olabilir. Bazı ulaşım yollarının sosyal etkisi öngörülmemektedir. Proje inşaat ve su tutma sürecinde düzenli çalışmalarla bu haneler tespit edilmelidir.
Deplase edilecek Muş Varto karayolunun yeni güzergahında bulunan haneler	Yerel	Muş Varto Karayolu'nun su altında kalacak olan kısmı deplase edilerek üst kotlara taşınacaktır. Üst kotlarda yaşayan hanelerin bir kısmı yeni yoldan dolayı arazilerini kaybedecektir. Aynı zamanda diğer haneler de yeni yol inşaat sürecinde çalışmalardan etkilenecektir.			Yolun kamulaştırmasından etkilenen haneler, etkilenen arazinin kısıtlı olması sebebiyle kamulaştırma bedellerini az bulup mağduriyet belirtebilir. Kamulaştırmaların farklı kaynaklar tarafından yapılması, bu PEHlerin Projeye katılıma tepki göstermesine neden olabilir.
Projenin genişletilmiş sosyo-ekonomik etki alanında yaşamakta olan haneler.	Yerel	The broader area of socio-economic influence impacts PAPs in downstream settlements, neighbouring villages and upstream settlements. These PAPs will not receive any cash compensation since they will not lose any assets, yet they will be impacted significantly by the Project through water fluctuations, limited access to riverbeds, livestock production, limited access to pastures, and health and safety concerns.			
Dolaylı Olarak Etkilenen Kişiler					
Varlıklarını kaybetmemiş fakat projeden halen etkilenen 22 köy sakinleri; Akkonak, Akpınar, Aligedik, Alagün , Aşağıalagöz, Aşağıhacıbey, Bağıcı, Değerli,	Yerel	Bu kişilerin tamamı Projeden etkilenen köylerin sakinleridir ve projeden dolayı arazilerini veya varlıklarını kaybetmemişlerdir, fakat Proje kaynaklı ekonomik gelişimden	Bu grup Proje nedeniyle arazilerini kaybetmemiş olsa da, Proje'nin boyutu ve ölçeği onların da çevresini etkileyecektir. Bu grubu da,	Bu PEH'ler Proje ile ilgili bilgileri, projeden etkilenen topluluklara Enerjisa'nın aylık olarak düzenlediği halk bilgilendirmesinden alır.	Projeye karşı direnebilirler, çünkü arazi kayıpları olmadığı için maddi tazminat almayacaklardır fakat Projenin toplumsal ve çevresel etkileri

Dumlusu, Kayalidere, Kayalıkale, Kumlukıy, Mescitli, Özenç, Sanlıca, Taşdibek, Tepeköy, Ulusirt, Yurttutan, Zorabat, Kayalık, Alagün		etkileneceklerdir.	Proje'nin teşkil ettiği fırsat ve risklere maruz kalacak paydaşlara dahil etmek gerekir.		ile karşı karşıya kalacaklardır.
Muş il Merkez ve Varto İlçesi sakinleri	Yerel	Bu kişiler Muş il Merkez ve Varto İlçesi'nin sakinleridir.		Bu PEH'ler Proje ile ilgili bilgileri, projeden etkilenen topluluklara Enerjisa'nın düzenlediği halk bilgilendirmesinden ve yerel medyadan alır .	Projenin göç alımına ve Muş ili ve Varto ilçesinde nüfus artışına yol açması beklenmektedir. Göç alımına bağlı olarak memnuniyetsizlik olabilir.
Yerel tüccarlar, girişimciler, ulaşım hizmetleri	Yerel	Bunlar, Muş ve Varto daki nüfus artışı dolayısıyla fırsatlar yakalayabilecek yerel iş adamları veya tüccarlardır.		Bu PEH'ler Proje ile ilgili bilgileri, projeden etkilenen topluluklara Enerjisa'nın düzenlediği halk bilgilendirmesinden ve yerel medyadan alır.	Bölgede hizmet ihtiyaçları artışı beklendiği için, bu grubun kazançlı olacağı tahmin edilmektedir.
Hassas Gruplar					
Toprak Bazlı Hassasiyet					
Ekilebilir arazilerinin tamamını/çoğunu kaybetmiş ve arazide tek tarım yapan kendisi olmasına rağmen tazminatı birçok paydaşla bölüşmek durumunda kalmış PEH'ler	Yerel	Bu PEH'lerin hassas durumu, arazi kaybından ve Projenin kamulaştırma süreci nedeniyle artan arazi değerlerinden kaynaklanır. Bu PEH'ler topraklarını tekrar yerine koymanın maliyetini karşılayamazlar			
Ekilebilir arazisinin tamamını/çoğunu kaybetmiş ve bu kaybın yerini doldurabilecek ilave arazileri olmayan PEH'ler	Yerel	Arazi kaybının yerine konulabilmesi için yeterli arazinin olmaması mağduriyete sebebiyet verebilir			
Toprak kaybetmeyen ancak mera alanlarının çoğunu kaybeden haneler	Yerel	Bu haneler özellikle hassastır çünkü meralar büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştirmek için en önemli bes kaynağıdır. Meraların yok olması durumunda hayvancılık ekonomik bir faaliyet olmaktan çıkacaktır. Haneler önemli oranda meralar ve hayvancılıktan sağladıkları gelirlerini yitirmek ile karşı karşıya kalacaktır.	Hassas gruplar, katılım göstermesi gereken paydaşlardır Hassas grupların belirlenmesi, Proje'nin etkisinin hafifletilmesine ve bu grupların Proje tasarım ve uygulama şemalarına dahil edilmesine olanak tanır. Katılım, olumsuz etkilerin en aza indirilmesini ve Projenin sahiplenilmesini artırmak adına bu grupların söz sahibi olmasını amaçlamaktadır.	Bu PEH'ler Proje ile ilgili bilgileri, projeden etkilenen topluluklara Enerjisa'nın aylık olarak düzenlediği halk bilgilendirmesinden alır.	Arazi kaybından dolayı oluşan memnuniyetsizlik duymak ve alternatif gelir stratejilerine karşı koymak, katılım için kısıtlama teşkil edecektir.

Tapu senetlerinde adı geçmeyen PEH'ler. Bu haneler, araziye ekmelerine ve geçimleri tarıma dayalı olmasına rağmen, yasal bir hak sahibi değildir ve bu nedenle resmî olarak "topraksız" dır	Yerel	Proje için yapılan kamulaştırmalarla, tapu ve sicille ilgili açmazları doğrulamıştır. İstimlakler sicil kaydı değişimi gerektirdiği için tapu ve sicil konuları daima sorun yaratmış olsa da, bu PEH'ler arazilerini kaybetmiştir ve hassas durumdadır.			
Cinsiyet, Yas and Engellilikten dolayı oluşan hassasiyet					
Proje alanında yaşayan kadınların ve çocukların oluşturduğu sosyal olarak hassas gruplar	Yerel	Bu gruba kadınlar, çocuklar, engelliler ve yaşlılar dahil olmak üzere, hareket özgürlüğünü yitirmiş ve çevre koşullarına yüksek ölçüde bağımlı olan sosyal olarak hassas kişiler girer.	Hassas gruplar, katılım göstermesi gereken paydaşlardır Hassas grupların belirlenmesi, Proje'nin etkisinin hafifletilmesine ve bu grupların Proje tasarım be uygulama şemalarına dahil edilmesine olanak tanır. Katılım, olumsuz etkilerin en aza indirilmesini ve Projenin sahiplenilmesini artırmak adına bu grupların söz sahibi olmasını amaçlamaktadır.	Bu PEH'ler Proje ile ilgili bilgileri, projeden etkilenen topluluklara Enerjisa'nın aylık olarak düzenlediği halk bilgilendirmesinden alır.	Toplumsal normlar ve kültürel ayrıma neden olan bariyerler, bu kişilerin katılımını kısıtlayabilir.
Devlet Kuruluşları					
Ulusal Düzeydeki Devlet Kuruluşları					
Enerji ve Tabi kaynaklar Bakanlığı	Ulusal	Türkiye'deki Enerji ve maden kaynaklarını verimli, etkin, güvenli, zamanında ve çevreye duyarlı şekilde değerlendirerek dışa bağımlılığı azaltmayı ve ülke refahına en yüksek katkıyı sağlamayı hedefleyen bakanlık.	Ulusal resmî karar mercii. Proje inşaatı, uygulaması ve işletimi ile ilgili gerekli izinler bu paydaşlardan alınır. Projenin gerçekleştirilebilmesi için bu izinler gereklidir.	Bu organlar Proje ile ilgili kapsamlı bilgi sahibidir. ÇED gibi tüm gerekli belgeler bu kurumlarca onaylanır ve onlarla paylaşılır	Büyük ölçekli kurumlara özgü bürokrasi, katılımı geciktirebilir
Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK)	Ulusal	Türkiye'deki elektrik, doğal gaz, petrol ve LPG piyasalarını düzenleyen bağımsız kurum. Devlettten bağımsız bir üst kurul olarak bağımsız hareket eder.	Bu, devlet organlarının (üst kurul) en önemlilerinden biridir ve Projedeki kamulaştırma süreci ile doğrudan ilgilidir. Tüm bu kamulaştırma süreçleri EPDK üzerinden yapılır.		
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	Ulusal	Türkiye'deki gıda, Tarım ve Hayvancılık etkinliklerinden sorumlu olan bakanlık.	National governmental decision makers. Permits required during Project construction, implementation and operation		
Milli Eğitim Bakanlığı	Ulusal	Türkiye'deki eğitim etkinliklerinden			

		sorumlu olan bakanlık.			
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Ulusal	Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı resmi bir kurumdur. Yasalarla belirlenmiş olan; taşınmaz mallarla ilgili akitler ve her türlü tescil işlemini yapmak, tapu sicillerinin düzenlenmesi için temel prensipleri tespit etmek, tesis kadastro yaparak, taşınmazların hukuki ve teknik durumlarını belirlemek ve bunları güncel tutmak gibi görevlerle ilgilenmektedir.	are obtained through these stakeholders. Their endorsement is critical for realization of the project. Their interest is vested in sustainable development of the region through environmentally friendly community development initiatives.		
Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü	Ulusal	Türkiye'deki tüm su kaynaklarının planlanması, yönetimi, geliştirilmesi ve işletilmesinden sorumlu, katma bütçeli ve tüzel kişiliğe haiz en yetkili kuruluş olarak kurulmuştur.			
Sağlık Bakanlığı	Ulusal	Türkiye'deki sağlık etkinliklerinden sorumlu olan bakanlık.			
Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü	Ulusal	Türkiye'de Biyolojik çeşitliliğin korunmasında; Doğal, tarihi ve kültürel değerlerin sürdürülebilirlik anlayışıyla yönetilmesine, Sağlıklı ve temiz bir çevrede yaşanmasına katkıda bulunmaktadır.			
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü	Ulusal	Bitkisel ürünlerde üretimi, verimliliği ve çeşitliliği artırmak; Bitkisel üretimde kullanılan girdilerin ve üretim teknolojilerinin kullanımının uygunluğunu ve standartlarını belirlemek ve denetlemek; Bitkisel üretimi, tarım ve sanayi sektörü ile entegrasyonunu sağlayacak şekilde yönlendirmek; İnsan sağlığını ve ekolojik dengeyi gözeterek yeni üretim şekilleri belirlemek, bunları desteklemek, yaygınlaştırmak ve görev alanına giren faaliyetler			

		sonucu ortaya çıkabilecek kirliliğin önlenmesine yönelik ilgili kurumlarla koordinasyonu sağlamak; Çayır, mera, yaylaklar ve kışlakların ıslah ve muhafazasını sağlamak, korumak ve gerekli tedbirleri almak; Bitkisel üretim ile ilgili bilgi sistemlerini kurmak ve kullanılmasını sağlamak; Tarım havzalarının faaliyet ve işleyişi ile ilgili hizmetleri yürütmek amacı ile hizmet etmektedir.		
Hayvancılık Genel Müdürlüğü	Ulusal	Hayvancılığı geliştirmek, teşvik etmek ve teşvik esaslarını belirlemek; Hayvansal üretim girdileri ile hayvancılık işletmelerinin niteliklerini ve bunlara ilişkin izin ve onay esaslarını belirlemek, izin ve her türlü onay işlemlerini yürütmek; Yüksek vasıflı hayvan ırklarını yaygınlaştırmak; Hayvansal üretimin insan sağlığı ve ekolojik dengesi koruyucu yöntemlerle yapılmasına ilişkin çalışmalar yapmak ve bunları denetlemek; Hayvansal üretimin artırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak; Hayvansal üretim ve geliştirme projeleri ile ilgili çalışmalar yapmak; Hayvan ıslah programları uygulamak ve uygulatmak; Damızlık hayvan ithalat ve ihracatında teknik kriterleri belirlemek ve yürütmek; Hayvancılıkla ilgili bilgi sistemi oluşturmak; Hayvansal ürünlerin pazarlanması ile ilgili çalışmalar yapmak üzere hizmet vermektedir.		
Kültür ve Turizm Bakanlığı	Ulusal	Kültürel değerleri yaşatmak, geliştirmek, yaymak, tanıtmak, değerlendirmek ve benimsetmek,		

		tarihî ve kültürel varlıkların tahribini ve yok edilmesini önlemek, yurdun turizme elverişli bütün imkânlarını ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacak şekilde değerlendirmek, turizmin geliştirilmesi, pazarlanması, teşvik ve desteklenmesi için gerekli önlemleri almak amacı ile hizmet vermektedir.			
Emniyet Genel Müdürlüğü	Ulusal	Genel emniyet ve asayişin sağlanmasına yönelik hizmetlerin ilgili mevzuata uygun olarak yürütülmesini sağlamaktadır.			
Jandarma Genel Komutanlığı	Ulusal	Türkiye Cumhuriyeti Jandarması, sorumluluk alanında emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan, diğer kânun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren, silahlı, askerî bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir.			
Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi	Ulusal	Yüksek gerilim elektrik iletiminden sorumlu bir kamu iktisadi teşebbüsüdür.			
İl Resmî Organları					
Muş Valiliği	İle bağlı	Muş'daki en yüksek devlet yönetim birimidir.	İl resmî karar mercii. Proje inşaatı, uygulaması ve işletimi ile ilgili gerekli izinler bu paydaşlardan alınır. Projenin gerçekleştirilebilmesi için bu izinler gereklidir. Bunların menfaati, çevre dostu toplum kalkınma girişimleri yoluyla yapılacak olan sürdürülebilir bölgesel gelişiminde saklıdır.	Bu organlar Proje ile ilgili kapsamlı bilgi sahibidir. ÇED gibi tüm gerekli belgeler bu kurumlarca onaylanır ve onlarla paylaşılır	Sorumlu taraflara ulaşmada zorluk Muş İl Özel Yönetimi adına PEH'lerle ilişki kurulması, kuruluşun personel kapasitesi nedeniyle sınırlandırılabilir. Personel kapasitesi ve bürokrasi katılımı etkileyebilir Kilit personele ulaşmak
Muş Özel İl Yönetimi	İle bağlı	Yarı özerk resmî il organıdır ve okulların, evlerin ve kreşlerin yapılması ve bakımından, diğer devlet binalarının, yolların yapılması ve bakımından, sanat ve kültürün teşvik edilmesinden, doğanın korunmasından, sosyal hizmetlerden ve bölge planlamadan sorumludur.			
Muş İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü;	İle bağlı	Muş ilindeki çevre ve ormancılık işlerinden sorumlu resmî müdürlük.			
Muş İl Tarım ve Hayvancılık	İle bağlı	Muş ilindeki tarım işlerinden sorumlu			

Müdürlüğü		resmî müdürlük.			karmaşık bir süreç gerektirebilir
Muş Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İle bağlı	Muş ilindeki kültür ve turizm işlerinden sorumlu resmî müdürlük.			
Muş Milli Eğitim Müdürlüğü	İle bağlı	Muş ilindeki eğitim işlerinden sorumlu resmî müdürlük.			
Muş Sağlık Müdürlüğü	İle bağlı	Muş ilindeki sağlık işlerinden sorumlu resmî müdürlük.			
Bölgesel Resmî Organlar					
Varto Bölge Özel Yönetimi	Bölgesel	Yarı özerk resmî bölgesel organdır ve okulların, evlerin ve kreşlerin yapılması ve bakımından, diğer devlet binalarının, yolların yapılması ve bakımından, sanat ve kültürün teşvik edilmesinden, doğanın korunmasından, sosyal hizmetlerden ve bölge planlamadan sorumludur.	Bölgesel resmî karar mercileri ve onay mekanizmaları. Bu paydaşlar ile Proje gereksinimleri doğrultusunda günlük olarak temasa geçilir. Projenin gerçekleştirilebilmesi için onların desteği gereklidir. Proje, bu yetkililerin verdiği ruhsatlar ve izinler olmaksızın tam olarak işlev göremeyeceği için onlarla iş birliği yapılması hayati önem taşır. Dahası, bunların sürdürülebilir bölgesel gelişimde de payı vardır ki bu da Projenin başarmayı hedeflediği şeydir.	Bu organlar Proje ile ilgili kapsamlı bilgi sahibidir. ÇED gibi tüm gerekli belgeler bu kurumlarca onaylanır ve onlarla paylaşılır	Bölgesel resmî düzeyde karşılaşılabilecek büyük engeller şunlar olabilir: Kuruluşların sınırlı personel kapasitesi Doğru taraflara ulaşmadaki zorluk Kuruluşların iş yükü fazlalığından dolayı yaşanan gecikmeler Kuruluşların bürokratik yapısından dolayı yazışmaların gecikmesi
Varto İlçe Kaymakamlığı	Bölgesel	Varto'nun idari işlet merkezidir.			
Varto Belediyesi	Bölgesel	Seçilmiş bir başkanı ve heyeti olan, Varto bölgesel yönetim birimidir.			
Varto Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	Bölgesel	Tarım işlerinden sorumlu bölgesel resmî idare.			
Varto Orman Müdürlüğü	Bölgesel	Ormancılıktan sorumlu bölgesel resmî idare.			
Varto Milli Eğitim Müdürlüğü	Bölgesel	Hayat boyu eğitimden sorumlu bölgesel resmî idare.			
Muş İli çevre ve şehircilik İl Müdürlüğü	Bölgesel	Kuruluşlara ait bina ve tesislere, kamu konutları ve afet ile ilgili daimi iskana ait yaptırılacak her türlü yapılara ve konutlara, İl Özel İdarelerinin bina ve tesislerine talep halinde her türlü kuruluş, gerçek ve tüzel kişilerce kamu yararına yaptırılacak bina ve tesislere teknik yardım ve kontrollük hizmeti vermek, inşaatlarıyla ilgili mevzuatlar çerçevesinde yaptırmak, 3194 ve 7269 sayılı yasalar çerçevesinde imar			

		ve afet ile ilgili hizmetleri yürütmek ile sorumludur.			
Varto Tapu Sicil Dairesi	Bölgesel	Kamu arazilerinin satış ve transferinden sorumlu bölgesel resmî idare.			
Varto Sağlık Müdürlüğü	Bölgesel	Sağlıktan sorumlu bölgesel resmî idare.			
Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı	Bölgesel	Ekonomiyi canlandırmak ve sürdürülebilir kalkınma sağlamak için yerel potansiyelin gerçekleştirilmesini amaçlayan ajans.	PEH'ler için alternatif gelir stratejileri geliştirmede kullanılabilecek yerel pratik bilgileri, yerel kalkınma için önemli bir mekanizma işlevi görebilir. Dahası Enerjisa, yerel girişimcileri desteklemek için kamu özel ortaklığına yatırım yaparak onların yerel kalkınma şemalarında yatırımcı olabilir.		Ajansın kısıtlamaları şunlar olabilir: Ajansın sorumlu kişilerine ulaşmak zor olabilir Ajansın personel kapasitesi düşük olabilir
Yerel Resmî Organlar					
Muş ili ve Varto İlçesinde bulunan tüm etkilenen köylerin muhtarları; Akkonak, Akpınar, Aligedik, Alagün , Aşağıalagöz, Aşağıhacıbey, Bağıcı, Değerli, Dumlusu, Kayalidere, Kayalıkale, Kumlukıy, Mescitli, Özenç, Sanlıca, Taşdibek, Tepeköy, Ulusırt, Yurttutan, Zorabat, Kayalık, Alagün	Yerel	Projeden etkilenen köyün (PAV) muhtarı olarak, köyünün seçilmiş lideridir ve toplantılarda köyünün çıkarlarını temsil eder.	PEH'lerle ve köy kooperatifleri ile irtibatı sağlayan kişidir. Söz sahibidir ve PEH'leri etkileme kapasitesine sahiptir. Bu nedenle, yerel düzeydeki talepler (PEH'ler) ile Enerjisa arasında iki yönlü bir iletişim sağlayabilmek adına, köy muhtarlarıyla düzenli ilişkiler sürdürülmesi şarttır. Onlar, iletişimde köprü konumundadır ve Projenin sürdürülebilirliği açısından hayati önem taşırlar.	Proje ile ilgili bilgileri, Enerjisa tarafından sağlanan Proje bilgilerine dayanır. Köy muhtarları Projeden düzenli olarak haberdar edilir ve sağlayacakları veriler oldukça önemlidir.	Köy muhtarlarının kısıtlamaları: Köylülerin yeni şartlara uyum sağlama ve yaşam tarzlarında ani değişiklikler yapma kapasitesi sınırlı olduğu için, köylüleri etkilemek muhtarlar için sıkıntı yaratabilir. Düzenli olarak iletişimde olmak için teknik becerilere ve kapasiteye sahip olmayabilirler. Enerjisa'nın mesajlarını doğru şekilde iletebilecek güçlü iletişim becerilerine sahip olmayabilirler
Sivil ve Ticari Paydaşlar					
Medya (Tüm Medya Paydaşlarının listesi Ek 7 de bulunmaktadır)					

Muş Web	Yerel	Muş merkez ve Varto sakini olan veya olmayan, bu ilçe hakkında güncel bilgi almak isteyen herkese hizmet veren çevrimiçi yerel medya sektörü.	Muş ve Varto hakkında güncel bilgiler içeren ve Tufanbeyli Projesi'ndeki gelişmeleri düzenli olarak sunan çevrimiçi medya kaynakları. Projenin üslubu ve kapsamı, halkın Projeye bakışını etkilemede çok önemlidir. Dahası, medya bilgi dağıtımı için vazgeçilmez bir ortaktır. Yerel medya kaynakları ile yakın ilişki içinde olmak, verimli kamu yardımı programları yapılabilmesini sağlayacaktır.	Medyanın Proje ile ilgili sağladığı bilgiler, Enerjisa tarafından hazırlanan basın bültenlerine ve halka verilen yanıtlara dayanır	Hızlı yayılma ve önyargılı bilgi mümkündür.
Muşun Sesi	Yerel				
Muş Ovası	Yerel				
Şark Telgraf	Yerel				
Günaydın Muş	Yerel				
Muş Olay Gazetesi	Yerel				
Haber 49	Yerel				
Ticari Paydaşları temsil eden gruplar ve dernekler					
Muş Ticaret Sanayi Odası	Yerel	İşletmelerin çıkarlarını daha ileri götürmek ve girişimcilerin kapasitesini artırmak amacıyla çalışan yerel işletmeler kuruluşudur.	PEH'lerin geçim kaynaklarının yeniden yapılandırılmasında ve bölgenin kalkınmasında yardımcı olabilir.	Bilgileri sınırlıdır; Proje çalışanları onları doğrudan bilgilendirmez. Sahip oldukları bilgiler, haberlerde duydukları veya profesyonel çevreden edindikleridir.	Kapasite ve üyelerin Ticaret Odası içerisindeki statüsü sınırlıdır.
Muş Tarım ve Kredi Kooperatifi	Bölgesel	Tarımsal girişimcilik projelerini destekleyen Yerel Kooperatif	Bu kurumların faaliyetleri mevcut yapıları nedeniyle tam olarak işlevsel ise alternatif gelir kaynağı yaratılması konusunda kullanmak gerekir. Ekonomi ağırlıklı olarak tarıma dayandığı için, bu PEH'lerin yoğun tarım tekniklerine erişimi için kredi sağlanmasında faydalı olabilir.	Bilgileri sınırlıdır; Proje çalışanları onları doğrudan bilgilendirmez. Sahip oldukları bilgiler, haberlerde duydukları veya profesyonel çevreden edindikleridir. Enerjisa'nın düzenlediği halk toplantılarına davet edilseler de, katılımları gözlenmemiştir.	Bazı kooperatifler, yönetim ve yatırım konusunda teknik bilgi eksikliğinden ötürü oldukça verimsizdir.
Yerel Sivil Toplum Örgütleri					
Muş Engelliler Bürosu	Yerel	Muş ve yöresindeki engelli vatandaşların ihtiyaçlarına yönelik hizmet sunmak üzere kurulmuştur.	PEH lerin arasındaki Engelli vatandaşlara ihtiyaçlarına yönelik hizmet sunulması ve devletten destek alınmasına yada		
Muş İnsan Hakları Derneği	Yerel	Muş ve yöresindeki yaşayan vatandaşların insan hakları konusunda ihtiyaçlarına şikâyetlerine çözüm bulmak ve yol	PEH lerin arasındaki insan hakları konusunda olabilecek ihtiyaçlara ve sorunların		

		göstermek amacı ile kurulmuştur.	çözümlemesinde yönelik hizmet sunar.		
Ulusal Düzeydeki Sivil Toplum Dernekleri					
Dogal Hayati Koruma Dernegi	Ulusal	Bu dernegin amacı; Türkiye'nin olağanüstü zengin bitki ve hayvan türleri ile bunların doğal yaşam alanlarının değerinin farkına varılması, koruma altına alınması' olarak belirleyen dernek bu amaçla; koruma projeleri yürütmekte; ilgili yasaların uygulanabilmesi için lobi faaliyetleri sürdürmekte; kamuoyu, yerel ya da merkezi yöneticiler ve şirketlerle işbirliği yapmaktadır.	Uluslararası düzeydeki sivil toplum örgütleri ile projenin bilgi paylaşımı ve bu örgütlerin projenin bilgi dağıtımında olmaları projenin doğru anlaşılması ve bu örgütlerin de karar mekanizmasına katkıda bulunması açısından çok önemlidir.	Bu derneklerin proje ile ilgili limitli bilgisi vardır. Proje hakkında edindikleri bilgi çeşitli haber kaynaklarından ve profesyonel çevrelerindendir.	Ulusal düzeydeki sivil toplum örgütleri proje ile ilgili yanlış/eksik bilgilendirilirse toplumda yanlış bilgilendirme riskleri oluşabilir.
Doga Dernegi	Ulusal	Doğa ve insanı birbirinden ayrı görmeyerek, önemli doğa alanları başta olmak üzere tüm Türkiye'de doğanın yaşatılması için çalışmaktadır.			
TEMA	Ulusal	Erozyonla mücadele, ağaçlandırma ve doğal varlıkların korunması temel amaçlarındandır			
Uluslararası Düzeydeki Sivil Toplum Örgütleri					
Greenpeace	Uluslararası	Greenpeace, çevreyi korumak ve barışı desteklemek için faaliyet gösteren bağımsız küresel bir örgüttür.	Uluslararası düzeydeki sivil toplum örgütleri ile projenin bilgi paylaşımı ve bu örgütlerin projenin bilgi dağıtımında olmaları projenin doğru anlaşılması ve bu örgütlerin de karar mekanizmasına katkıda bulunması açısından çok önemlidir.	Bugüne kadar projenin uluslararası sivil toplum örgütleri ile herhangi bir direkt iletişimi olmamıştır. Bilgilendirme dönemi bu bilgi paylaşımının gerçekleşmesi için önemli bir fırsattır.	Uluslararası düzeydeki sivil toplum örgütleri proje ile ilgili yanlış/eksik bilgilendirilirse toplumda yanlış bilgilendirme riskleri oluşabilir.
Bank Watch	Uluslararası	Bankwatch uluslararası finansal kuruluşların aktivitelerini izleyen ve bu kuruluşların projeleri ve politikalarına çevresel ve sosyal çözümler öneren bir örgüttür.			
International Rivers	Uluslararası	International Rivers tüm dünyadaki nehirlerin korunması amaçlayan ve			

		bu nehirlerin ve bu nehirlerle dayalı geçinen toplulukların haklarını koruyan bir dernektir.			
Gelecekteki Olası Paydaşlar					
İş fırsatları için bölgeye göç edenler	Yerel	Projenin Muş ili ve Varto ilçesine göç getirmesi beklenmektedir.	Göç eden nüfus, istihdam fırsatları bulmaya çalışacaktır. Bu da gelir olanaklarının artması demektir.	Geçerli değil	Yerel topluluklarla entegre olunması ve mahalle kültürünün değişmesi, bölge nüfusunda hoşnutsuzluk yaratabilir.
Akademik Kuruluşlar					
Muş Alparslan Üniversitesi	Yerel	Muş'un tek ve en büyük üniversitesi	Alpaslan Üniversitesi projeye gelir olanaklarının araştırılması ve olası diğer araştırmalarda yardımcı olması söz konusudur.	Geçerli Değil	Üniversitenin proje hakkında bilgilendirilmesi öğrencileri ve üniversitenin ilişkisi içinde olduğu paydaşları doğru bilgilendirebilmesi için önemlidir.
Diğer Paydaşlar					
Jandarma	Yerel	Sivil nüfus dahilinde polis görevlerinden sorumlu askeri güç.	Projeden etkilenen alanda ve çevresinde güvenliğin sağlanmasına yardımcı olur.	Jandarma, Proje ile ilgili bilgileri istediği zaman Proje Yönetiminden alabilir.	Koruma amaçlı askeri güç kullanılması, Proje ofisinin dostane ve sıcak havasını bozabilir.
Özel Güvenlik (Enerjisa isim ve iletişim bilgilerini belirtmek zorundadır)	Yerel	İş sahasının güvenliğınden sorumlu özel şirket.	İş sahası dahilinde güvenliğınin korunmasına yardımcı olur.	Muş ili, Varto ilçesi ve tüm etkilenen köylerdeki tüm özel güvenlik çalışanları. Bu kişiler zaten PEH oldukları için, Enerjisa tarafından bilgilendirilmişlerdir.	Kimlik belgesi kontrolleri yoluyla uygulanan bir güvenlik giriş izni mekanizmasının mevcut olması, PEH'lerin Proje ofisini sıklıkla ziyaret etmelerini önleyebilir.

7. ŞİKAYET VE TALEP YÖNETİM SİSTEMİ¹²

Uluslararası gereklilikler uyarınca Enerjisa, projeden etkilenen toplulukların çevresel ve sosyal konulardaki endişe ve şikayetlerini almak ve çözmek ve takibini yapmak için bir şikâyet mekanizması kurmuştur. Enerjisa, paydaşlar açısından ulaşılabilir olacak ve tüm şikayetlere en kısa zamanda yanıt verecektir. Şikayetlere yanıt verilmesinde en önemli nokta tüm şikayetlerin alınmasını ve kaydedilmesini, sahadaki halkla ilişkiler uzmanının kişisinin bunlara yanıt vermesini ve yapılan düzeltici faaliyetlerin iki taraflı olarak kabul edilebilir olmasını temin etmektir. Bu şekilde şikayetlere verilen yanıtlar iki taraf için de tatmin edici olur, faaliyetler takip edilir ve şikayet sahipleri, düzeltici faaliyetlerin sonuçları konusunda bilgilendirilir.

Projede, Enerjisa'nın halkla ilişkiler uzmanları yerel halkla, yetkililerle ve diğer çıkar grupları ile yakın ilişki kurmaktan ve onlara gerektiği zaman Projenin gidişatı ile ilgili bilgi vermekten, onların proje hakkındaki kaygılarını dinleyip kaydetmekten, talep ve şikayetleri almaktan, bunları düzenli olarak kaydetmekten ve mümkün olduğunca çabuk çözümlerini sağlamak için ilgili kişiler ve de İstanbul ve Ankara'da yer alan Proje ekibi ile paylaşmaktan sorumludur

Bunlara ek olarak, Enerjisa'nın saha ofisinin ve Enerjisa'nın şantiye müdürüne ait cep telefonları köy muhtarlarına verilmiştir, böylece gerektiği zaman muhtarlar inşaat işleri ile ilgili sorumlu kişiye doğrudan ulaşabilecektir. Yerel yerleşim yerlerinin liderleri olan köy muhtarları, aynı zamanda proje ile ilgili tüm bilgilerin yerel halka aktarılmasından ve yerel halkın taleplerinin Enerjisa'ya zamanında iletilmesinden sorumludur. Bununla birlikte sahada bi halkla ilişkiler ofisi kurulmuştur. Projeden etkilenen kişiler ofisi ziyaret ederek şikayetlerini bildirebilirler.

Şikayetlerin ulaştırılması için Enerjisa'nın saha ofisi bilgileri aşağıda verilmiştir;

Alpaslan II Barajı ve HES Saniyesi

Adres: Mus- Varto Karayolu

40 km Dumlusu Koyu Mevkii

Tel: 0. 436. 711 3377

Halkla İlişkiler Sorumlusu Murat Yağcı:0 530 0164812

E-mail: muratyagci@enerjisa.com

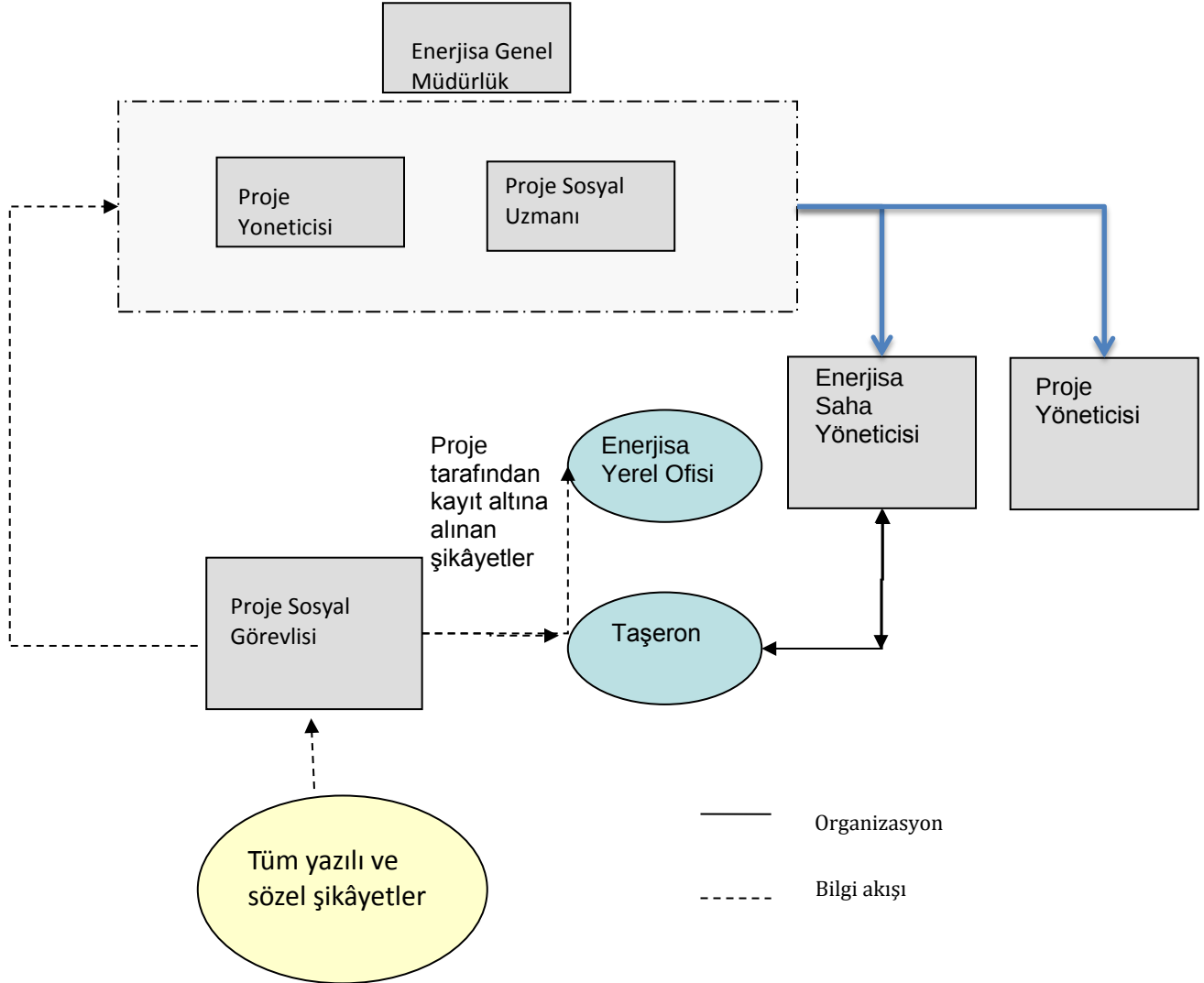
¹² ¹² Şikayet formlarının şablonu EK-10'da sunulmuştur

7.1 Şikayet/Talep Mekanizması

Enerjisa tarafından tasarlanan ve kullanılan şikayet mekanizması aşağıdaki şekilde işlemektedir:

- Saha ofisinden bir Halkla İlişkiler uzmanı onbeşgünlük ve aylık şekilde projenin etkilediği köyleri ve PEH'leri ziyaret ederek şikayetleri toplar. Yapılan bu ziyaretlerde bildirilen şikayetler kaydedilir ve görüşme notları Proje Müdürü, Şantiye Müdürü ve merkez ofisteki halkla ilişkiler sorumlusuna gönderilir.
- Şikayet formlarına ayrıca muhtarlıktan da ulaşılabilir. Sözlü şikayetler de birebir toplantılar ve/veya dilekçeler yoluyla toplanmaktadır.
- Tüm şikayetler mümkün olduğu ölçüde bir ay içinde kapatılmaya çalışılmaktadır. Bu mümkün olmazsa, sürecin uzatılması gerektiği bir ay içinde şikayet sahibine bildirilir ve mümkünse kapatma formunu imzalaması istenir.
- Tüm şikayetler haftalık/aylık olarak bir Excel dosyasında toplanır. Şikayetle ilgili atılan tüm adımlar buraya not edilir. Bu, vaka ile ilgili gelişmelerin takibini sağlar. Enerjisa tarafından hazırlanan Şikayet/Talep formu Ek-10'da sunulmuştur.

Enerjisa Şikâyet Mekanizması

8. BELİRLEYİCİ PKEP TAKVİMİ

Belirleyici PKEP takvimi, katılımın nasıl gerçekleşeceğini ve katılım sıklığını gösterir. Takvim paydaşların isimlerini ve bu paydaşlar ile etkileşimde olmanın amacını içerir. Bu katılımların sıklığı, aşağıdaki “Katılım Zamanı/Sıklığı” içerisinde belirtildiği şekilde olacaktır. Fakat toplantıların sıklığı, PEH’ler tarafından gerek duyulduğunda/istendiğinde artırılabilir.

- Katılımın amaçları, bu paydaş katılımının neden önemli olduğunu ve bu katılımın düzeyini açıklar. Amaç içerisinde tanımlanan katılım düzeyi, bilgi dağıtımından danışmaya veya iş birliğine kadar değişiklik gösterir.
- Katılım şekli, katılım için kullanılacak iletişim araçlarını ve yollarını içerir; örneğin birebir toplantılar, broşürler, vb.
- Katılımın zamanı/sıklığı, katılım için bir takvim oluşturur
- Fırsatlar, katılımdan elde edilebilecek kazanımları özetler ve katılımın olası olumlu sonuçlarını yansıtır
- Kısıtlamalar, katılımı engelleyecek veya sınırlandıracak engelleri temsil eder

Table 8.1. Gösterge Amaçlı PKEP Takvimi

Paydaş kuruluşun, grubun veya bireyin adı	Katılım amaçları	Katılım Şekli	Katılım Zamanı/Sıklığı	Fırsatlar	Kısıtlamalar
Paydaşlar					
Yerel Topluluklar					
Doğrudan Etkilenen Kişiler					
• Taşınmaz Mallarının tümünü/bir kısmını kaybetmiş, tapu sahibi kalıcı sakinler • Tapusu bulunmayan ve gayrimenkullerine ulaşımını veya kullanım haklarını yitirmiş olan, tapu sahibi olmayan kalıcı sakinler • Tapusu bulunmayan ve gayrimenkullerine ulaşımını veya kullanım haklarını yitirmiş olan, tapu sahibi olmayan kalıcı sakinler	Doğrudan etkilenen kişilerin dahil edilmesi, Proje paydaş katılım stratejisi açısından kritik önem taşır. Onlarla iş birliği yapılması, Proje’nin olumsuz toplumsal etkilerini hafifletecektir. Katılım süreci aşağıdakileri kapsayacaktır: • Alpaslan II Projesi’ndeki kamulaştırma süreci ve inşaat aşamaları ile ilgili bilgilerin paylaşılması/dağıtılması. • PEH’lere, kamulaştırma ile ilgili deneyimlerinin sorulması; kamulaştırma ve tazminat ödeme takvimi ile ilgili görüşülmesi.	• Ek 2 deki gibi Projenin genel bilgilendirmesini veren “genel Proje bilgilendirmesi” adi altında basit ve PEH ler tarafından kolay anlaşılabilir broşürlerin projeden etkilenen köylere dağıtılması • Projenin “kamulaştırma sürecini” anlatan basit broşürlerin Projeden etkilenen köylere dağıtılması. Kamulaştırma sürecinin tüm detayları , süreci ve PEH’lerin kamulaştırmaya ne şekilde itiraz edebilecekleri bu broşürlerde detaylandırılmalıdır. Aynı	• Tüm basılmış olan raporlar ve broşürler projenin saha ofisinde talep doğrultusunda dağıtılmak üzere hazır bulundurulacaktır. Aynı zamanda saha sosyal sorumlusunun köylere ziyareti sırasında bu dokümanların örnekleri paydaşlar ile paylaşılabilecektir. • Köylerde bulunan Enerjisa şikâyet kutularının yanında ayrıca bir kutuda da Enerjisanın bu broşür/rapor/ıs olanakları vs dağıtılması amaçlı bir dağıtım kutusu bulunacaktır.	• Proje döngüsü boyunca artan katılım, PEH’lere söz hakkı verecek ve onların Projeyi sahiplenmelerini sağlayacaktır. • Projeyi daha fazla sahiplenmeleri, projenin genel performansından daha memnun kalmalarını sağlayacaktır. • Toplu kalkınma çabaları, Projeler tasarlanırken PEH’lerin çıkarları, kapasitesi ve becerileri dikkate	• PEH’lerin talep ve isteklerinin yönetilmesi yorucu olabilmektedir. Gerçeğe dayanan beklentiler ve Proje kapasitesini aşan talepler hayal kırıklığı yaratabilir. PEH’lerin beklentilerini yükseltmemek adına müşterek kalkınmanın sınırlarını belirlemek gereklidir.

- Taşınmaz Mallarını kaybetmemiş ama ortak alanların/ meranın kaybindan etkilenen haneler - Taşınmaz Mallarını kaybetmemiş ama Proje inşaatı dolayısıyla gayrimenkullerine ve/veya mera alanına ulaşımı kısıtlanacak, engellenecek haneler - Deplase edilecek Muş Varto karayolunun yeni güzergahında bulunan haneler - Projenin genişletilmiş sosyo-ekonomik etki alanında yaşamakta olan haneler.	- PEH'lerin kamulaştırma, inşaat, maden işleri ve Projenin diğer tüm çevre/sağlık etkileri ile ilgili endişelerine yanıt verilmesi. - PEH'lerin becerilerini değerlendirerek toplumsal kalkınma çabalarında onlarla iş birliği yapılması ve bunun için onların önceliklerine odaklanılması. Önerilen projelerin onların ihtiyaçlarına göre oluşturulması için PEH'lerin toplumsal kalkınma çabalarına dahil edilmesi. - Projedeki paydaşların beklentilerinin/memnuniye tinin izlenmesi. PEH'lerin görüşlerinin anlaşılması; olumsuz etkilerin hafifletilmesi için onlara yanıt verilmesi. - Bir gündem oluşturulması ve bir sonraki toplantıya kadar takip stratejisinin oluşturulması. Enerjisa ve paydaşlar için ortak bir yapılacaklar listesi üzerinde anlaşılması. - Projenin baraj gövdesinin altında kalan alan olan mansap'taki, barajın operasyon aşamasında su düzeyindeki oynamalardan kaynaklanması olası olan sağlık ve güvenlik risklerinin önlenmesi için mekanizmaların belirlenmesi.	zamanda su altında kalan köyleri gösteren haritlar bu broşürlerde yer almalıdır. - Projenin sağlık ve güvenlik konularındaki broşürleri asagidaki konuları içermelidir; - Proje dolayısı ile beklenen olası su düzeyindeki oynamalar hakkında bilgi. - Akarsu yatağındaki su kullanımı ile ilgili kısıtlamalar - Barajın göl alanı ile ilgili sağlık ve güvenlik bilgileri. - Projenin baraj gövdesi etrafındaki ve baraj gövdesinin alt mansap indaki halk ile paylaşılabacaktır. - İki ayda bir proje sosyal sorumlusu tarafından gerçekleştirilecek olan yuz yüze görüşmeler, okuma yazması olmayan etkilenen halkında proje konusundaki goruslerini bildirmesine ve endişe ve önerilerinin paylaşilmesini sağlayacaktır. Bu görüşmeler sırasında evlerinde bulunan yaslıların ve kadınlarında goruslerinin alınması ve bilgilendirilmeleri amacı ile Enerjisa halkla ilişkiler görevlisi tarafından fokus gruplar düzenlenecektir.	- Brosurler yıllık olarak ve içlerindeki bilgiler değıştikçe ihtiyaç bazında yenilenerek tekrar dagitilacaktır. - Nehir yatağıının barındırdığı sağlık ve güvenlik riskleri konusunda ilan panolarında ve nehir yatağı kıyılarında asılmak üzere posterler ve işaretler baraj su tutması öncesinde yerleştirilecektir. Bu posterler içerdığı bilgilerde bir değışiklik olması durumunda içerikleri değıştirilerek . - Baraj ve nehir yatağıının barındırdığı sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili okullarda en az senede bir bilgilendirme yapılacak ve bu konudaki posterler okulların bilgi panolarına asılacaktır. Broşürlerin kopyaları okullara yeni gelen öğrencilerle paylaşılmak üzere okullara bırakılacaktır. - Sene de bir gün işletme sırasında barajdan etkilenen halkın barajı görebilmesi amaçlı baraj gezisi düzenlenmesi. - DSİ ile işbirliği içinde baraj etrafına gerekli görülen yerelere uyarı amaçlı ilanlar ve işaretler konulacaktır. - İki ayda bir (Ek 1 e bakınız)	alınırsa tüm PEH'lere faydalı olacaktır. Bu şekilde katılım, PEH'lerin geçim kaynaklarında iyileşmeye ve sürdürülebilir kalkınmaya olanak tanımış olacaktır.	Yanıt vermedeki zamanlama kritik önemdedir. PEH'lerin birçoğu kendi sorunlarına öncelik verir ve bunlara hemen yanıt almak ister. Yanıt almada yaşanan gecikmeler, memnuniyetsizliğe ve katılım göstermede isteksizliğe yol açar.
--	--	--	--	---	---

- Projenin şikâyet mekanizması da proje etki alanı içindeki PEHlerin şikâyet ve taleplerini dile getirmeleri için etkin bir yoldur. Proje halk ile ilişkiler sorumlusu iletilen bu şikâyetleri proje ust yönetimi ile paylaşılması ve zaman çerçevesi içinde cozume ulastirilmasından sorumludur. Şikâyet formlari Enerjisa ofisinde, muhtarlıklarda, Enerjisanin bilgi kutulari/panolari koyduğu köylerde bulunmaktadir. PEHler aynı zamanda şikâyetlerini telefon ile de Enerjisa ya iletebilmektedirler. Bu telefon numarasi köylere broşürler aracılığı ile, yüz yüze toplantılarda ve bilgi panolarında belirtilmiştir. - Projenin işletme asamasında Enerjisa, DSI ile işbirliği içerisinde baraj gövdesinin altında bulunan alan olan mensapta olusabilecek riskler konusunda topluluklari bilgilendirecektir. Bu bilgilendirme asagidaki sekillerde olacaktır: - Genel halkin bilgilendirilmesi için bir websitesi oluşturulması. Bu websitesi barajın işletme asamasındaki riskler konusunda bilgilendirmeye sahip olacaktır. Aynı zamanda çevresel parametreler (barajdaki su miktarı, su	etkilenen köylerde proje sosyal sorumlusunun da katılımı ile proje konusunda halkı bilgilendirmek ve halkı dinlemek amacı ile halk toplantıları düzenlenecektir. Bu toplantılarda; - Proje süreci hakkında genel bilgilendirme - Kamulaştırmaların son durumu - Şikâyetlerin dinlenmesi - Projenin inşa süreci ve inşaat faaliyetleri ile ilgili gerekli bilgilendirmeler (dinamit patlatmaları; su seviyesindeki oyanmalar; yol kapamalar ve inşaatı; diğer sağlık ve güvenlik ile ilgili konular; vs) - Projenin mevcut iş imkanları - Diğer başka gündem konuları Bu toplantıların zamanları köylülere muhtar aracılığı ve Enerjisa bilgi dağıtım panoları aracılığı ile duyurulacaktır.		
---	--	--	--

- akış miktarları, meteorolojik bilgiler, vs) bu websitesinde bulundurulacaktır. Ve aynı zamanda gerçek zamanlı bilgilendirmede özellikle su bırakımı hakkında burda bildirilecektir. Bu websitesi mobil telefonlar tarafından ulaşılabilir bir şekilde düzenlenecektir;
- Hızlı bilgilendirme araçları ile (SMS uyarıları gibi) nehir yatağında çalışan/kullanan kişiler (kum ocakları, küçük ve büyük sulama kullanımı yapan kişiler, vs) ile anlaşarak ani su seviyesi değişimleri konusunda bilgilendirileceklerdir.
 - Proje alanında yaşayan kişileri, (çocukları. Hayvancılıkla uğrasan halkı, çiftçileri, balıkçıları, nehri spor amaçlı kullanan kişileri , vs) bilgilendirmek için bilgilendirme kampanyaları proje alanı çevresindeki köylerde düzenlenecektir.
 - Düzenle bilgilendirme kampanyaları (yıllık genel bilgilendirme, okullarda bilgilendirme, vs.);
 - Yerel medya kullanılarak oluşturulacak spesifik

		bilgilendirme kampanyaları (radyo, gazete, broşür ve bilgilendirme panoları) kullanılarak; (i) Halk olası olaylar/kazalar hakkında bilgilendirilecek (ii) sezonsal işletmedeki değişiklikler konusunda halk erkenden bilgilendirilecektir. - Halki risklere karşı bilgilendirmek için su düzeyindeki değişikliklerin beklendiği alanlara ve kişilerin nehir yatağını daha çok kullandığı yerlere uyarı amaçlı işaretler ve posterler konulacaktır. - Valilik tarafından desteklenen SODES programından yararlanan halk nehir yatağının barındırdığı riskler konusunda bilgilendirilecektir.			
Dolaylı Olarak Etkilenen Kişiler					
Varlıklarını kaybetmemiş fakat projeden halen etkilenen 22 köy sakinleri; Akkonak, Akpınar, Aligedik, Alagün , Aşağıalagöz, Aşağıhacıbey, Bağışçı, Değerli, Dumlusu, Kayalidere, Kayalıkale, Kumlukıyı, Mescitli, Özenç, Sanlıca, Taşdibek, Tepeköy, Ulusırt, Yurttutan, Zorabat, Kayalık, Alagün	- Dolaylı olarak etkilenen kişilerle, proje döngüsü ve projenin potansiyel etkileri ile ilgili bilgilerin paylaşılması/dağıtılması. - Buradaki amaç, dolaylı olarak etkilenen kişilerin kalkınma projelerine katılımını sağlamak ve bu	- Ek 2 deki gibi Projenin genel bilgilendirmesini veren “genel Proje bilgilendirmesi” adı altında basit ve PEH ler tarafından kolay anlaşılabilir broşürlerin projeden etkilenen halka dağıtılması - Projenin şikâyet mekanizması da proje etki alanı içindeki PEH	Yıllık toplantılar, her yılın 2. ve 3. çeyreğinde, herkes için ulaşılabilir bir merkezde bu grupla yapılacaktır. Toplantı öncesinde posterler, bilgilendirme broşürleri ve camilerde yapılacak duyurularla, ilgilenen Muş ve Varto sakinlerinin katılımlı toplantılarda yer alması	Bu grubun katılımı, projenin sahiplenilmesini önemli ölçüde etkileyecektir. Toplantının sonuçları, proje döngüsünün iyileştirilmesinde ve proje için gerçekleştirilecek müşterek çabalar anlamında değerli bilgiler sağlayacaktır	Artan katılımcı sayısı sebebiyle, yıllık toplantı belirli bir gündemle dikkatli şekilde ve sakinlerin de çabaları ile yapılmazsa, konu dışı talepler ortaya çıkabilir. Dahası, toplantıdan verimli sonuç alınmasını engelleyecek şekilde

	yolla kapasite oluşturma ve alternatif gelir stratejileri ile ilgili faaliyetlerin izlenmesi/ortaya konmasıdır. .	lerin şikâyet ve taleplerini dile getirmeleri için etkin bir yoldur. Proje halk ile ilişkiler sorumlusu iletilen bu şikâyetleri proje ust yönetimi ile paylasilmasi ve zaman çerçevesi içinde cozume ulastirilmasindan sorumludur. Şikâyet formaları Enerjisa ofisinde, muhtarlıklarda, Enerjisanın bilgi kutuları/panoları koyduğu köylerde bulunmaktadır. PEHler aynı zamanda şikâyetlerini telefon ile de Enerjisa ya iletebilmektedirler. Bu telefon numarası köylere broşürler aracılığı ile, yüzyüze toplantılarda ve bilgi panolarında belirtilmiştir.	sağlanacaktır.Bu toplantılarda toplantinin gündemi potensiyel katılımcılar ile paylasilacaktır. Enerjisa bir röportör aracılığı ile toplantinin notlarını tutucak ve videoya çekilmesini sağlayacaktır. Röportör toplantinin notlarını ve tartışılan konuların listesini ve alınacak aksiyonları listeleyp hazırlayarak en fazla 3 hafta içinde tüm toplantı katılımcılarına dağıtacaktır.		konudan sapma yaşanabilir.
Muş il Merkez ve Varto İlçesi sakinleri					
Yerel tüccarlar, girişimciler, ulaşım hizmetleri		Yıllık bilgilendirme toplantıları Muş ve Varto'da düzenlenecektir. Bu toplantılar yerel medya ve sehrin anons mekanizması ile önceden halka bildirilecektir.			
Hassas Gruplar					
Ekilebilir arazilerinin tamamını/çoğunu kaybetmiş ve arazide tek tarım yapan kendisi olmasına rağmen tazminatı birçok paydaşla bölüşmek durumunda kalmış PEH'ler	Hassas guruplar önemli paydaşlardır ve ana amaç, Projenin olumlu etkileri olmasını sağlamak için onlara söz hakkı verilmesidir.	- Bu grupların endişe ve şikâyetlerini dile getirebilecekleri bağımsız fokus gruplar düzenlenecektir. - İki ayda bir düzenlenecek olan bu fokus gruplarda kadınlar ve yaşlıların da dahil edilebilmesi için ayrı fokus gruplar	Yıllık PEH toplantıları ve odak grup toplantıları, belirlenen gruplarla, , her yılın 2. ve 3. çeyreğinde ayrı ayrı yapılacaktır. Örnl: - Kadınlar, - Gençler, - Tapusuz PEH ler - Arazisini kaybedenler, vb.	Hassas grupların projeye yapacağı değerli katkılar, geçim koşullarının yeniden yapılandırılması ve projenin sonuçları açısından istenen verimin alınması açısından çok önemlidir. Bu grup zaten proje nedeniyle hassas durumda olduğu için, onları dahil etmek ve öncelikli ihtiyaçlarını belirlemek	Bu grup zaten hassas durumda olduğu için, onların beklentileri Enerjisa'nın sunabileceğinden fazla olabilir, bu nedenle Enerjisa'nın taahhüt edebileceklerinin ve gerçekçi anlamda sunamayacaklarının neler olduğunun
Ekilebilir arazisinin tamamını/çoğunu kaybetmiş ve bu kaybın yerini doldurabilecek ilave arazileri olmayan PEH'ler	Hassas grupların katılımı geçim koşullarının yeniden yapılandırılmasında kritik önem taşır, bu nedenle proje boyunca katılım göstermeleri, onların				
Tapu senetlerinde adı geçmeyen					

PEH'ler. Bu haneler, araziye ekmelerine ve geçimleri tarıma dayalı olmasına rağmen, yasal bir hak sahibi değildir ve bu nedenle resmî olarak "topraksız"dır	fırsatları tanımalarını, kapasitelerini artırmasını ve ihtiyaçlarını ve seçeneklerini öncelik sırasına koymasını sağlar.	düzenlenecektir. Bu fokus grup toplantılarında Enerjisadan bir sosyal sorumlu bulunacaktır ve eğer Kurtce konusulması gerekiyor ise Kurtce bilen bir tercüman da toplantılar da bulunacaktır. Tüm fokus gruplar sonrasında şikayetler/talepler toplanacak ve Enerjisa yönetimi ile paylaşılabilecektir. Bu toplantılar sırasında projeye ait broşürler de PEH ler ile paylaşılabilecektir.	- Bu toplantılar sırasında PEH lerin ihtiyaçları ve şikayetleri dinlenicek ve öneriler geliştirilecektir. Enerjisa nin alması gereken aksiyonlar da belirlendikten sonra en fazla 3 hafta içinde hazırlanacak olan rapor bu paydaşlar ile muhtarlar aracılığı ile paylaşılabilecektir. - Paydaşlardan kaynaklanan şikayetlerin ve diğer fikirlerin bildirilmesi ve proje grubu ile zamanında paylaşılması için ofis hattı kullanılabilir (devam eden katılım) - Enerjisa saha ofisinde veya köylere yapılan ziyaretler esnasında PEH'lerin ihtiyaçlarına ve sorularına yanıt verecek bir irtibat kişisi belirlenmiştir.	olumlu sonuç verecektir.	belirlenmesi oldukça önemlidir.
Proje alanında yaşayan kadınların ve çocukların oluşturduğu sosyal olarak hassas gruplar	Dahası bu grup, aktif katılım yoluyla hassas olmalarından kaynaklanan sorunları, Enerjisa'dan alacakları destekle çözebilecektir. Onların girdileri ve ihtiyaçları, Proje tasarımının müşterek gelişimine entegre edilecek ve fikirleri, müşterek kalkınma stratejilerinin genelinde yansıtılacaktır	Enerjisa toprak kaybi dolayısı ile mağdur omus olan hanelerin detay bilgisine sahiptir. Bu hanelerin de fokus grup toplantılarına dahil olması için caba gostericektir. Aynı zamanda bu haneler ile bireysel olarak ihtiyaç tesbiti için görüşmeler yapacak ve hassasiyetlerinin detaylarını analiz edip ihtiyaçlarına göre onlem stratejileri olusturacaktır			
Devlet Kuruluşları					
Ulusal Düzeydeki Devlet Kuruluşları					
Enerji ve Tabi Kaynaklar	Proje döngüsü boyunca, tüm	Yıllık olarak ve gereken zamanlarda (Enerjisa Sosyal Birimi ve Saha Halk	Bu resmî organların fikir ve	Bu grubun katılım	

Bakanlığı	yasal gerekliliklerin yerine getirildiğinden ve takip edildiğinden emin olmak adına, ulusal resmî organlara danışılmalıdır.	ile İlişkiler Koordinatörü tarafından belirlenecek sıklıkta ve gereklilikte), bu gruplarla özel bağımsız toplantılar yapılmalıdır.	görüşleri, proje planlama ve toplu kalkınma anlamında Enerjisa'nın herhangi bir yasal gerekliliği göz ardı etmediğinden emin olmak adına çok önemlidir.	sağlaması, yoğun programları nedeniyle zaman alıcı olabilir. Enerjisa'nın projeyi uygulaması esnasında, evrak işleri bürokrasiyi artırabilir.
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı				
Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK)				
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı				
Devlet Su İşleri genel Müdürlüğü	Dahası, bu organların görevi, hedefi ve müşterek kalkınma projeleri için yatırım girişimleri, bölge için toplu bir kalkınma şeması oluşturmak adına tanımlanmalıdır.			
Milli Eğitim Bakanlığı				
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü				
Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü				
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü				
Hayvancılık Genel Müdürlüğü				
Turizm ve Kültür Bakanlığı				
Orman Genel Müdürlüğü				
Emniyet Genel Müdürlüğü				
Jandarma Genel Komutanlığı				
Sağlık Bakanlığı				
İl Resmî Organları				
Muş Valiliği	Proje döngüsü boyunca, tüm yasal gerekliliklerin yerine getirildiğinden ve takip edildiğinden emin olmak adına, il resmî organlarına danışılmalıdır.	Bu gruplar ile iki ayda bir toplu toplantılar yapılmalıdır. Bu toplantılar aracılığı ile ;		
Muş Özel İl Yönetimi				
Muş İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü		• Paydaslar proje döngüsünden ve Projenin inşa aşaması hakkında bilgilendirileceklerdir.		
Muş İl Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü		• Paydasların proje ve projenin genişletilmiş etki alanı hakkındaki görüşleri ve olası işbirliği planları paylaşılacaktır.		
Muş Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Dahası, bu organların görevi, hedefi ve müşterek kalkınma projeleri için yatırım girişimleri, bölge için toplu bir kalkınma şeması oluşturmak adına tanımlanmalıdır.	• Projenin gelir yenileme stratejileri hakkındaki öneri ve aksiyon planları (var ise) tartışılıp not edilecektir.	Bu resmî organların fikir ve görüşleri, proje planlama ve toplu kalkınma anlamında Enerjisa'nın herhangi bir yasal gerekliliği göz ardı etmediğinden emin olmak adına çok önemlidir.	Bu grubun katılım sağlaması, yoğun programları nedeniyle zaman alıcı olabilir. Enerjisa'nın projeyi uygulaması esnasında, evrak işleri bürokrasiyi artırabilir.
Muş Milli Eğitim Müdürlüğü				
Muş Tabiat Varlıklarını Koruma Şube Müdürlüğü		Bu toplantıların sonuçları oluşturulacak olan bir aksiyon listesi ile birlikte iletilecektir.		
Muş Belediyesi				

Muş İl Sağlık Müdürlüğü		Enerjisa Muş Valilisinin yürütmekte olduğu SODES programının katılımcılarını Murat nehrinde yapılması planlanan sportif ve rekresyonel aktiviteler ve nehir kullanımının riskleri konusunda bilgilendiricidir. SODES programının haftada minimum 1 kere Enerjisa saha ofisini arayarak o hafta için planlanan nehir kullanımı gerektiren aktiviteleri konusunda bilgilendirmesi talep edilecektir.		
Muş DSI Müdürlüğü		Enerjisa projenin operasyon döneminde DSI ile yakın bir iletişim içinde olacaktır. Enerjisa özellikle baraj gövdesinin altında kalan alan olan mensupta meydana gelebilecek riskler konusunda DSI ile halkı bilgilendirme konusunda işbirliği içerisinde olacaktır. İlanlar asılması, işaretler konulması , broşürler hazırlanması gibi önlemler DSI ile beraber planlanarak uygulamaya konulacaktır. Taskin riski gibi acil durumlarda Enerjisa derhal DSI’i haberdar edecek ve hakin bilgilendirilmesi için gerekli önlemleri alacaktır. Barajın su tutmasından önce Acil Durum Eylem planı Enerjisa tarafından hazırlanacaktır.		
Bölgesel Resmî Organlar				
Varto Bölge Özel Yönetimi	Proje döngüsü boyunca görüş ve fikirlerinin alındığından ve hemen uygulandığından emin olmak için, bölgesel resmî organlara danışılmalıdır.	Bu gruplara Proje sosyal sorumlusu tarafından 2 ayda bir ziyaretler yapılacaktır ve bu ziyaretlerde; • Paydaslar proje döngüsünden ve Projenin inşa aşaması hakkında bilgilendirileceklerdir. • Paydasların proje ve projenin genişletilmiş etki alanı hakkındaki görüşleri ve olası işbirliği planları paylaşılabilecektir. • Projenin gelir yenileme stratejileri hakkındaki öneri ve aksiyon planları (var ise) tartışılıp not edilecektir.	Bu gruplar bölge için oluşturulan yıllık planlarını ve bütçelerini, iş birliği yapmak ve girdilerini paylaşarak veya yerel bilgilerini ve mali kaynaklarını paylaşarak toplu kalkınma çabalarına katılmak için Enerjisa ile paylaşabilir.	Bu grupların katılımı alternatif görüş ve girdiler sağlayabilir. Artan bürokrasi ise, Enerjisa’nın saha temsilcilerinin daha fazla prosedürle uğraşmasına neden olabilir.
Varto İlçe Kaymakamlığı				
Varto Belediyesi				
Varto Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü				
Varto Orman Müdürlüğü				
Varto Halk Eğitim Müdürlüğü				
Varto Milli Eğitim Müdürlüğü				
Varto Tapu Sicil Dairesi				
Varto Sağlık Müdürlüğü				
Yerel Resmî Organlar				

Muş ili ve Varto İlçesinde bulunan tüm etkilenen köylerin muhtarları; Akkonak, Akpınar, Aligedik, Alagün , Aşağıalagöz, Aşağıhacıbey, Bağıcı, Değerli, Dumlusu, Kayalidere, Kayalıkale, Kumlukıy, Mescitli, Özenç, Sanlıca, Taşdibek, Tepeköy, Ulusırt, Yurttutan, Zorabat, Kayalık, Alagün	Köy muhtarları PEH'lere en yakın olan resmî organ olduğu için, proje döngüsü ve toplu kalkınma bağlamındaki detaylara hakim olmaları önemlidir. Köy muhtarları PEH'ler ile Enerjisa arasında güçlü bir bağ oluşturabilir ve Enerjisa'nın PEH'lerle ilgili iletişim ihtiyacını görerek sorunlarını hafifletebilir. Köy muhtarları Enerjisa toplu kalkınma çabalarını Projeden etkilenen köylere ulaştırabilir.	- Proje tarafından üretilmiş olan tüm dokümanlar/raporlar (proje bilgilendirme broşürü, kamulastırma özet broşürü, vs) etkilenen tüm köylerin muhtarlarına (200'er adet başlangıç için) dağıtılmalıdır. Muhtarlar talep karşılığında bu broşürleri köylerden etkilenen hanelere dağıtacaktır. - İki ayda bir olacak genel bilgilendirme toplantıların 2 saat öncesinde muhtarlar ile, muhtar binasında ayrı bir toplantı yapılmalıdır. Bu toplantıda Enerjisa sosyal takimi ve muhtar mevcut olmalıdır. Bu toplantılar sırasında iki yönlü aşağıdaki doğrultuda bir bilgi akışı sağlanmalıdır; - Enerjisa sosyal sorumlusu Muhtarı projenin genel döngüsü ve köy bazlı gelişmeler doğrultusunda bilgilendirecektir; - Muhtarın köyün ihtiyaçları etkilenen hanelerin spesifik ihtiyaçları ve proje konusundaki görüşleri alınacaktır. Ve bu sorunları çözmek için olan önerileri dinlenip Enerjisa tarafından not edilecektir. - Projeden etkilenen topluluktaki hassasiyetler konusunda muhtarın	- Proje sosyal sorumlusu etkilenen köylerde iki ayda bir bilgilendirme/şikâyet dinleme toplantısı gerçekleştirecektir. Bu toplantılardan 2 saat öncede muhtarlar ile ayrı bir toplantı gerçekleştirecektir. Bu toplantılar sırasında iki yönlü bir bilgi akışı sağlanacaktır. - Muhtarlar aynı zamanda Ek 1'de belirtilen zamanlamalar doğrultusunda proje ofisine uğrayarak proje sosyal sorumlusu ile görüşüp köyleri ve proje ile ilgili olan düşüncelerini şikâyetlerini paylaşabilirler	Köy muhtarları etkili ve güçlü kişilerdir. PEH'lerin görüşlerini ve algılarını değiştirebilecek olan, onlarla aynı köyde yaşayan ve günlük iletişim halinde olan önemli kişilerdir. Onlara sistematik olarak bilgi aktarılması ve sürekli olarak geri bildirim istenmesi, ayrıca bu geri bildirimlerin çalışma stratejisine entegre edilmesi, Enerjisa'nın PEH'lerin ihtiyaç ve hassasiyetlerini anlamasına yardımcı olacaktır.	Köy muhtarlarının eğitim düzeyleri nedeniyle, iletişim kanalı çok fazla karmaşık olabilir ve bilgiler yanlış yorumlanabilir. Enerjisa'nın, onlarla paylaşılan bilgilerin doğruluğunu ve onlar tarafından doğru algılandığını temin etmesi gerekir. Muhtarı desteklemeyen gruplar Projeden dışlanmış hissedebilir. Enerjisa'nın, muhtarı desteklemesinden bağımsız olarak her PEH'nin temsil edilmesini sağlaması gerekmektedir.
--	--	---	---	--	--

Köylerini ve evlerini yıllık olarak ziyaret eden köylerin sezonsal haneler.		görüşleri alınacaktır. Ve kişi bazında not edilecek olan bu hassasiyetler proje sosyal sorumlusu tarafından takip edilmek üzere bir veritabanına girilecektir. - Proje sosyal sorumlusu bu muhtar toplantılarının sonuçlarını ve önerilen aksiyon listesini özetliyecek ve en fazla 1 hafta içinde sorumlu muhtar ile paylaşacaktır. - Muhtarlar aynı zamanda Ek 1 de belirtilen zamanlamalar doğrultusunda proje ofisine uğrayarak proje sosyal sorumlusu ile görüşüp köyleri ve proje ile ilgili olan düşüncelerini şikayetlerini paylaşabilirler.			
	Bu hanelerde yöre sakini olduklarından projenin gelişim sürecinden ve toprak alım süreci konusunda bilgilendirilmelidir. Daha az oranda etkilenmelerine rağmen yöreye olan duygusal ve ekonomik bağları dolayısı ile etkilenmektedirler.	- Mevsimsel olarak (örneğin her Temmuz ayında) bu haneler ile toplantılar düzenlenmelidir. Bu toplantılarda; - Ek 2 deki gibi Projenin genel bilgilendirmesini veren “genel Proje bilgilendirmesi” adı altında basit ve PEH ler tarafından kolay anlaşılabilir broşürlerin projeden etkilenen köylere dağıtılması	- Bu haneler ile her köyde ayrı olmak üzere mevsimsel toplantılar düzenlenmelidir (Örneğin her Temmuz ayında). Toplantılar öncesinde muhtarında yardımı ile bu sezonsal hanelerin iletişim bilgileri ve isimleri toplanarak Enerjisa sosyal sorumlusu tarafından oluşturulacak bir veri tabanına girilecektir. - Bu haneler ile ihtiyaç bazında ve kişisel olarak gerekli olduğu durumlarda iletişime geçilebilir. These	Bu hanelerin duygusal ve ekonomik nedenlerle topraklarına ve evlerine bağlı oldukları düşünülerek bu aileleri bilgilendirme agenda tutmak ve endişe ve şikayetlerini dinleyerek çözüm bulmaya çalışmak proje açısından önemlidir.	Bu hanelere ulaşmaya çalışmak, haneler proje alanı dışında yasadıklarından, zor olabilir. Diğer PEH'lere ulaşmaktan bu hanelere ulaşmak proje açısından daha zor olacaktır.

		○ Projenin “kamulastırma sürecini” anlatan basit broşürlerin Projeden etkilenen köylere dağıtılması. Kamulaştırma sürecinin tüm detayları , süreci ve PEH’lerin kamulastırmaya ne şekilde itiraz edebilecekleri bu broşürlerde detaylandırılmalıdır. Aynı zamanda su altında kalan köyleri gösteren haritlar bu broşürlerde yer almalıdır. • Proje tarafında geniş bazda bir bilgilendirme yapılması durumunda bu hanelere posta yada elektronik posta yolu ile ulaşmaya çalışılmalıdır (bu ailelerin iletişim bilgileri yaz aylarında köylerine geldikleri zamanlarda Enerjisa sosyal sorumlusu ve muhtarlar aracılığı ile edinilmelidir)	PAPs should also be contacted on need and individual basis according to the information dissemination needs of the project.		
Sivil ve Ticari Paydaşlar					
Medya					

Muş Web					
Muşun Sesi			• Brosurler hazırlanıp dağıtıldıkca		
Muş Ovası	Medya, projeden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen büyük kesim için en iyi iletişim yollarından biridir. Medya, gerektiğinde büyük kitlelere kısa zamanda ulaşmak için kullanılmalıdır.	• Yukardaki belirtilmiş olan proje bilgilendirme broşurleri bu medya kuruluşları ile de Proje tarafından paylaşılmalıdır. Ayrıca medya ile paylaşılacak üzere basın bülteni hazırlanmalıdır.	• Genel bir halk bilgilendirmesi yapılmadan önce.	Doğru kullanıldığında medya, proje döngüsü ile ilgili bilgilerin ve müdahalelerin kısa zamanda büyük kitlelere etkin biçimde ulaştırılmasını sağlar.	Medyaya bir bilgi verilmeden önce bu bilgi çok dikkatli şekilde incelenmelidir, çünkü olumsuz bir kamuoyunu düzeltmek çok zor ve zaman alıcı olabilmektedir.
Sark Telgraf					
Günaydın Muş			• Muş ve Varto'da yapılacak olan yıllık halk bilgilendirme toplantıları yapılmadan 2 hafta önce .		
Muş Olay Gazetesi					
Haber 49					
Sivil Toplum Örgütleri					
Muş Ticaret Sanayi Odası Muş Engelliler Bürosu Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Muş İnsan Hakları Derneği Ziraat Mühendisleri Odası Muş il Temsilciliği	Sivil toplum örgütlerinin katılımı, halkın Proje ile ilgili bilgilendirme düzeyini artırır ve sivil toplum örgütlerinin yaptığı katkılar, PEH'ler için yapılması planlanan sosyo-ekonomik faaliyetler için önemli bir kaynaktır. Dahası, sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapılması, Proje'nin sosyo-ekonomik faaliyetleri uygulamasını kolaylaştıracaktır.	Bu gruplara Proje sosyal sorumlusu tarafından yılda bir (ihtiyaç oldukça) ziyaretler yapılacaktır ve bu ziyaretlerde; • Paydaşlar proje döngüsünden ve Projenin inşaat aşaması hakkında bilgilendirileceklerdir. • Paydaşların proje ve projenin genişletilmiş etki alanı hakkındaki görüşleri ve olası işbirliği planları paylaşılacaktır. • Projenin gelir yenileme stratejileri hakkındaki öneri ve aksiyon planları (var ise) tartışılıp not edilecektir. Bu toplantıların sonuçları oluşturulacak olan bir aksiyon listesi ile birlikte özetlenecek ve proje yönetimine iletilecektir. Ve proje yönetiminin görüşleri de alınıp rapora yansıtıldıktan sonra katılan paydaşlar ile paylaşılacaktır.	Sivil toplum örgütleri, Projenin sosyo-ekonomik ortamı hakkında derinlemesine bilgi sahibidir ve onlarla iş birliği yapılması, önemli bir bilgi kaynağına erişimi beraberinde getirir	Sivil toplum örgütlerinin kapasitesi sınırlı ve kullanılabilir kaynakları az olabilir	
Uluslararası Sivil Toplum Örgütleri					
• Greenpeace • Bankwatch • International Rivers	Uluslararası sivil toplum örgütlerinin proje hakkında bilgilendirilmeleri uluslararası paydaşların proje konusundaki	Bu gruplara Proje sosyal sorumlusu tarafından yılda bir (ihtiyaç oldukça) ziyaretler yapılacaktır ve bu ziyaretlerde; • Paydaşlar proje döngüsünden ve Projenin inşaat aşaması hakkında	Uluslararası Sivil toplum örgütleri, Projenin sosyo-ekonomik ortamı hakkında derinlemesine bilgi sahibidir	Proje bu örgütler ile iletişimde bulunmayarak gerçekleştirmek için gereken insan	

	bilgisini arttıracaktır ve projenin alması gereken aksiyonların şekillenmesinde yardımcı olabilir.	• Paydasların proje ve projenin genişletilmiş etki alanı hakkındaki görüşleri ve olası isbirliği planları paylasılacaktır. • Projenin gelir yenileme stratejileri hakkındaki oneri ve aksiyon planları (var ise) tartisilip not edilecektir. Bu toplantıların sonuçları oluşturulacak olan bir aksiyon listesi ile birlikte özetlenicek ve proje yönetimine iletilecektir. Ve proje yönetiminin gorusleride alinip rapora yansitildikten sonra katılan paydaşlar ile paylasılacaktır.	ve onlarla iş birliği yapılması, önemli bir bilgi kaynağına erişimi beraberinde getirir	kaynakları konusunda zayıf olabilir ve bu NGO olar ile olan bilgi akisi zaman zaman kesintiye uğrayabilir.	
Ticari Kuruluşlar					
Muş Tarım ve Kredi Kooperatifi	Alpaslan II projesi ile ilgili olarak ticari kuruluşların katılımının sağlanması ve bilgilendirilmesi iki amaca yöneliktir: • Bu kuruluşların üyesi olan PEH’ler bulunabilir, bu şekilde bu kuruluşlarla iletişime geçildiğinde onlara da ulaşılmış olur. • Bu kuruluşlardan, Enerjisa’nın toplu kalkınma çabalarına katkı sağlamaları istenmelidir.	Bu gruplara Proje sosyal sorumlusu tarafından yılda iki kere (ihtiyaç oldukça) ziyaretler yapılacaktır ve bu ziyaretlerde; • Paydaslar proje döngüsünden ve Projenin inşa aşaması hakkında bilgilendirileceklerdir. • Paydasların proje ve projenin genişletilmiş etki alanı hakkındaki görüşleri ve olası isbirliği planları paylasılacaktır. • Projenin gelir yenileme stratejileri hakkındaki oneri ve aksiyon planları (var ise) tartisilip not edilecektir. Bu toplantıların sonuçları oluşturulacak olan bir aksiyon listesi ile birlikte özetlenicek ve proje yönetimine iletilecektir. Ve proje yönetiminin gorusleride alinip rapora yansitildikten sonra katılan paydaşlar ile paylasılacaktır..	Ticari kuruluşların, üyeleri üzerinde etkileyici gücü bulunmaktadır ve bu üyelerden bazıları Alpaslan II projesinin PEH’leridir. Bu kuruluşlar, Enerjisa ile kendi çatıları altında bulunan diğer paydaşlar arasında, belirli gruplara doğru bilgi aktarmak için olumlu bir köprü kurmada kullanılabilir.	Bu kuruluşların bazıları yalnızca iskelet yapıdan oluştuğu için kavrayış eksikliği yaşanabilir. Doğru kuruma yönelmek önemlidir. Bu nedenle, ilişkiyi ilerletmeden önce kurumun kapasitesinin resmî olmayan bir değerlendirmesi yapılmalıdır.	
Muş Sulama Birliği					
Muş Ziraat Mühendisleri Odası					
Muş Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu					
Akademik Kuruluşlar					
Muş Alpaslan Üniversitesi	• Alpaslan Üniversitesi gerektiği zamanlarda kullanılmak üzere araştırma ve bilgilendirme için iyi bir kaynaktır. Üniversitenin eğitimcileri proje aktiviteleri ve projenin onlem stratejileri konusunda fikirlerini almak üzere danisilabilir.	Universite ogretim görevlileri ile yuzuze görüşmeler ihtiyaç doğrultusunda yapılmalıdır. Ozellikle; • Projenin gelir kaynaklarinin yenilenmesi konusundaki cabalarinda • Aynı taşınma yardimi stratejileri konusunda fikir alınması • Yöre ve proje ile ilgili diğer araştırma ve calismalarda	Universite ogretim görevlileri yıllık halk bilgilendirme toplantılarına davet edilmelidir. Onlarında paydaşlar ile bilgi paylasimi ve danisma konularındaki fikirleri alinarak surece dahil edilmelilerdir. Bunun haricinde de ihtiyaç duyuldukça spesifik konularda da kendilerine araştırma konularinda danisilmelidir.	Universite bilgi ve araştırma ihtiyaçları konusudna oldukça güvenilir bir bilgi kaynagidir. Üniversitenin bilgilendirme surecinde bulunması topluma farkli kanallardan ulaşabilmek için etkin bir yöntemdir.	Universite ogretim görevlilerin çok yoğun bir is tempolari olduğu dusunulurse proje konusunda araştırma ve geliştirmeye zaman ayirmaları zor olabilir.

9. İZLEME VE RAPORLAMA

PKEP ögesinin başarısının ölçülmesindeki esas amaç, öğrenilenlerin, edinilen kavrayışın ve katılımı üzerinde anlaşılan noktaların pratiğe dökülmesidir. Hangi öğelerin veya politikaların değiştirilemeyeceğinin baştan paydaşlar ile birlikte belirlemek, paydaş görüşlerinin dikkate alınmadığını hissettirmemek ve onlar açısından oluşabilecek hayal kırıklığını önlemek açısından önemlidir. Paydaşların katılımı, politikaların ve kararların ilerletilmesinde, topluma ve Enerjisa müşterilerine odaklanmış sonuçlar alınmasında vazgeçilmez öneme sahiptir.

Verimli olan, katılım esnasında belirlenen tüm önemli konulara tam kapsamlı, tutarlı ve istikrarlı yanıtlar vermek ve nasıl yönetilecekleri konusunda paydaşlar ile iletişim kurmaktır.

Paydaşların katılımı hem ÇED'nin hem de YYEP'nin ayrılmaz bir parçası olduğu için, bu planlar için oluşturulmuş izleme ve değerlendirme mekanizmaları PKEP'yi de takip edecektir.

Aşağıda, olası bir PKEP İzleme Çerçevesi tanımlanmıştır:

Tablo 9.1. Olası PKEP İzleme Çerçevesi

İzleme Odağı	İzleme Göstergesi	İzleme Sıklığı	Süre	İzlemeden Sorumlu Taraflar
Toplumun Güveni/Memnuniyeti	• PEH'lerin kamulaştırılma sürecine karşı tavrı – görüşmelerde yapılan gözlemler ve alınan geri bildirimler. • PEH'lerin, yaşam standardının geri kazanımı faaliyetlerine karşı tavrı – görüşmelerde yapılan gözlemler ve alınan geri bildirimler. • PEH'lerin, dirlik ve gelir geri kazanımı faaliyetlerine karşı tavrı – görüşmelerde yapılan gözlemler ve alınan geri bildirimler. • Paydaşların halk danışma sürecine karşı tavrı -- görüşmelerde yapılan gözlemler ve alınan geri bildirimler.	Devam ediyor	Kamulaştırma başlangıcından Proje'nin tamamlanmasına kadar	Enerjisa Saha Temsilcileri ve Çevresel & Sosyal Grup Bağımsız Toplum Uzmanı/danışmanlık şirketi
Halk danışma süreci ve Şikayet mekanizması	• Tanımlanmış halk danışma süreci – faaliyet kaydı, düzenlenen toplantıların sayısı, halk toplantılarındaki katılımcı sayısı, yerel yetkililere veya diğer yerel paydaşlara düzenlenen ziyaretler, projeden etkilenen yerleşim yerlerine düzenlenen ziyaretlerin sıklığı, • Şikayet mekanizması türleri – yerine getirilmiş veya kapatılmış sorunların sayısı ve sonuçları.	Devam ediyor	Kamulaştırma başlangıcından Proje'nin tamamlanmasına kadar	Enerjisa Halk İrtibat Kişileri ve Sosyal-Çevresel Birim Bağımsız Toplum Uzmanı/danışmanlık şirketi
Olumsuz müşteri faaliyetlerine karşı koruma	Uygulamanın (politikanın değil) değiştirilmesine yönelik yazılan mektup ve/veya yapılan internet kampanyası sayısı	Devam ediyor	Kamulaştırma başlangıcından Proje'nin tamamlanmasına kadar	Enerjisa Halk İrtibat Kişileri ve Sosyal-Çevresel Birim Bağımsız Toplum Uzmanı/danışmanlık şirketi

EK 1. Aylık Halk İstişare Toplantıları Takvimi

Zamanı	Görüşülecek Paydaşlar
Her ayın 1. Ve 3. haftaları 13:30-17:30	Yeniden yerleşecek olan köylerle görüşmeler, köyde ziyaretler
Her ayın 2.ve 4. haftaları 13:30-17:30	Yeniden yerleşime tabi olmayan geriye kalan 16 köye ziyaretler ve görüşmeler
Çarşamba ve Cumartesi günleri	İrtibat ofisine serbest ziyaret

EK 2. Alpaslan II Proje Broşürü

ENERJİSA PROJELERİNDE HALKIN KATILIMI

Saygın, güvenilir ve örnek gösterilen bir kurum olarak tanınmayı hedefleyen Enerjisa Enerji Üretim A.Ş., uygulamalarında çevrenin ve sosyal yaşamın özenle korunmasına büyük önem vermektedir. Bu önemin bir gereği olarak, uyguladığı projelerden kaynaklanabilecek olumsuz etkileri en aza indirmeyi ve oluşabilecek toplumsal faydaların da mümkün olduğunca en üst düzeyde gerçekleşmesini hedeflemektedir. Bu amaca yönelik olarak, Enerjisa etkin bir halka ilişkiler ve planlama sistemini benimsemekte ve projeden etkilenen kişilerle açık bir iletişim ve iyi ilişkiler kurmaya özen göstermektedir.

Enerjisa, Baraj Projelerini gerçekleştirdiği yörelerde halka iyi ilişkiler kurmak ve proje boyunca bunu sürdürmeyi amaçlamaktadır. Bunu başarmanın en iyi yollarında birinin halkın katılımının sağlandığı sosyal araştırmalar olduğunu bilir ve uygulamaya koyar. Bu bilinçle, barajdan etkilenen köy ve hanelerin tespit edilmesi, barajın yöre halkı üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması ve projenin yöre halkına sağlayabileceği ekonomik ve sosyal faydaların ortaya konabilmesi için köylerde sosyal araştırmalar yürütülecektir. Bu araştırmaların ilk saha çalışmasını yürütmek üzere SRM firması görevlendirilmiştir.

Yöre halkının menfaati göz önünde bulundurularak yapılacak bu çalışmalara, gönüllü olarak yardımcı olunması önemle rica olunur.

Proje kaynaklı her türlü soru ve görüşleriniz için
başvuralacak adres ve telefon numarası:

Alpaslan II Barajı ve HES Şantiyesi
Adres: Muş Varto Karayolu 40 km.Dumlusu Köyü
Mevkii Merkez/Muş

Telefon: 0 436 711 33 77

ENERJİSA

ALPASLAN II BARAJI VE HES PROJESİ

BİLGİLENDİRME BİLGİSİ

Mayıs 21 3

PROJE SAHİBİ

Enerjisa Enerji Üretim AŞ
Ehlibeyt Mahallesi Cihun Ağı
Kansu Caddesi

Başkent Pafta No : 1 6 K:7-8

06520

Balgat /ANKARA

ENERJİSA ENERJİ ÜRETİM A.Ş.

Enerjisa Enerji Üretim A.Ş. 1996 yılında Sabancı Holding tarafından kurulmuştur. Almanya'nın en büyük elektrik üreticisi E.ON ile ortak olan Enerjisa, gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeyi hedeflediği yeni projelerle Türkiye enerji sektöründeki payını hızla arttırmaya devam etmektedir.

Bu kapsamda Enerjisa 2020 yılında üretim kapasitesini 7.500 – 8.000 MW'a yükselterek, Türkiye'de tüketilen elektriğin yüzde 10'undan fazlasını üretmeyi ve dağıtımda 6 milyon müşteriye hizmet vermeyi planlamaktadır.

ALPASLAN II BARAJI VE HES PROJESİ

Alpaslan II Barajı ve HES Projesi Muş ilinde, Murat nehri üzerinde, Muş kent merkezine yaklaşık 30 km uzaklıkta projelendirilmiştir.

Projeden, Akkonak, Akpınar, Alagün, Aligedik, Dumlusu, Mescitli, Aşağıalagöz, Aşağıhacıbey, Bağıcı, Değirli, Kayalıdere, Kayalıkale, Kayalık, Kumlukıy, Kuşluk, Özenç, Şanlıca, Taşbilek, Tepeköy, Ulusirt, Yurttutan, Zorabat köyleri olmak üzere toplam 22 yerleşim etkilenmektedir.

PROJE'NİN TEKNİK ÖZELLİKLERİ

- Kurulu gücü 280 MW olan barajın maksimum göl alanı 54,69 km²'dir.
- Baraj, yaklaşık 98 m yükseklikte, kil çekirdekli kaya dolgu olarak inşa edilecektir.
- Proje kapsamında 4 adet geçirimsiz, 3 adet geçirimli, 5 adet kaya malzeme ocağı yer alacaktır.

- Proje kapsamında bir adet 400 ton/saat kapasiteli kırma eleme yıkama tesisi yer alacaktır.
- Proje kapsamında 180 m³/saat kapasiteli 3 adet beton santrali ve 6 adet depo sahası yer alacaktır.

PROJENİN OLASI FAYDALARI VE ALINACAK ÇEVRESEL ÖNLEMLER

OLASI SOSYAL FAYDALAR	
Proje ile birlikte yöre halkına istihdam imkanı sağlanması (Projenin inşaatı yaklaşık 4 yıl sürecek olup, inşaat aşamasında yerelden istihdama öncelik verilecektir.)	
Proje'nin yerel ve ulusal ekonomiye katkı sağlaması	
Proje köylerindeki yol, eğitim, sağlık gibi bir takım altyapı koşullarının iyileştirilmesi	
OLASI ETKİLER	ÖNLEMLER
İnşaat faaliyetlerinden kaynaklanan toz, egzoz ve gürültü	Toz önleyici sulama, araçların bakımı, üst toprağın uygun şekilde depolanması
Kırma-İleme-Yıkama tesisinden kaynaklanan atık sular	Suyun yasal prosedürlere uygun deşarjı
İnşaat faaliyetlerinden kaynaklanan katı atıklar (hafriyat, beton, çivi, metal, plastik vs.)	Katı atıkların yasal prosedürlere uygun biçimde uzaklaştırılması
Kazı ve dolgu işlemleri ile inşaat makinelerinden kaynaklı gürültü oluşumu	Yönetmeliklerde belirtilen sınır değerlerin altında gürültü oluşumu sağlanacaktır.

PROJE KAMULAŞTIRMA BİLGİSİ

Baraj projelerinin en önemli çevresel ve sosyal etkisi, bazı tarım arazilerinin ve evlerin oluşacak olan baraj gölünün altında kalacak olmasıdır. Enerjisa, baraj gölü altında kalacak olan bu ev arazilerden doğacak olan kayıpları, mevcut kanun ve yönetmeliklere uygun olarak karşılamayı görev kabul etmektedir. Baraj projeleri, yapılması öncelikli kamu yatırımlarından biri olması nedeniyle baraj yapılacak alanlarda kamulaştırma işlemlerinin hızlı ve doğru şekilde yapılması, Kamulaştırma Kanununca düzenlenmiştir.

Enerjisa, Projeden etkilenen yöre halkının kamulaştırmadan dolayı maddi ve manevi bir zarara uğramaması için azami dikkati gösterecektir. Kanunlar çerçevesinde yürütülecek olan kamulaştırma sürecinin en kısa sürede tamamlanması için, üzerine düşen görevi yapacaktır. Vatandaşların belirlenen kamulaştırma bedellerine itiraz hakları vardır ve Enerjisa bu itiraz kanalları konusunda da gerekli desteği verecektir. Fakat kamulaştırma bedellerine yapılan itirazların sadece önerilen bedel için yapıldığı fakat bu işlemin kamulaştırma sürecini durdurmadığı da dikkate alınmalıdır. Acele kamulaştırma sonucu belirlenen bedellerin kabul edilmediği takdirde, kamulaştırma kararını alan kurum (Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu) tarafından yasalara göre yeni bir kamulaştırma davası açılarak yeniden bedel tespiti yapılacaktır.

EK 3. Şikayet ve Talep Şablonu

ŞİKAYET/TALEP ALIM TUTANAĞI

Şikayet/Talep Formu Kayıt No		
Kaydeden Kişi		
İl/İlçe/Yerleşim Yeri		
Tarih		
Şikayet/Talep Hakkında Bilgi		
Şikayet/Talep Tanımı:		
Şikayet/Talep Sahibi Hakkında Bilgi		
Adı-Soyadı		
Telefon Numarası		
Adresi		
Köy/Yerleşim Yeri		
İlçe/İl		
Bildirim Şekli		
☐ Telefon İle		
☐ Halk		
Toplantılarıyla		
☐ İletişim		
Masasına		
☐ Ziyaret		
☐ İnternet		
☐ Diğer		
Şikayet/Talep Sahibinin İmzası		
Sadece toplantılar, iletişim masası ve ziyaret ile alınan şikayet/taleplerde imza altına alınacaktır.		
Şikayetin Ayrıntıları		
1. Arazi ve Kaynaklara Erişim a)Balık Alanları b)Arazi c)Meralar d)Ev e)Ticaret Alanları f)Diğer	2. Mal Varlığı a)Ev b)Arazi c)Çiftlik Hayvanları d)Geçim Kaynağı e)Diğer	3. Altyapı Sistemlerinin yada Kamu Malları a)Yol/Tren yolu b)Köprü/Geçitler c)Enerji ve Telefon Hatları d)Su Kaynakları, İçme suyu, Kanallar, sulama ve Hayvanlara Su Temini için Kullanılan Yapılar, kanalizasyon e)Diğer
4. Geçim Kaynakları a)Tarım b)Hayvancılık c)Arıcılık d)Küçük Ölçekli Ticaret e)Diğer	5. Sağlık ve Güvenlik (Trafik dahil) (Açıklayınız)	6. Kamulaştırma, Tazminat ve Yeniden Yerleşim ile İlgili Durumlar (Açıklayınız)
7. Çevre (Açıklayınız)	8.İşçi Kampı ve Halkla Olan İlişkiler	9. Diğer (Açıklayınız)

	a)Proje personeli/çalışan davranış ve yönetimi b)Diğeri	
--	--	--

F-4.4.3-294-00

şİKAYET/TALEP KAPATMA FORMU

şikayet Formu Kayıt No (şikayet/talep alım formundaki no'yla aynı olmalı)			
Kaydeden Kişi			
Tarih			
şikayet/Talep Enerjisa kaynaklı mı?	Evet	☐	Hayır
Acil Gerekli İşlemi Belirtin:			
Uzun Dönem Gerekli İşlemi Belirtin (gerekliyse):			
Tazminat İsteniyor mu?			
DÜZELTİCİ FAALİYET DOğRULANMASI VE SONLANDIRILMASI			
Düzeltici Eylem Basamakları		Sonlandırma Tarih	Sorumlu Kişi / Bölüm
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
şİKAYET/TALEP KAPATILMASI			
Bu bölüm şikayet/talep eden ve Enerjisa sorumlusu tarafından, tazminat alındığında ve/veya dosya kapandığında doldurulup imzalanacaktır. (internet üzerinden alınan şikâyetlerde imza yerine e-posta ile yanıt beklenecektir)			
Notlar:			

Tarih: / /

Şikayet/Talep Eden
İsim-Soyad ve İmza

Enerjisa Adına
Unvan-İsim-Soyad ve İmza

EK 4. Halk Ve Yerel Paydaşlarla İstişarelerin Toplantı Notu Şablonu

Toplantı/Görüşme Tarihi / [gün.ay.yıl]/[day.month.year]
Date of the Meeting/Interview:

Toplantı Yeri /
Place of the Meeting:

Toplantının Duyurulma Biçimi / Way(s) of
Announcing the Meeting:

Toplantı Yöneticisi /
Head of the Meeting:

Toplantı Süresi /
Duration:

Konu /
Subject:

Gündem / Agenda:

-
-
-

Katılımcılar, Katılımcıların Görevleri ve varsa Temsil Ettikleri Kurum/Kuruluş / Attendants
and Their Roles, and Authorities/Organisations They Represent, if any:

Katılamayanlar ve Mazeretleri / Non-Attendants and Reasons for Absence:

Bilgilendirilecek İlgililer / Informed Responsibles:

Toplantı/Görüşme İçeriği (verilen bilgi, gelen görüş ve sorular ile şikayet ve talepler dahil)
ile Alınan Kararlar ve/veya Öneriler / Meeting Minutes (including information disseminated,
opinions received, and queries, complaints and demands) and Decisions Taken or
Recommendations:

-
-
-

Bilgi Sunma Araçları (sözlü anlatım, broşür, vb)/ Tools for Information Provided:

Görüşme Sonunda Doldurulan Şikaye/Talep Formu oldu mu? EVET/HAYIR / Are there any Complaints/Request Forms filled in :

Görüşme/Toplantı Sonuçlarının Paylaşılmasına İlişkin Planlama (örn; fotoğraflı ve katılımcı listesi ekli toplantı konusu ve sonucunu özetleyen bilgi notunun muhtarlığa asılması)/ Plans for Sharing the Outcomes of the Interviews/Meetings with the Wider Public:

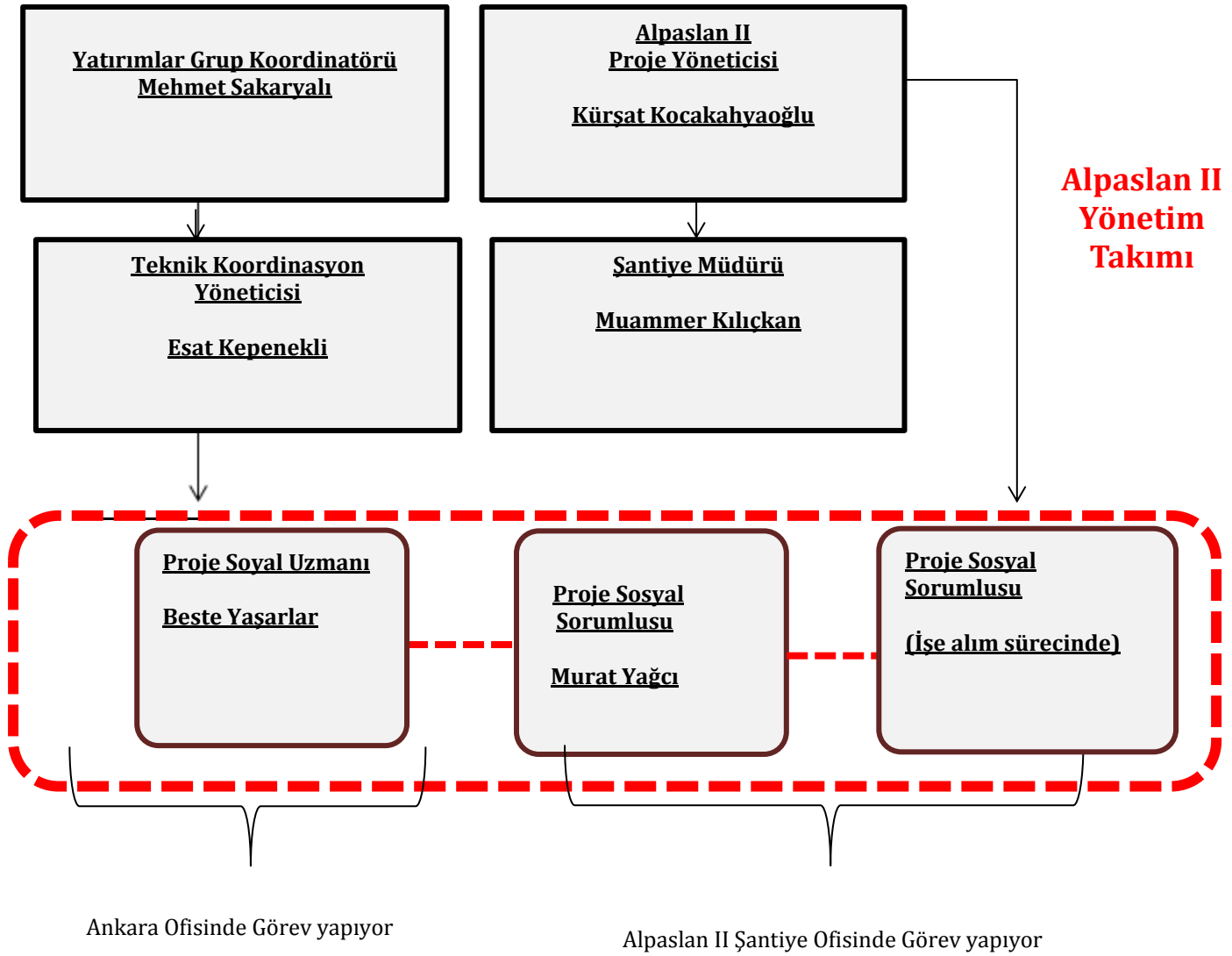
Yapılacak İşler Tablosu / Table For Actions To Be Taken:

	İş / Action Item	Sorumlu(lar)/ Responsible(s)	Görevlendirme Tarihi/ Assignment Date	Termin / Due Date	Durum/ Status*	Açıklama - Yorumlar/ Explanation - Comments**
1						
2						
3						
4						
5						

* **Durum (Henüz başlanmadı/ Devam/ Tamamlandı/İptal)** / Status (Not Started yet, Pending, Done, Dismissed)

** **Açıklama – Yorum (Durum kısmında Henüz Başlamadı/İptal yazıldıysa Nedeni hakkında kısa açıklama yapılmalı)** /Explanation – Comments (if Not Started Yet/Dismissed was the case, please make a brief explanation about the reasons)

Değerlendirilmeyen Gündem Başlıkları / Uncovered Topics of the Agenda:

EK 5. Alpaslan II Projesi Sosyal Yapı Şeması

EK 6. Proje Sosyal Ekibi İş Tanımları

HALKLA İLİŞKİLER MÜDÜRÜ: (Saha ofisi)

GÖREV TANIMI:

- Enerjisa Sosyal Yönetim Sürecine ait olan kurumsal dokümanlara (Kurumsal Paydaş Katılım Planı, Enerjisa Çevresel ve Sosyal Gereklikler Raporu ve Enerjisa Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi) hakim olmak ve sahadaki sosyal işlerin, gerek Enerjisa gerekse yüklenici firma tarafından bu çerçeve dokümanlara uygun şekilde yürütmesini sağlamak
- Yöre halkı ile güven, doğruluk ve şeffaflık esasına dayalı iyi ve yakın bir ilişki tesis edilmesi ve sürdürülmesi
- Proje bölgesindeki resmi kurum ve kuruluşlar ile temaslarda bulunmak, gerekli iletişim ve destekleri sağlamak,
- Sosyal projelere yönelik organizasyonlar yapmak, bu çalışmalarını koordine etmek, yürütmek
- Bölgede yürütülen veya yürütülecek olan kalkınma projeleri ile ilgili yerel çalışmalarını merkez yönetimi ile koordineli olarak yürütmek/gözlemlemek, raporlamak.
- Yerel istihdam konularında Yüklenici firma(ların) işe alımlarının uygunluğunu Sosyal Yönetim Planı çerçevesinde izlemek, uygunsuzlukların giderilmesini sağlamak.
- Yerel örgüt, dernek, sivil toplum kuruluşlarının projeye ilişkin görüş, şikayet ve çalışmalarını takip etmek, bu konularda merkez yönetimine bilgi akışını sağlamak
- Yerel medya tarafından projeye ilişkin yayımlanmış haberleri takip etmek
- Şikayet/talep kayıtlarında sahada karar alınması gereken durumlarda, inisiyatif alarak konu hakkında karar almak ve gerekli aksiyonların alınmasını sağlamak
- Kariyer fuarları, mezuniyet törenleri, anneler günü, iftar yemekleri, cenaze ve düğünler gibi toplumun büyük kesimini kapsayabilecek nitelikteki etkinlikleri düzenleme ve bu etkinliklere eşlik etme
- Yerine getirilen ve planlanan işler ile önerilerin aylık bazda raporlanarak, ilgili kişilerle (Projeler Sosyal Uzmanı dahil olmak üzere) paylaşılması

ARANAN NİTELİKLER:

- Üniversite mezunu
- 35 ila 45 yaşları arasında
- Muş veya Siirt illerindeki şantiyede ikamet edecek
- En az 10 yıllık iş deneyimi, en az 3 yıllık halkla ilişkiler konusunda deneyimli
- Güçlü iletişim becerisine sahip
- Planlama ve organizasyon becerisi gelişmiş
- İkna yeteneğine sahip olan, güleryüzlü
- Çatışma yönetimi konusunda bilgi ve deneyim sahibi
- Kültürel farklılıklara duyarlı
- Yerel kamu kurum ve kuruluşlarla ilişki yürütme deneyim ve becerisine sahip
- Kırsal alanda kalkınma ve/ya halkla ilişkiler konularında tecrübe sahibi,
- Tercihen yeniden yerleşim/devlet eliyle iskan uygulama ve yasal süreçlere ilişkin bilgi ve deneyim sahibi,

SOSYAL SOSYAL UZMANI: (Saha ofisi)

GÖREV TANIMI:

- Yöre halkı ile güven ve doğruluk esasına dayalı iyi ve yakın bir ilişki tesis edilmesi ve sürdürülmesi

- Yöre halkı ile yapılan tüm görüşmelerin belirlenen formatta ve içerikte kayıt altına alınması ve ilgili kişilerle paylaşarak, planlanan aksiyonların takip edilmesi
- Enerjisa'ya gelen sözlü veya yazılı talep ve şikayetlerin belirlenen formatta ve içerikte kayıt altına alınması, bu kayıtların ilgili kişilerle paylaşarak, planlanan aksiyonların takip edilmesi
- Ana ve alt yükleniciye iletilen sözlü veya yazılı talep ve şikayetlerin takibi ve ilgili kişilerle paylaşarak, planlanan aksiyonların takip edilmesi
- Yerel istihdam ile yerelden tedarik prosedürünün işleyişinin takip edilmesi, varsa şikayet ve taleplerin ilgili kişilerle (Şantiye Müdürü ve Proje Müdürü öncelikli) paylaşarak, gereken aksiyonun ilgili kişilere iletilerek, akabinde de sürecin takip edilmesi
- Yerel istihdam, yerel tedarik dahil olmak üzere yörede yapılacak sosyal yatırım faaliyetlerinin (meslek eğitimi, okul renovasyonu, yol iyileştirme gibi) uygun mekanlarda duyurulması
- Projeye ilişkin sosyal dokümanların saha ofiste bulunmasının ve bu dokümanların halkın ve diğer paydaşların bilgi ve görüşüne açık olmasının sağlanması
- Enerjisa ile Ana Yüklenici firmanın doğrudan veya alt yükleniciler aracılığı ile yaptığı sosyal çalışmaların (okul yenileme, yol düzeltme-iyileştirme, bakım-onarım, vs) yerinde kontrol edilmesi ve ilgili kişilere (Şantiye Müdürü, Proje Müdürü, Projeler Sosyal Uzmanı, Kurumsal İletişim Müdürü) raporlanması
- Gerekli tüm bilgi ve belgelerin (görsel, yazılı) arşivlenerek, talep edildiğinde ilgili kişilerle paylaşılması
- Yerel kurumların web sayfaları dahil yerel medyanın düzenli olarak takip edilmesi ve ilgili kişilerle (Şantiye Müdürü, Proje Müdürü, Projeler Sosyal Uzmanı, Kurumsal İletişim Müdürü) paylaşılması
- Bölgede Enerjisa'nın yapmayı planladığı tüm toplumsal kalkınmaya yönelik destek çalışmalarının yakından takibi, yerinde incelenip ve çalışmaların aylık periyotta raporlanması
- İlgili kredi kuruluşlarının ve danışmanlarının denetimleri sırasında talep edilen tüm sosyal bilgi ve belgenin Projeler Sosyal Uzmanı ile paylaşılması, gerekli hallerde denetim sırasında ilgili kişilere eşlik edilmesi
- Enerjisa adına Sosyal İzleme ve Değerlendirme çalışmasını yapacak ekip ile irtibat halinde olması, bu çalışma için gerekli tüm sosyal verinin düzenli olarak tutulması ve gerekli hallerde paylaşılması
- Yerine getirilen ve planlanan işler ile önerilerin haftalık ve aylık bazda raporlanarak, ilgili kişilerle (Projeler Sosyal Uzmanı dahil olmak üzere) paylaşılması

ARANAN NİTELİKLER

- Üniversite mezunu
- 25 ila 40 yaşları arasında
- İyi derecede rapor yazma becerisine sahip
- MS Ofis programlarını iyi derecede kullanabilen
- Muş veya Siirt illerindeki şantiyede ikamet edecek
- Güçlü iletişim becerisine sahip
- Kültürel farklılıklara duyarlı
- Kırsal alanda kalkınma ve/ya halkla ilişkiler konularında tecrübe sahibi
- Tercihen yeniden yerleşim/devlet eliyle iskan uygulama ve yasal süreçlere ilişkin bilgi ve deneyim sahibi

Projeler Sosyal Uzmanı: (Ankara Ofis)

İŞ TANIMI:

- Ç(S)ED ve ÇSYP raporlarının sosyal bölümlerinin geliştirilmesi/yönetimi/ tesliminin sağlanması
- YYEP/GKYYP/PPK raporlarının geliştirilmesi/yönetimi/ tesliminin sağlanması

- Halkın bilgilendirilmesi, katılımı ve halkla istişare süreçlerini içeren Sosyal Yönetimin Projenin inşaat faaliyetleri uyumlu olarak hayata geçirilmesi
- Toplumsal kalkınma faaliyetlerinin tasarım, uygulama, izleme ve raporlama aşamalarının yönetimi
- Saha sosyal ekibi ile koordineli olarak çalışarak köy ve diğer paydaş ziyaretlerinin yapılması için saha ekibine destek verilmesi
- Proje bazlı sosyal raporlama sisteminin, iç ve dış izleme gereklilikleri ile uyumlu olarak, etkili ve doğru şekilde işletilmesinin sağlanması
- Proje'nin şikayet-talep mekanizmasının kurulması ve işletilmesinin sağlanması
- Sosyal yönetimin iyeliştirilmesi ve güçlendirilmesi için , merkez ve saha peroneline yönelik olarak eğitim materyalleri , çalıştay ve programlar geliştirmek
- IFC ve iç izleme gerekliliklerine uygun olarak, Projelerin sosyal izleme sürecini takip etmek ve yönetmek

ARANAN NİTELİKLER:

- Üniversite mezunu (tercihen sosyal bilimler)
- İyi derecede ingilizce bilen
- Güçlü iletişim becerisine sahip
- Ekip çalışmasına yatkın
- MS Ofis programlarını iyi derecede kullanabilen
- En az 5 yıllık iş deneyimi, tercihen sosyal kalkınma programlarında en az 3 yıllık deneyim
- IFC Perfons Standartları ve Ekvador Prensilerini bilen
- Erkek adaylar için askerlik hizmetini tamamlamış

EK 7. Medya Kuruluşlarının Listesi

Muş İli Medya Kurumları

1. Ajans 1071- (News media website)—Recai Deniz (0 436 212 5560) — www.ajans1071.com
2. “Gunaydin Muş” Newspaper (Daily paper) — Tahsin Demirel (0 436 212 9560)
3. “Muş Express” newspaper (Daily paper) —Necdet Arnagan (0 436 212 8535)
4. “Muş İli” Newspaper (Daily paper) — Veysel Sariyildiz (0 436 212 8535)
5. “Mus Ovasi” Newspaper (Daily paper) — Alpaslan Toplu (0 436 212 8535)
6. “Sark Telgraf” Newspaper (Daily paper) — Ilker Turkan (0 436 212 1051)
7. “Yeni Musun Sesi “ Newspaper (Daily paper) —Mustafa Soylemez (0 436 212 2534)
8. “30 Nisan” Newspaper (Daily paper) — Sinan Balkaya (0 436 212 8535)
9. “Altinova” Newspaper (Daily paper) — Harun Toplu (0 436 212 1051)
10. “Haber 49” newspaper (Weekly paper) —Emrullah Ozbey (0 436 212 2784)
11. “Malazgirt Alpaslan Diyarı” newspaper (Weekly paper) — Zafer cakar (0 539 898 0601)
12. “Bulanik Haber” newspaper (Weekly paper) — Hasan Basri Kilinc (0 436 311 2759)
13. “Bulanik Bilican” newspaper (Weekly paper) — M.Nuri Eser (0 436 311 5581)
14. “Murat Haber” newspaper (Weekly paper) — Nurettin Akkaya (0 436 311 2687)
15. “Varto Haber” newspaper (Weekly paper) — Selahattin Ulu (0 436 711 3516)
16. “Varto’nun sesi “ newspaper (Weekly paper) — Erhan Sezin (0 436 711 4262)
17. “Malazgirt haber” newspaper (Monthly paper) — M.Nuri Eser (0 436 512 0044)
18. “Haskoy haber” (Monthly paper) — Selahattin Ulu (0 534 594 3534)

Muş İli yazılı Basım Kurumları

1. Anadolu Ajansi-Sabah-Star-kanal 7— Sabri Yildirim (0 532 421 7585)
2. DHA-TRT— Mehmet Aydin (0 542 724 0372)
3. Start TV-Show TV— Remzi Maral (0 532 547 9174)
4. Cihan-Yeni Safak-Vakit— Recai Deniz (0 530 703 5295)
5. IHA— Necdet Armagan (0 532 242 8246)
6. NTV— Yunus Emre Gokarslan (0 533 513 1020)
7. TRT-Taraf Gazetesi— Cevat Danis (0 506 764 4751)
8. TRT 6— Osman Kara (0 533 511 1411)
9. ATV— Ahmet Celik (0 542 210 2129)

Muş İli Yerel Radyoları

1. FM 49 (24 hours) — Bulent Toplu (0 436 212 0435)
2. Filiz FM (24 hours) — Muharrem Gundogan (0 436 212 3198)

EK 8. Aylık Sosyal İlerleme Rapor Formatı

2014 _____ Ayı / _____ Month of 2013
Sosyal İlerleme Raporu / Social Progress Report

Düzenlenme Tarihi / Date of Issuance	 / / 2013 (en geç ayın 7'sinde teslim edilecektir) (Should be submitted no later than 7 th of each month)	Düzenleyen Kişi / Issued by	
Revizyon Tarihi / Date of Revision	 / / 2013 (en geç ayın 10'unda revize edilecektir) (Should be revised no later than 10 th of each month)	Revize Eden Kişi / Revised by	
Onay Tarihi Date of Approval	 / / 2013 (en geç ayın 15'inde bilgisi girilecek) (Should be registered no later than 15 th of each month)	Onaylayan Kişi Approved by	

AYLIK RAPOR İÇERİĞİ / CONTENT OF MONTHLY REPORT

1. Sosyal Riskler ve Olanaklar (Yönetici için Özet)
Social Risks and Opportunities (Executive Summary)
2. İstihdam Durumu
Employment Situation
3. Yerelden Mal ve Hizmet Tedarik Durumu
Procurement of Goods and Services from Local Suppliers
4. Arazi Kullanım Durumu (Hem Enerjisa hem de Müteahhit firma)
Land Use Situation (Both by Enerjisa and Contractor)
 - 4.1. Kalıcı Arazi Alımı
Permanent Land Acquisition
 - 4.2. Geçici Arazi Kullanımı (kiralama yoluyla)
Temporary Land Acquisition (via rent)
 - 4.3. Proje Geneli Arazi Kullanımı
Overall Land Use in the Project
5. İSG Kayıtları
H&S Records
 - 5.1. İş Kazası Kayıtları
Work Accident Records
 - 5.2. Revir Kayıtları
Infirmary Records
6. Halkla ve Diğer Yerel Paydaşlarla İlişkiler
Relation with Public and other Stakeholders
 - 6.1. Görüşme/Toplantı Kayıtları
Interview/Meeting Records
 - 6.2. Şikayet/Talep Kayıtları
Grievance/DemandRecords

7. Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri
Social Responsibility Activities
8. Sosyal Harcamalar
Social Expenses
9. Genel Değerlendirme (Görüş ve öneriler)
Overall Assessment (Opinions and Suggestions)

1. Sosyal Riskler ve Olanaklar (Yönetici için Özet) Social Risks and Opportunities (Executive Summary)

(Açıklama: Bu bölüm, Proje Müdürü ve Şantiye Müdürü'nün raporlanan aya ilişkin gelişmeler içerisinde projenin ilerlemesini zora sokabilecek önemli ve acilen aksiyon alınması gereken sosyal riskler ve/veya projenin pozitif yönde ilerlemesine yardımcı olabilecek ve hızlıca faydalanılması gereken olanaklar hakkında bilgilendirilmesi için hazırlanmaktadır. Kısaca maddeler halinde yazılması yeterlidir.)

(Instructions: This part aims to inform the Project Manager and Site Manager of the social risks of the reported month which might interrupt the progress of the project and which might require immediate measures taken; and/or opportunities of the reported month which might be conveniently benefited and which might help project's progress. This part should be brief and itemized)

-
-

2. İstihdam Durumu / Employment Situation

(Açıklama: Bu bölümde, Proje’de yerelden ve dışarıdan rapor edilen ay içerisinde istihdam edilen kadın-erkek ve toplam çalışan sayıları verilmektedir. Özet ve Detay olarak 2 kısımdan oluşan tablodaki çalışan sayıları, hem Enerjisa’da hem de müteahhit ve alt yüklenicilerde çalışanların tamamı gözetilerek tabloya işlenmelidir. Yerelden çalışan sayısı; projenin etkilediği yakındaki köyleri, bağlı bulundukları ilçeleri ve bu ilçeye/ilçeye bağlı diğer köyleri ve de projenin bulunduğu ildeki projenin sınırları içine girmediği diğer ilçelerden çalışanları kapsamaktadır. Bunların herbiri de ayrı ayrı tabloya girilmelidir. Ayrıca projenin doğrudan etkilediği köylerden çalışan sayıları da tek tek köy/yerleşim yeri bazında verilmelidir.)

(Instructions: This part aims to give the total number of local and nonlocal male and female workers employed in the Project for the reported month. In the table, which is divided to two sections as Summary and Detailed, total number of workers should include workers of Enerjisa, Contractor and its Sub-contractors. Number of local workers includes workers from affected villages, from provinces of these affected villages, from other villages of these provinces, and from other provinces of the city that the project is in. All of these should be filled in to the given table separately. Moreover, number from the affected villages should be filled in to the table separately with reference to their village/settlement.)

İstihdam Durumu Veri Tablosu* / Employment Situation Data Table					
		Kadın Sayısı No. of Women	Erkek Sayısı No. of Men	Toplam Sayı Total Number	%
ÖZET SUMMARY	Toplam Çalışan Sayısı / Total number of workers				100
	Proje Sahasından (YERELDEN) Toplam Çalışan Sayısı Number of local (from the Project region) workers				100
	Proje Sahası DIŞINDAN Toplam Çalışan Sayısı Number of nonlocal (from other regions) workers				100
DETAY DETAILED	Yerel (Proje Sahası) Toplam Çalışan Sayıları Number of Local Workers				
	Projeden etkilenen köylerden çalışanlar Workers from affected villages				
	İlçeden gelen çalışanlar (proje sahasındaki köyler hariç) Workers from the province (excluding the villages in the project area)				
	Çevre ilçelerden gelen çalışanlar(Projenin bulunduğu ildeki diğer ilçeler) Workers from neighboring provinces (all of the other provinces in the city of the project)				
	Proje etkilenen köylerden toplam çalışan sayıları Number of workers from the affected villages				
	Köy 1 / Village 1				
	Köy 2/ Village 2				
	Köy 3/ Village 3				
	Köy 4/ Village 4				

Proje Sahası Dışından Toplam Çalışan Sayıları <i>Total number of nonlocal (from other regions) workers</i>				
<i>Diğer illerden Toplam Çalışan / Workers from other cities</i>				
<i>Yabancı Ülkelerden Toplam Çalışan / Workers from other countries</i>				

*Güncelleme tarihi (Tablodaki rakamların temin edildiği en güncel tarihi) belirtiniz

: __ / __ / __

Please indicate the date of update (the most recent date of update of data in the table) :

3. Yerelden Mal ve Hizmet Tedarik Durumu

Procurement of Goods and Services from Local Suppliers

(**Açıklama:** Bu bölümde, proje için yerelden temin edilen mal ve/veya hizmetlerle ilgili 4 başlıkta kayıt tutulması ve bu tabloya aylık periyotta girilmesi istenmektedir. Tabloda sadece raporlanan aya ilişkin bilgi yer alacak olup, önceki aylarla mükerrer olmamasına dikkat edilmelidir. Önceki aya ilaveten alınan mal ve hizmetler ile alınmakta olanlardan süre uzatımına gidilenlerin bilgisinin bu tabloda yer alması istenmektedir.)

(**Instructions:** This part requires registry of procurement of goods and services for the project from local suppliers under 4 titles and recorded in this table on a monthly basis. Only data of the reported month will be recorded in this table, and repeating entries with previous months should be avoided. Only goods and services that are procured in addition to items of the previous month and procurements that have had time extension should be recorded in this table.)

No.	Alınan Mal-Hizmet Procured Good-Service	Alınan Yerin Bilgisi (Firma-Kurum Adı / Lokasyon) Information about Supplier (Company-Inst. Name / Location)	Dönem/Süre Term/Duration	Miktar/Adet Quantity/Number	Tutar Cost

4. Arazi Kullanım Durumu / Land Use Situation

(**Açıklama:** Bu bölümde, proje için gerekli olan şahıs, hazine, orman, köy tüzel kişiliğine ait olan tüm arazilerle ilgili bilgiler verilecektir. Enerjisa veya müteahhit tarafından satın alınan şahıs parselleri, raporlanan ay ve toplam olarak belirtilecektir. Ayrıca geçici süreliğine proje için kullanılmak üzere alınan (kiralama yoluyla) arazilerin bilgisi de istenmektedir. Tüm parsel bilgileri, adet-büyüklik-bedel ile ilgili bilgileri içerecek şekilde sunulacaktır. Eğer arazi alımı tamamlandıysa, buna ilişkin kısa bir açıklama yazılıp bir sonraki bölüme geçilebilir.)

(**Instruction:** This part aims to give information about private, public and forest lands and lands belonging to village legal entity, which will be acquired for the project. Private lands that are acquired either by Enerjisa or Contractor in the reported month will be given in this table as total value. In addition, information about lands that will be rented for the use of project will be given in this table. All of the information about lands will be given in number-size-cost detail. If land acquisition phase is completed, this part can be skipped with a brief explanation.)

4.1. Kalıcı Arazi Kullanımı / Permanent Land Use						
Konu Başlığı Title	Bu Ay (Raporlanan) This Month (Reported Month)			TOPLAM (Bugüne kadar) TOTAL (until today)		
	Sayı Number	Büyüklik (m ²)	Bedel (TL) Cost	Sayı Number	Büyüklik (m ²)	Bedel (TL)

		Size			Size	Cost
Bu Ay Satın Alımı Tamamlanan Parsel <i>Plots, acquisition completed this month</i>						
Önceden Satın Alımı Tamamlanan Parsel <i>Plots, acquisition completed before</i>						
Toplam Satın Alımı Tamamlanan Parsel <i>Total of plots, acquisition completed</i>						
Bu Ay Kamulaştırması Tamamlanan Parsel <i>Plots, expropriation completed this month</i>						
Önceden Kamulaştırması Tamamlanan Parsel <i>Plots, expropriation completed before</i>						
Toplam Kamulaştırılması Tamamlanan Parsel <i>Total of plots, expropriation completed</i>						
Kamulaştırma ve Satın Alma yoluyla Temin Edilen TOPLAM PARSEL <i>TOTAL OF PLOTS</i> <i>Obtained via Acquisition and Expropriation</i>						

4.2. Geçici Arazi Kullanımı (KİRALAMA) / Temporary Land Use (VIA RENT)

Konu Başlığı Title	Bu Ay (Raporlanan) This Month (Reported Month)		TOPLAM (Bugüne kadar) TOTAL (until today)			
	Sayı Number	Büyüklik (m ²) Size	Sayı Number	Büyüklik (m ²) Size	Sayı Number	Büyüklik (m ²) Size
Bu Ay Kiralanan Parsel <i>Plots, rented this month</i>						
Önceden Kiralanan Parsel <i>Plots, rented before</i>						
Toplam Kiralanan Parsel <i>Total of Plots, rented</i>						

4.3. Proje Geneli Arazi Kullanımı (Şahıs, Hazine, Orman vs) Overall Land Use in the Project (Private, Public, Forest etc.)

Konu Başlığı Title	Bu Ay (Raporlanan) This Month (Reported Month)			TOPLAM (Bugüne kadar) TOTAL (until today)		
	Sayı Number	Büyüklik (m ²) Size	Sayı Number	Büyüklik (m ²) Size	Sayı Number	Büyüklik (m ²) Size
Toplam Şahıs Arazisi <i>Total Private Lands</i>						
Hazine Arazisi <i>Public Lands</i>						
Devletin Hüküm ve Tasarrufu Altındaki Araziler <i>Lands under governments control and decision</i>						
Orman Arazisi <i>Forest Lands</i>						

Köy Tüzel Kişiliğine Ait Araziler <i>Lands belonging to village legal entity</i>						
TOPLAM <i>TOTAL</i>						

Ek 1: Raporlanan ay içerisinde arazileri satın alınan şahıs parsellerinin listeleri (Tapu kayıtları): List of private lands which are acquired in the reported month. (Deed records)

Ek 2: Raporlanan ay içerisinde arazileri kamulaştırma yoluyla alınan şahıs parsellerinin listeleri : List of private lands which are expropriated in the reported month.

Ek 3: Projeden etkilenen tüm parsellerin listesi (1 defaya mahsus olup, değişiklik olması halinde yenisi ek olarak sunulacaktır)

: List of all of the affected plots (will be submitted for 1 time only, and will be updated if changes occur)

5. İSG KAYITLARI (Sosyal) / H&S RECORDS

(Açıklama: Bu bölümde, aşağıda belirtilen konu başlıklarından İSG kayıtları temin edilecek olup, talep edilmesi durumunda revir kayıtlarında hastalıklarla ilgili detayları içeren bilgiler de sunulabilecektir)

(Instructions: This part will provide information about H&S records with reference to the titles given below; if requested, detailed information about illnesses will be given under infirmary records.)

5.1. İş Kazası Kayıtları / Work Accident Records			
Konu Başlığı / Title	Bu Ay This month	Önceki Aylar Previous months	Genel Toplam Total
İş Göremez 3-30 Güne Kadar Raporlu Kişi Sayısı <i>Number of people with incapacity for work report for 3-30 days</i>			
İş Göremez 30 Gün Üzeri Raporlu Kişi Sayısı <i>Number of people with incapacity for work report for 30 days</i>			
Ramak Kala Hadise Sayısı <i>Number of Near-Miss Accidents</i>			
Ölümlü Kaza Sayısı <i>Number of Fatal Accidents</i>			
Ölümlü Kazada Can Kaybı Sayısı <i>Number of Deaths in Fatal Accidents</i>			
Maddi Hasarlı Kaza Sayısı <i>Material Damage Accidents</i>			

5.2. Revir Kayıtları / Infirmary Records

Konu Başlığı / Title	Bu Ay This month	Önceki Aylar Previous months	Genel Toplam Total
Toplam Revire Gelen Hasta Sayısı <i>Total number of patients admitted to infirmary</i>			
Rapor Alan (İstirahat/ İş Göremezlik) Hasta Sayısı <i>Number of Patients who received Report (Rest / Incapacity)</i>			
İlaç Tedavisi Yapılan (Ayakta Tedavi) Hasta Sayısı <i>Number of patients who receive medical treatment (ambulatory treatment)</i>			

6. Halkla İlişkiler / Public Relations

(Açıklama: Bu bölümde, raporlanan ay başta olmak üzere, projeden etkilenen yerel halk ve temsilcileri olan muhtarlar, kooperatif başkanları, köyün önde gelenleri olmak üzere yerel kamu kurum ve kuruluş yetkilileri ile varsa özel sektör ve STK temsilcileri ile yapılan görüşmelerle ilgili özet bilgiler yer alacaktır. Ayrıntıları ile Ek 4'te belirtilen dokümanlarda kayıt altına alınacaktır. Buna ilave olarak da raporlanan ay, doğrudan Enerjisa'ya gelen ya da müteahhit veya kaymakamlık, muhtarlık üzerinden gelen şikayet ve taleplerin sayısı ile bunların kapanıp kapanmadığı ile ilgili özet bilgi yer alacaktır. Ayrıntıları ise Ek 5'te belirtilen dokümanda sürekli güncellenerek kayıt altına alınacak ve bu raporun eki olarak sunulacaktır.)

(Instructions: This part will provide, starting from the reported month, summary information about interviews and meetings with affected people and their representing muhtars, head of cooperatives, village leaders, authorities of local governments and institutions and if exist private sector and NGO representatives. Details will be recorded according to the document in Appendix 4. In addition, this part will provide information about the number of grievances and demands reported directly to Enerjisa or reached through contractor, district governorate, muhtar and whether if these grievances and demands are resolved. Details will be recorded and continuously updated according to document given as Appendix 5 and will be submitted together with this report.)

6.1. Görüşme / Ziyaret Kayıtları Interview / Meeting Records			
Görüşme Yapılan Paydaşlar <i>Interviewed Stakeholder</i>	Bu Ay This Month	Önceki Aylar Previous Months	Genel Toplam Total
Proje Sahasında <u>Yerel Halkla Toplu</u> Görüşmelerdeki Katılımcı Sayısı <i>Number of Participants in Meetings with Local People in Project Area</i>			
Proje Sahasında <u>Yerel Halktan Şahıslarla</u> (Muhtar/Köylü/Kooperatif Başkanı vb) <u>Birebir</u> Görüşme Yapılan Kişi Sayısı <i>Number One-on-one Interviewed Local People in Project Area (Muhtar / Villager / Head of Cooperative etc.)</i>			

Proje Sahasındaki <u>Müteahhit Firma</u> Yetkililerinden Görüşülen Kişi Sayısı <i>Number of Interviewed Authorities from Contractor Company in Project Area</i>			
Görüşülen <u>Kamu</u> Görevlisi Sayısı <i>Number of Interviewed Public Officer</i>			
Görüşülen <u>Özel Sektör</u> Yetkilisi Sayısı <i>Number of Interviewed Private Sector Authorities</i>			
Görüşülen <u>STK</u> Yetkilisi Sayısı <i>Number of Interviewed NGO Authorities</i>			
Görüşülen Toplam Kişi Sayısı <i>Total number of Interviewed People</i>			

6.2. Görüşmelerde/Ziyaretlerde Öne Çıkan Konular / Significant Issues of Interviews

No.	Konu Başlıkları (Raporlanan Ay) / Titles (Reported months)
1	
2	
3	

Ek 4: Görüşme ve ziyaretlerin ayrıntılarının yer aldığı,

GE-F-653_Halk ve Yerel Paydaşlarla Gorusmelerin Toplantı Notu Formu adlı doküman

: Document which contains details about interviews and meetings

and named

GE-F-653 Public and Local Stakeholder Minutes of Meetings Form

Not: Şikayet/Talep Takip Tablosu, bu raporun tamamlayıcı dokümanı olarak raporla beraber sunulmalıdır.

Note: Grievance/Demand Tracking Table will be submitted with this report as a supplementary document.

6.3. Şikayet / Talep Kayıtları Grievance / Demand Records			
Konu Başlığı / Title	Bu Ay (Raporlanan) This Month (Reported)	Önceki Aylar Previous Months	Genel Toplam Total
Şikayet/Talep Sayısı Grievance/ Demand Number			

Devam Eden - Kapatılan Şikayet / Talep Sayısı Pending – Resolved Grievance/ DemandNumber		
Konu Başlığı Title	Sayı Number	%
İşlemi Devam Eden Şikayet/Talep Pending Grievance/ Demand		
Kapatılan Şikayet/Talep Resolved Grievance/ Demand		
TOPLAM/ TOTAL		

Ek 5: Detaylı açıklamaların yazılacağı proje bazlı tutulan *Sikayet Talep Takip Tablosu*: Project specific and detailed explanation containing *Grievance Demand Tracking Table***7. Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri / Social Responsibility Activities**

(Açıklama: Bu bölümde, proje kapsamında başta proje yakınındaki yerleşimlerde eğitim, altyapı gibi çeşitli konularda yapılan sosyal sorumluluk projeleri anlatılacaktır. Yapılan çalışmalarla ilgili bilgi verirken; şu soruların yanıtlarının yer almasına dikkat edilmelidir:

- Nerede ne yapıldığı?
- Neden /neye istinaden yapılmasına karar verildiği?
- Talebin kim/kimlerden geldiği?
- Kimlerin nasıl bir fayda sağlayacağı?
- Ne kadar süreceği (ne zaman başlanıp – biteceği)?
- Faaliyetin gerçekleşmesinde kimlerin görev alacağı?
- Faaliyette görev alacak tarafların katkılarının neler olacağı?
- Maliyeti?

Aşağı listelenenler örnek faaliyet başlıklarıdır. Projeye göre revize edilmeli ve sadece raporlanan ay olanlar yazılmalıdır. Önceki aylarda yapılan sosyal faaliyetlerden devam eden ve gelişme olan varsa onlar hakkında da kısaca bilgi verilmelidir.)

- a- Köy Okulları Tadilat Çalışması
- b- Köy/Mera Yolu Yapım Çalışması
- c- Zarar gören tarlalardaki ürünlerin telafisi
- d- Hasarlı binaların tadilatı:
- e- Su borularının bakım-onarımı:
- f- Meslek Edindirme Kursları
- g- Köy İçme Suyu / Sondaj Çalışması
- h- Diğer

(Instructions: This part will provide information about social responsibility activities carried out such as education, infrastructure etc. in the settlements around the project. When giving information about projects, these questions should be addressed:

- What happened and where?
- Why/with reference to what it was done?
- Where did the request come from?
- Who will benefit and how?
- How long will it take? (beginning and end dates)
- Who will be responsible in implementation?
- What contributions will the participants of implementation make?
- Cost?

Listed below are the sample activity titles. These should be revised specific to the project and only the activities that happened in the reported month should be recorded. If any activity has progressed/changed continuing from the previous month it should also be briefly mentioned.)

- a-Village schools restoration/renovation works
- b-Village/meadow road construction works
- c-Compensation for damaged agricultural products
- d-Reconditioning works for damaged buildings
- e-Maintenance and repair works of water pipes
- f-Vocational courses
- g-Potable water / drilling works in villages
- h-Other

8. Sosyal Harcamalar / Social Expenses

(**Açıklama:** Bu bölümde, raporlanan ay içerisinde gerçekleşen tüm sosyal harcamaların bilgisi yer almalıdır.)

(**Instructions:** This part should provide all information of the social expenses in the reported month.)

Sıra No Item Number	Yer İsmi Location	Konusu / Malzeme İsmi Type / Material Name	Tarih Date	Miktarı Quantity	Tutar (TL) Cost	Yararlanıcısı Sayısı Number of Beneficiaries

Ek 6: Tüm sosyal harcamalarla ilgili detaylı bilgilerin yazılacağı

GE-F-652_Sosyal Sorumluluk Projeleri ve Harcamalar Tutarları Formu adlı doküman

: Report that contains detailed information about all of the social expenses and named

GE-F-652_Social Responsibility Projects and Expenses Form

9. GENEL DEĞERLENDİRME (Görüş ve Öneriler) / Overall Assessment (Opinions and Suggestions)

(**Açıklama:** Bu son bölümde ise, raporlanan ay için verilen tüm bilgiler ışığında görüş ve önerileri – aksiyon önerileri dahil- içeren genel bir değerlendirme yapılacaktır.)

(**Instructions:** In this final part, opinions and suggestions in the light of all of the given data – including action/activity suggestions- will be reviewed.)

EKLER:**APPENDIX:**

Ek 1: Raporlanan ay içerisinde arazileri satın alınan şahıs parsellerinin listeleri (Tapu kayıtları)

: List of private lands which are acquired in the

reported month. (Deed records)

Ek 2: Raporlanan ay içerisinde arazileri kamulaştırma yoluyla alınan şahıs parsellerinin listeleri

: List of private lands which are expropriated in

the reported month.

Ek 3: Projeden etkilenen tüm parsellerin listesi (1 defaya mahsus olup, değişiklik olması halinde yenisi ek olarak sunulacaktır)

: List of all of the affected plots (will be submitted for 1 time only, and will be updated if changes occur)

Ek 4: Görüşme ve ziyaretlerin ayrıntılarının yer aldığı,

GE-F-653_Halk ve Yerel Paydaşlarla Görüşmelerin Toplantı Notu Formu adlı doküman

: Document which contains details about interviews and meetings

and named

GE-F-653 Public and Local Stakeholder Minutes of Meetings Form

Ek 5: Detaylı açıklamaların yazılacağı proje bazlı tutulan *Sikayet Talep Takip Tablosu*

: Project specific and detailed explanation containing *Grievance Demand Tracking Table*

Ek 6: Tüm sosyal harcamalarla ilgili detaylı bilgilerin yazılacağı

GE-F-652_Sosyal Sorumluluk Projeleri ve Harcamalar Tutarları Formu adlı doküman

: Report that contains detailed information about all of the social expenses and named

GE-F-652_Social Responsibility Projects and Expenses Form

EK 9. Haftalık Sosyal İlerleme Rapor Formatı

Hafta ..
(..-.. Ay Yıl)

Düzenleme Tarihi:		Düzenleyen Kişi:	
-------------------	-------	------------------	-------

... HAFTA FAALİYETLERİ

10. Ofis Çalışması

Tarih: / / Günü:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

Tarih: / / Günü:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

Tarih: / / Günü:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

11. Saha Çalışması

11.1. Proje Sahası

Gidilen Yer - Tarih

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

Gidilen Yer - Tarih

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

11.2. Yüklenici Firma**Gidilen Yer - Tarih**

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

Gidilen Yer - Tarih

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

11.3. Kamu**Gidilen Yer - Tarih**

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

11.4. Özel Sektör**Gidilen Yer - Tarih**

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

12. Diğer

:

Gidilen Yer - Tarih

:

Görüşülen Kişi

:

Görüşme Konusu

:

HAFTALIK GÖRÜŞME BİLGİLERİ

Görüşme / Ziyaret Takip Tablosu

Sıra No	Görüşme Tarihi	Görüşme / Ziyaret Yeri	Sayı Dağılımı									Görüşme / Ziyaret Yapılan Kişi(ler) Detayı	Açıklama
			Proje Sahası Grup (Halk)	Proje Sahası Bireysel (Muhtar / Şahıs)	Proje Sahası Alt Yüklenici Firma	Proje Sahası Alt Yüklenici Firma Yetkilisi	Kamu Kurumu	Kamu Kurumu Yetkilisi	Özel Sektör	Özel Sektör Yetkilisi	Enerjisa Personel		
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
Toplam													

GELECEK HAFTA PLANLANAN FAALİYETLER

Tarih	Konusu	Açıklama
1. İşgünü Pazartesi		
2. İşgünü Salı		
3. İşgünü Çarşamba		
4. İşgünü Perşembe		
5. İşgünü Cuma		
6. İşgünü Cumartesi		

İsim-Soyisim
Sosyal İlişkiler Sorumlusu
İlçe / İl

EK 10. Şikayet Formu

YATIRIMLAR & ÜRETİM / INVESTMENT & GENERATION

ŞİKAYET/TALEP ALIM TUTANAĞI / GRIEVANCE/DEMAND FORM

A - Genel Bilgi / General Information					
Proje/Santral / Project/Plant					
Şikayet/Talep Formu Kayıt No Grievance/Demand Form Registry No					
Kaydeden Kişi / Name of the Recorder					
İl/İlçe/Yerleşim Yeri Province/District/Settlement					
Tarih / Date					
B- Şikayet/Talep Hakkında Bilgi / Information about Grievance/Demand					
Şikayet/Talebe ilişkin ayrıntılı açıklama (doğrudan Şikayet/Talep Sahibinin ifadeleri de eklenebilir): Detailed information about Grievance/Demand (may include statements of complainant/demandant)					
C- Şikayet/Talep Sahibi Hakkında Bilgi Information about the Complainant/Demandant				D- Bildirim Şekli Forms of Receive	
Adı-Soyadı Name-Surname				☐ Telefon ile / Phone ☐ Dilekçe yoluyla / via petition <i>(1 kopyasını bu forma ekleyiniz)</i> <i>(please attach 1 copy to this form)</i> ☐ Halkla birebir görüşmelerde <i>Community meetings</i> ☐ Köy ziyareti/toplantılarında <i>Village visits/meetings</i> ☐ e-posta yoluyla / via email ☐ Diğer / Other.....	
Telefon Numarası Phone Number					
Adresi Address					
Köy/Yerleşim Yeri Village/Settlement					
İlçe/İl District/Province					
Şikayet/Talep Sahibinin İmzası Signature of Complainant/Demandant Sadece toplantılar, iletişim masası ve ziyaret ile alınan şikayet/taleplerde imza altına alınacaktır. Only for the complaints/demands received via meetings, info desk and visits.					
E- Şikayet/Talebe İlişkin Detaylar / Details about Grievance/Demand					
Planlanan veya Alınan Aksiyonlar Planned or Taken Corrective Actions	Tarih Date	Sorumlu Taraflar Responsible Persons	Gerçekleşme Durumu Progress Step	Tarih Date	Açıklama (Neden) Description

--	--	--	--	--	--

GE-F-674.00

YATIRIMLAR & ÜRETİM / INVESTMENT & GENERATION**ŞİKAYET/TALEP KAPATMA FORMU / GRIEVANCE/DEMAND CLOSURE FORM**

Şikayet Formu Kayıt No / <i>Grievance/Demand Form Number</i> (şikayet/talep alım formundaki no'yla aynı olmalı) (should be same with the grievance/demand form no)			
Kaydeden Kişi / <i>Name of the Recorder</i>			
Tarih / <i>Date</i>			
ŞİKAYET/TALEP KAPATILMASI / CLOSURE OF GRIEVANCE/DEMAND			
Bu bölüm şikayet/talep eden ve Enerjisa sorumlusu tarafından, tazminat alındığında ve/veya dosya kapandığında doldurulup imzalanacaktır. Bu kısımda, şikayetin nasıl çözüldüğü veya talebin nasıl karşılandığı bilgisi yer alacak; şikayet/talep sahibi ile mutabık olunduğuna ilişkin de açıklama ve imza yer olacaktır. (internet üzerinden alınan şikâyetlerde imza yerine e-posta ile yanıt beklenecektir) Açıklama:		This part will be filled and signed by the representative of EnerjiSA when the compensation is received or the file is terminated. In this part, information of how the grievance or demand is resolved will be provided; signature of the compliant/demandant to prove his consonance will be requested. (if the grievance is received through internet, e-mail respond will be sufficient) Notes:	
Tarih/Date: / /			
Şikayet/Talep Eden İsim-Soyad ve İmza	<i>Complainant/Demandant Name-Surname and Signature</i>	Enerjisa Adına Unvan-İsim-Soyad ve İmza	<i>EnerjiSA Representative Title-Name-Surname and Signature</i>

EK. 11 Projeden Etkilenen Yerleşim Yerlerinin Etnik ve Kültürel Artalanı

Proje alanının etnik bileşimi kozmopolitandır. Tarihsel olarak bakıldığında, bölge Urartu döneminden kalma bir kalenin kalıntıları ile zengindir. Kale Kayalidere köyünden geçen bir tepenin zirvesinde bulunmaktadır. 1925 yılında gerçekleşen bir isyanın lideri Şeyh Sait Kayalidere köyü yakınında tutuklanmıştır. Buna karşın, bölgedeki en travmatik olay 19 Ağustos 1966'da gerçekleşen ve 2.000'den fazla kişinin öldüğü yıkıcı Varto depremidir. Varto depreminin anıları hala tazeliğini korumaktadır.

Köylerin büyük çoğunluğunda Kürtçe konuşulmaktadır, ancak Kürtlere ek olarak, Çerkezler gibi diğer etnik gruplar bulunmaktadır. Projeden etkilenen en büyük yerleşim yeri olan Tepeköy Kafkasya'dan göç eden Çerkezler tarafından kurulmuştur. Yerleşim yerine dayalı olarak, dini inanç İslam'ın Şafi veya Alevi mezhepleridir; ancak, bazı yerleşim yerlerinde karma inançlar bulunmaktadır (Tablo 4.23).

Tablo 4.23: Etkilenen Yerleşim Yerlerinin Etnik ve Kültürel Artalanı

Köy	Eski Adı	İlçe	Etki Derecesi	İnanç	Etnik kimlik
Bağıcı	Çarbuhr	Varto	Tamamen su altında kalan	Karma (Alevi-Şafi)	Karma (Kürt - Çerkez)
Kayalidere	Xinzora Şér	Varto	Tamamen su altında kalan	Şafi	Kürt
Şanlıca	Şip	Varto	Tamamen su altında kalan	Şafi	Kürt
Tepeköy	Tepe	Varto	Tamamen su altında kalan	Karma (Alevi-Şafi)	Karma (Kürt - Çerkez)
Akkonak	Kotanlı	Merkez	Kısmen su altında kalan	Şafi	Kürt
Aligedik	Aligedik	Merkez	Kısmen su altında kalan	Şafi	Kürt
Akpınar	Akpınar	Merkez	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Alagün	Mollaxıdıran	Merkez	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Aşağı Alagöz	Aléngoza Jér	Varto	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Aşağı Hacıbey	Hecîbega Jér	Varto	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Değerli	Anér	Varto	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Dumlusu	Sarkisan	Merkez	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Kayalık	Ziring	Varto	Yalnızca arazi	Karma (Alevi-Şafi)	Karma (Kürt - Çerkez)
Kumlukıyı	Dérika Anér	Varto	Yalnızca arazi	Karma (Alevi-Şafi)	Karma (Kürt - Çerkez)
Mescitli	Kızılmescit	Merkez	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Özenç	Qereseyît	Varto	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Taşdibek	Xirbaqub	Varto	Yalnızca arazi	Karma (Alevi-Şafi)	Kürt
Ulusirt	Eyna	Varto	Yalnızca arazi	Şafi	Çerkez
Yurttutan	Îspeya	Varto	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt
Zorabat	Zorava	Varto	Yalnızca arazi	Şafi	Kürt

Kuşluk	Yekmal	Varto	Yalnızca mera arazisi	Alevi	Kürt
---------------	--------	-------	--------------------------	-------	------

Kaynak: Köy muhtarları ile yapılan görüşmeler ve <http://www.nisanyanmap.com/>

Dini inançlar ile ilgili olarak, İslam'ın Şafi veya Alevi mezhepleri Projeden etkilenen yerleşim yerlerinde hakimdir. Proje alanındaki genel resim barışçıl olarak açıklanabilir. Buna karşın, bazen çatışmalar ortaya çıkmaktadır. Örneğin, temel olarak mera arazilerinin kullanımı nedeniyle Kayalidere ve Kayalıkale köyleri arasında çatışma çıkmıştır. İki topluluk arasında hısımlık yoktur. Ancak, geçmişte iki köy arasında birkaç evlilik yapılmıştır. Kayalidere köylüleri Kayalıkale köylülerinin izinlerini almadan büyükbaş hayvanlarını ve koyunlarını mera arazilerine getirdiğini söylemektedir. Kayalıkale köylüleri mera arazisinin düz olduğunu ve bu nedenle, otlatmaya çok daha uygun olduğunu düşünmektedir. Kayalidere köylüleri Kayalıkale köylülerinin mera arazisinde çim biçtiğini de öne sürmektedir. Bu anlaşmazlık mahkemeye intikal etmiştir. Mahkemenin nihai kararı henüz açıklanmamıştır. Diğer taraftan, Kayalıkale köylüleri Kayalıkale mera arazisine büyükbaş hayvanlarını ve koyunlarını götürenin Yeşilpınar köylüleri olduğunu iddia etmektedir. Geçmişte, iki topluluk arasında birtakım olaylar meydana gelmiştir. Neyse ki, iki topluluk da sağlıklı bir şekilde hareket etmektedir.

Akkonak ve Göçmenler toplulukları arasında gerilim bulunmaktadır. Göçmenler aslında Akkonak'ın mezarıdır. İki topluluk arasında hısımlık vardır. Göçmenler'in yeni yerleşim yeri olarak seçilecek yer hakkında anlaşmazlık ortaya çıkmıştır. Akkonak topluluğu yeni yerleşim alanının Akkonak köyünün mera arazisi olduğunu ve köyün mera arazilerinin değerli ve sınırlı olması sebebiyle, Göçmenler'in yeniden yerleşimi için tahsis edilen arazinin kabul edilemez olduğunu ifade etmektedir.

Ayrıca, toplulukların bütünlüğünü kuvvetlendiren birtakım kültürel faaliyetler bulunmaktadır. Her yıl Muş'ta kutlanan Lale Festivali, 2010 yılından beri her yıl Hamurpet Gölü çevresinde düzenlenen Hamurpet Festivali ve her yıl Varto'daki Koğ Tepesinde düzenlenen Koğ Festivali bahsedilebilecek kültürel etkinliklerden bazılarıdır.

EK 12 Paydaşlar ile Görüşmeler

Mayıs 2010

- Proje bir önceki lisans sahibinden Enerjisa tarafından satın alındı. 6 Eylül 2010 tarihinde EPDK tarafından 49 yıllığına üretim lisansı verildi.

Mayıs 2011

Görüşülen Paydaşlar;

- Proje İdari İşler Şefi Muş'ta Proje'nin ofisini kurarak bölge ile ilk temasları sağladı.
- Muş Harita isimli şirkete proje bölgesinin haritalandırılması için danışıldı.
- Paydaşlarla tanışma ve paydaşları bilgilendirme süreci başladı ve Muş Valisi, Vali Yardımcıları, Defterdarlık, Milli Eğitim Müdürü (İlhami Bayraktar), İl Sağlık Müdürü, (Tekin Bey), Milli Emlak Müdürü (Nihat Bey), Tapu Kadastro Müdürlüğü (Çetin Bey ve Yalçın Bey), Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü (Yusuf Bey), İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği (Şeyhmuz Yentur), İl Tarım Müdürlüğü (Murat Bey), İl Emniyet Müdürlüğü (Muharrem Durmuş), İl Jandarma Komutanlığı (Yarbay Mustafa Karaca) ziyaret edildi.
- TBMM'de temsil edilen bölgedeki siyasi partilerin temsilcileri olarak AKP İl Başkanı, CHP İl Başkanı, MHP İl Başkanı ve BDP İl Başkanı ziyaret edildi. Projeden etkilenen köylerin muhtarları ile görüşülmüştür.

Görüşülen Konular;

- Tüm bu ziyaretlerde paydaşlara proje tanıtılmıştır.
- Bu ziyaretlerde hem paydaşların proje bölgesine yönelik açıklamaları dinlenmiş hem de ileride Enerjisa'nın sosyal destek planlarına ve özellikle yerel eğitim hizmetlerine yönelik yapabileceklerine dair temel bilgiler alınmıştır.
- Yine bu tarihte projeye yerel medyada da yer verilmiştir.

Temmuz 2011

Görüşülen Paydaşlar

- Toplantılara Enerjisa ekibi olarak, Proje Müdürü Kürşat Kocakahyaoğlu , Harita Jeoloji Müdürü Ömer Özer (Toplantı Yöneticisi), , Gökhan Sert, Yasemin Eken, Murat Eröz, Ali Erpalak ve Gökşen Can katılmıştır
- Akkonak Köyü Zorava (Göçmenler) Mahallesiindeki toplantı 50 kişilik bir katılımı yapılmıştır. Öncelikle Proje ve arazi edinimi prosedürleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Ardından HAPA Mühendisliğin çalışma ve tespitleriyle ortaya çıkardığı veriler toplu olarak vatandaşlarla paylaşılmıştır. Tüm katılımcılarla toplu olarak görüşülerek pazarlık yapılmıştır. Akkonak Köyü'nün taziye evinde rızaen alım görüşmeleri yapılmıştır. Bilgilendirme süreci ilk toplantıda olduğu gibi işleyerek, tüm katılanlarla birebir ve toplu olarak görüşülmüştür.
- Benzer görüşmeler sadece arazisi etkilenen Dumlusu köyü için Dumlusu Taziye Evi'nde, tapu sahiplerinin tamamına yakını ile yapılmıştır. Bu köyün arazileri daha çok yerleşke alanı ve depo olarak kullanılmak üzere planlanılmaktaydı. Ayrıca bu üç köyün arazisinden yol da geçecekti. Toplantı aynı şekilde düşünme payı istenmesiyle birlikte sonlanmıştır.
- Son olarak Akpınar Köyü için köyün İlköğretim Okulu'nda arazi alım görüşmeleri yapılmıştır. Arazi sahipleri ağırlıklı olarak Bursa, Mersin ve yurtdışında yaşadıkları için katılımcı sayısı azdı , gelenlerin

çoğu vekaleten gelmişti. Toplantıda Muhtar “Siz gerçekten buraya baraj yapacak mısınız?” sorusunu yönelterek, 1960’lardan beri burada baraj yapılacağını duyduklarını ancak bugüne kadar bu konu ile ilgili herhangi bir girişim olmadığını ya da gelen gidenin bu olmadığını belirtti. Katılanlara proje anlatıldı ve pazarlık görüşmeleri yapıldı.

Görüşülen Konular;

Sönmez İnşaat firması tarafından , Zorava (Göçmenler Mahallesi) yerleşiminin üst kısmından geçen nehir yanındaki sahil yolunun yapımına başlanmasıyla birlikte Proje’nin inşaat çalışmaları fiili olarak başlamıştır. Bu dönemde rizaen arazi alımlarına karar verilmiştir. Bunun üzerine hazırlanan haritalarla bağımsız bir değerlendirme firması tarafından köylerde Proje’den etkilenen arazi ve taşınmazların değerlendirme çalışması yapılmıştır. Ardından köylere ilk etapta alımı yapılacak köylere (Dumlusu, Akkonak, Akpınar) sahaya gidilmeden 30 gün önceden arazi alım duyurusu yapılmıştır. Muhtarlara, camilere, taziye evlerine ve okullara konu ile ilgili bilgi ve hissedarların listeleri asılmıştır. Toplantıdan bir gün önce ise telefonla muhtarlara ulaşılarak toplantı yerleri kesin olarak belirlenmiştir. Genel olarak bu ay boyunca yapılan toplantılarda da yukarıda detaylandırıldığı şekilde projenin toprak alım prosedürleri anlatılmış ve rizaen alım görüşmelerine başlanmıştır.

İlk Sosyal Yardım Faaliyeti - 2011 yılı Mayıs ayının sonlarında heyelan olmuş, Muş’tan gelen eski yol Kıybaşı Köyü yakınlarında kapanmıştı. İl özel idaresi bölgeye bir servis yolu vermişti. ancak o yol da bozuktur. Köylüler servis yolunu beğenmediklerini belirtip ve eski yolun açılmasını Valilikten talep etmişlerdi. Bize rica ile birlikte, Proje Müdürü Kürşat Kocakahyaoğlu’nun görüşleri çerçevesinde Sönmez İnşaat görevlendirildi ve heyelanla kapanan yol açıldı.

Eylül 2011

Görüşülen Paydaşlar

- 2011 Eylül ayında Proje’nin ÇED toplantısı organize edildi. . Muş Defterdarlığı, İl Özel İdaresi, Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü, DSİ İl Müdürlüğü, Karayolları İl Müdürlüğü, Tapu Kadastro İl Müdürlüğü, Varto Kaymakamlığı, Varto Belediye Başkanı, Muş Belediye Başkanlığı ve ayrıca proje etki alanındaki 22 tane köyün köy muhtarlarına duyuru yapıldı. İlgili tüm kurumlara ve muhtarlıklara, köy camileri, köy taziye evlerine toplantının 30 gün öncesinden duyurular asıldı. Toplantı Varto Yolu üzerindeki Köprübaşı Alabalık Tesisleri’nde yapıldı. Muş Orman Müdürü Rifat Bey toplantıyı yönetti.

Görüşülen Konular;

- Bu toplantıda ÇED raporunun sunumu dışında, bundan sonraki süreçte iletişimin sürdürülmesi için iritibat telefon numaraları verildi ve broşürler dağıtıldı.

Ekim 2011

Görüşülen Paydaşlar

- 2011 yılı boyunca proje mühendisleri ön değerlendirme çalışmaları, hidrolojik çalışmalar, jeolojik çalışmalar gibi teknik nedenlerle bir çok kez saha ziyaretleri yapmışlardır. Ayrıca yerel yönetimler ve yerel toplum liderleri ile de bilgilendirme ve yerel halkın endişe ve beklentilerini öğrenmek için ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

- 2011 Ekim ayı sonrasında arazisini satmak isteyen vatandaşlara yeniden arazi edinim prosedürleri konusunda bilgilendirme yapıldı ayrıca 22 köy telefonla randevu alınarak üç kere ziyaret edildi.

Görüşülen Konular;

- Yerel kamu kurumları ile yapılan bu görüşmelerde projenin özellikle potansiyel sosyal faydaları üzerinde durulmuştur. Proje alanındaki sosyal, ekonomik, kültürel, endüstriyel ve çevre altyapısı üzerine bilgiler alınmıştır. Tapu Müdürlüğü ile bölgedeki mülkiyet durumu, tapu tabanlı problemler ve vatandaşların bu sorunların çözümü için izleyecekleri prosedürler üzerinde de durulmuştur.
- Projeden etkilenen mahallelerden biri olan Zorava Göçmenler Mahallesi ve Akkonak Köyü resmi olarak olmayan, tüzel kişiliği bulunmayan yerleşimlerdir. Bunun nedeni, 1966 Varto depreminde her iki köyün iskan izninin ellerinden alınmış olmasıdır. Bu yerleşimler Muş Merkez'deki Sunay Mahallesi'ne taşınmışlar ve kendilerine geçici yerler gösterilmiştir dolayısıyla da resmi işlerinde de buraya bağlanmışlardır. Daha sonra köylüler tek tek dönüp, evlerini eski yerlerinde kendi imkanlarıyla yapmışlardır. Burada yaşayan vatandaşlar Enerjisa'ya başvurarak bu topraklardan gitmek istemediklerini kendilerine yeni bir yer gösterilmesini ve devletin yeni bir düzenlemeye gitmesini istediklerini belirttiler. Zorava'nın bu talebi Kürşat Kocakahyaoğlu ve Ali Erpalak tarafından Muş Valiliği'ne taşındı. İl Tarım Müdürlüğü, Zorava (Göçmenler) Mahallesi'ne en yakın meraları ve arazi vasıflarına inceledi. Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü ve İl Özel İdaresi giderek bölgede tespitler yaptı ve yerleşme alanının uygun olduğunu bildirdiler. Ardından, Valilik, İl Özel İdaresi'ne burayı iskana hazırlaması için talimat verdi. Bu işlemlerle birlikte Enerjisa, kurumlarca belirlenen bölgedeki mera vasıf değişikliğine giderken oluşan ot bedeli için ödeme yaptı. Gerekli işlemler için Muş Harita görevlendirdi. Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü'nün zemin etüdü sondajları için Enerjisa tarafından jeoteknik sondaj desteği sağlandı. Tüm bu çalışmaların bedeli Enerjisa tarafından karşılandı. Bu aşamadan sonra mera vasıf değişikliğine gidebilmek için İl Tarım Müdürlüğü başkanlığında tüm resmi kurumların katılımıyla komisyon oluşturuldu. Süreç sonunda yeni yerleşim alanı 22 Ağustos 2013 tarihinde resmi gazetede yayınlandı. Hazine satışı için tebliğatlar 27 Ekim 2013'te tebliğ edildi.
- Rızaen alim görüşmelerinde; Vatandaşlara gerekli teknik yardımlar da yapılarak yol inşaatı için olan parsellerde İl Özel İdaresinin tekliflerinin üzerinde bedellerle araziler alındı ve vatandaşların paraları bir hafta içerisinde hesaplarına yatırıldı. Akkonak, Dumlusu Köyleri ve Zorava Mahallesi'nin yaklaşık %98'i arazilerini projeye satmak istediklerini bildirdiler. Akpınar köyü ise rızaen satmak istemediklerini, arazilerini devletin kamulaştırarak almasını istediklerini belirttiler. İşlemler Ekim sonunda başladı, 2012 Haziran sonuna kadar evraklarını hazırlayanların satış işlemleri bitirildi. 2012 Mart-Nisan aylarında şantiye kamp yerleri için ek arazi alımının yapılması planlandı. Bunun için, Dumlusu Köyü'nden yaklaşık 210 dönüm yerin alımını yapıldı.

Mayıs-Ağustos 2012

Görüşülen Konular;

- Köylüler ile ilave arazi alımları devam etti.
- Köylülerin su kotunun geleceği nokta konusunda bilgilendirebilmek için, su kotuna taşlar konuldu. Bu işlerin yapılması için etkilenen köylerden kişiler çalıştırıldı.
- Zorava yeniden yerleşim alanı ile ilgili takip çalışmaları devam etti. İnşaat çalışmalarının hızlanması ile sahadaki proje kadrosu genişletilmeye başladı.
- Yenigün İnşaat Projenin yüklenici firması oldu.
- Mart 2012 tarihinde Şantiye Müdürü Muammer Kılıçkan göreve başladı.
- Şantiye kampı inşaatı Haziran ayında başladı ve Ağustos ayında bitti.
- 2012 Ağustos ayı başlarında şantiyeye taşınıldı.

Eylül 2012

Görüşülen Paydaşlar ve Konular;

- Bölge halkı, yıllardır yaşanan ulaşım sıkıntıları ve kazaları engellemek için, Murat Nehri üzerine bir köprü kurulmasını talep ettiler. Bu talep daha çok Dumlusu, Zorava, Akkonak köylerinden geldi. Yöre halkı yolu kısaltmak için sallarla (kelek) nehirden karşıya geçmek istiyorlardı ve geçmişte bu geçişlerde sık sık ölümler de karşılaşıldığı söylenmişti. Üst yönetim 2012 yılında bu köprünün yapılmasına karar verdi. Eylül 2012’de köprü inşaatına başlandı ve Mart 2013’te köprü inşaatı bitti. İnşaat bittikten sonra köprünün açılışını Muş Valisi yaptı ve konu ile ilgili çok olumlu tepkiler alındı.
- 2012 yılı içinde tüm kurumlarla ve muhtarlarla diyaloglar devam etti. Muş Valisi başkanlığında tüm kurum müdürlerine, yerel halk önderlerine ve halktan kişilere 60 kişilik bir yemek verildi, Proje hakkında bilgilendirme ve görüşmeler yapıldı.
- 2012-2013 Eğitim ve öğretim yılı açılışında 1310 tane çanta, kırtasiye malzemesi ve hikaye kitabı proje etki alanındaki 22 köye dağıtıldı.

Kasım 2012**Görüşülen Paydaşlar ve Konular;**

- Zorova Göçmenler mahallesi sakini Maaşallah Korkmaz, Proje Sosyal Uzmanı Beste Yaşarlar ile birlikte ziyaret edildi. Köylüler projenin Sosyal Uzmanı Beste Yaşarlar ile tanıştırıldı ve yeni yerleşim alanı ile ilgili genel konular görüşüldü.
- Zorova Göçmenler mahallesi kasım ayı içinde her hafta İdari İşler Şefi Ali Erpalak tarafından ziyaret edildi. Ziyaret esnasında yeni yerleşim yeri konusu ve yerine taşınacak olan Göçmenler mahallesi ile Akkonak köyü ile aralarındaki itilaf konusunun çözüme kavuşturulması ile ilgili genel konular konuşuldu.
- Ali Erpalak tarafından Kıybaşı köyü ziyaret edildi. Mevcut kullanılan şantiye kara yolunun köyün tam ortasından geçmesi münasebeti ile araçların ve ağır tonaçlı makinaların köylüye herhangi bir zarar verip vermediği gibi benzer konular Köy muhtarı ve beraberindeki köylü vatandaşlara sorulup bilgi alış verişinde bulunuldu.
- Ali Erpalak tarafından Akpınar Köyü ziyaret edildi. Şuana kadar vatandaş tarafından rızaen Enerjisa’ya satılmayan Yol ve Gölet alanında kalan Arazilerin Kamuşlaştırma işi ile ilgili köy halkı ile görüşüldü.

Ocak 2013**Görüşülen Paydaşlar ve Konular;**

- Proje kapsamında Yeniden Yerleşime tabii olacak tüm köyler (Tepeköy, Bağıcı, Kayalıdere ve Sanlıca ve Aligedik) ziyaret edilmiştir. Ziyaretin amacı ikinci aşama arazi alımlarının kamulaştırma yoluyla yapılacağının ve kamulaştırma sürecinin anlatılmasıdır. Köylülerden gelen talepler arazi alımlarının ve ödemelerin bir an evvel yapılması ve yöreden yapılan işe alımların artmasına yönündeydi.

Şubat 2013**Görüşülen Paydaşlar ve Konular;**

- Göçmenler Mahallesinin yeniden yerleşim yerinin tahsis edilme sürecinin hızlandırılması için Milli Emlak Müdürlüğü ziyaret edilmiş ve süreci takibi yapılmıştır.

- Proje kapsamında yapılacak karakol ile ilgili olarak Muş Jandarma komutanlığından Yılmaz Binbaşı ve Ceyhun başçavuş ile görüşülmüştür.
- Tepeköy, Bağıcı, Kayalidere, Şanlıca, Aligedik, Akpınar köy muhtarları ile sohbet havasında görüşmeler yapılmıştır. Şikayet ve talepleri öğrenilmiştir.
- Defterdar Hatice İşcan Ercoşman ve Milli Emlak Müdür vk.Nihat bey ve İstek hanım ziyaret edilmiştir.Özel İdare tarafından belirlenen Zorova Göçmenler mahallesi yerleşim yerine ait Hazine arazilerinin satış işlemlerinin ne zaman yapılacağı ve süreç hakkında bilgi alınmıştır. Milli Emlak Müdüründen , bu sürecin sonlarına yaklaşıldığını, ancak satış yapılmadan önce son kez Muş İl Tarım Müd.DSİ Şube Müd.Orman Müd.Çevre Şehircilik İl Müd.Özel İdare Genel Sekreterliği,Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu ve İnşaat Emlak Daire Başkanlığı dail olmak üzere tüm kurumlarda görüş yazısı istedikleri belirtildi. Tek tek tüm kurumlar ziyaret edilip kurum müdürlerine görüş yazısı talep edildi.

Mart 2013

Görüşülen Paydaşlar ve Konular;

- Enerjisa tarafından yapılp Özel idareye bedelsiz hibe edilecek olan Murat Nehri Geçiş Köprüsü hakkında Muş Valisine sözlü ve yazılı olarak bilgilendirme yapılmıştır.
- Dumlusu köy muhtarı ve köy sakinleri ve Akkonak köyü sakinleri ile ayrı ayrı işçi istihdamının artması konusudna görüşmeler yapılmıştır.
- Enerjisa Şantiye Müdürü ve İdari İşler Şefi, Vali Ali Çınar, İl Özel idaresi Genel Sekreteri , Yol Şube Müdürü ile birlikte bir toplantı düzenlenmiştir. Murat Nehri geçiş köprüsü ile ilgili bir sunum yapılmıştır ve bilgilendirme yapılmıştır.
- Defterdarlığa bağlı Milli Emlak Müdürlüğünce Zorova Göçmenler Mahallesi için tahsis edilen yerin satışı ile ilgili görüş yazıları elden teslim almak üzere kurumlara bire bir görüşme için gidildi. DSİ, Çevre Şehircilik,Orman Müdürlüğü,İl Tarım Müdürlüğü ve Özel İdare’de cevap yazılarını elden teslim alındı ve Milli Emlak Müdürlüğüne teslim edildi. Aynı gün Milli Emlak Müdürlüğüne bağlı değer tesbit ekibini sahaya getirerek yerleşim yeri gösterildi.

Mayıs 2013

Görüşülen Paydaşlar ve Konular;

- 5-10 Mayıs tarihleri arasında danışman firma (SRM) yeniden yerleşim uzmanları ve sosyal uzmanlar proje sahasını ziyaret etmiştir. Proje köyleri gezilmiş ve projenin olası paydaşları ile görüşmeler yapılmıştır.
- Enerjisa tarafından Milli Eğitim Müdürlüğünce organize edilen Kitap sergisinde alınan 1100 Ad.Kitap 12 Köy ilk okullarına dağıtılmıştır. Alpaslan II Hes projesinde etkilenen köylerden Kayalık ve Aşağıhacıbeyli köylerinin Köy taziye evi ve Köy Cami duvarı için talep olunan İnşaat malzemeleri temin edilerek ilgili köy muhtarlığına teslimi sağlanmıştır.
- Özenç, Tepeköy ve Akpınar köyü muhtarları ile görüşme yapılmıştır. Muhtarlar köylerinde kamulaştırma yapılacak arazilerinin çoğunun mera arazisi olduğunu, köylerinin esas geçim kaynağının hayvancılık olması nedeni ile meraların su altında kalması ile birlikte ciddi anlamda mağdur olacaklarını belirterek ,bu konuda yardım talebinde bulunmuşlardır. Kendilerine esases

devlete ait olan bir arazinin bedelinin kendilerine ödenemeyeceği fakat Enerjisa'nın insanları mağdur etmemek adına gerekli çalışmaları yapacağı belirtilmiştir.

Haziran-Temmuz 2013

Görüşülen Paydaşlar ve Konular;

- Yeniden Yerleşim Eylem Planı kapsamında devam eden saha çalışmaları toplamda 15 gün süren bir sosyo-ekonomik anket çalışması yürütülmüştür. Anket çalışmasına Proje'nin sosyal uzmanı Beste Yaşarlar da eşlik etmiştir. Anket çalışmasını sırasında, köylülerin temel şikayet ve talepleri not edilmiştir.
- Göçmenler Mahallesi arazisi alınan tüm şahısların parsel bilgileri / nüfus bilgileri tespiti yapılmıştır. Bu çalışma sonrasında, Projeden etkilen tüm fiili kullanıcılar ve yasal hak sahipleri belirlenmiştir.

Ağustos-Eylül 2013

Görüşülen Paydaşlar ve Konular;

- Alınan şikayet-talepler doğrultusunda, Projede etkilenen Tepeköy , Akpınar, Aligedik,, Mescitli, Karaağaç mezarısı, Alagün, Bağıcı , Ulusirt, Kayalık, Aşağıhacıbey, Aşağıalagöz, Değerli, Kumlukıy, Taşdibek, Yurttutan, Sanlıca ve Akkonak köylerinde bulunan ilkokulların tüm taadilat ve boya işleri yaptırılmıştır.
- Zorova Göçmenler için belirlenen yeni yerleşim yerinin Ankaradaki resmi kurumlarla görüşülüp resmi işlemleri birebir takip edilerek sonuca gidilmiştir ve Muş Defterdarlığınca satışa hazır hale getirilmesi sağlanmıştır.
- Halkla İlişkiler Uzmanı Murat Yağcı, Eylül ayında halkla ve diğer paydaşlarıyla ilişkileri yürütmek üzere proje şantiyesinde işe başlamıştır.
- Alpaslan II Barajı hakkında bilgi verilmesi ve köylülerin arazilerinin olduğu iki nehrin birleşme yerindeki adada yer alan parsellerin satın alınması için Tepeköy, Bağıcı ve Kayalıdere köylerinde arazi alım uzlaşma görüşmeleri yapıldı.
- Projeden etkilen 22 köy ziyaret edildi, Görüşmeler sohbet, tanışma ve proje hakkında güncelleme yaparak geçti.
- Şantiye içinde tüm şikayet, talep, görüşlerin alındığı ve köylülerin diledikleri zaman rahatlıkla uğrayabilecekleri bir Sosyal İrtibat ofisi kuruldu. Ofiste yoğun bir şekilde halkla toplu ve birebir görüşmeler yapıldı. Yenigün İnşaat ile sosyal konular, zorluklar ve Enerjisa'nın bu konudaki yaklaşımı üzerine bir toplantı yapıldı.